ЗВІТ
ДЕРЖАВНОЇ КОМІСІЇ
З ЦІННИХ ПАПЕРІВ
ТА ФОНДОВОГО РИНКУ
за 2011 рік

Звернення Голови Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Шановні колеги!

Я радий представити Вашій увазі Річний звіт ДКЦПФР за 2010 рік, що висвітлює результати діяльності як безпосередньо фондового ринку, так і роботи Комісії у напрямі регулювання ринку, сприяння його розвитку та законодавчого забезпечення.

На щастя, динаміка показників економічного розвитку України в 2010 році, зокрема, і ринку цінних паперів свідчить про закріплення позитивних тенденцій на світовому та вітчизняному ринках. Можна стверджувати, що складні 2008-ий та 2009-ий, коли глобальна криза торкнулася всіх галузей економіки та сфер життя країни, залишилися позаду. Про це свідчить низка позитивних змін, що сформували надійну основу для подальшого зміцнення ринку цінних паперів, серед яких — подальше уповільнення споживчої інфляції та зростання ВВП.

Безумовно, стабільність в державі та позитивна динаміка економічних індикаторів знайшли своє відображення і в показниках фондового ринку: у 2010 році обсяг торгів на фондовому ринку досяг рекордного значення у 1 537,79 млрд грн. і перевищив обсяг ВВП на 443,18 млрд грн., що на 44,1 % більше, ніж у 2009 році.

Висока активність на біржовому ринку у 2010 році призвела до збільшення у 2,5 рази обсягу організованого фондового ринку, частка якого склала 10,74 % усіх операцій з цінними паперами в країні. За результатами торгів на організаторах торгівлі обсяг біржових контрактів з цінними паперами протягом 2010 року становив 131,29 млрд грн. (2009 рік — 36,01 млрд грн.).

Що стосується капіталізації лістингових компаній українського фондового ринку, то у порівнянні з минулим роком цей показник збільшився на 48,75 % і на кінець року становив 171,76 млрд грн. До речі, капіталізація лістингових компаній до ВВП станом на 31 грудня 2010 року становила 16,52 % (станом на 2009 рік — 12,62 %, станом на 2008 рік — 9,02 %).

Таким чином, ми спостерігаємо значну позитивну динаміку розвитку фондового ринку України, що стало можливим завдяки покращенню економічної ситуації в країні, сприятливій кон'юнктурі ринку та ефективному регулюванню.

У 2010 році ДКЦПФР продовжила роботу у пріоритетних для себе напрямах та за основними принципами, а саме: відкритості, прозорості та послідовності, ефективного регулювання фондового ринку та впровадження кращих світових практик, інтеграції до світової фондової системи, врахування пропозицій усіх учасників ринку, ставлячи собі за девіз бути адвокатом інвесторів. Комісія здійснювала свою діяльність, виконуючи Програму економічних реформ Президента України на 2010 - 2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада» та Програму розвитку фондового ринку України на 2011 -2015 роки.

У 2010 році Комісія зосередила зусилля на законотворчій та регуляторній діяльності, забезпеченні збільшення прозорості ринку, євроінтеграцнта міжнародної співпраці.

Так, Комісією здійснювалася низка заходів, спрямованих на вдосконалення законодавства з питань функціонування фондового ринку України. Серед найбільш значущих досягнень ДКЦПФР у цьому напрямі можна назвати 10 Законів, результатом прийняття яких стало встановлення кореспондентських відносин між двома депозитаріями, що відповідає світовим стандартам та спрощує вхід іноземних інвесторів на український ринок; забезпечення більшої відкритості та прозорості ринку, а також забезпечення підвищення надійності функціонування професійних учасників фондового ринку, зниження ризиків за операціями з цінними паперами і, звідси, збільшення довіри інвесторів та, що дуже важливо, вдосконалення системи захисту прав інвесторів.

У напрямі регуляторної діяльності Комісія також має значні досягнення. Серед них — стабілізація на біржовому ринку шляхом уніфікації порядків розрахунку біржового курсу цінних паперів та введення єдиних стандартів для всіх бірж. Окрім того, варто приділити особливу увагу впровадженню механізмів Інтернет-трейдингу. Тепер інвестування на ринку цінних паперів стало набагато простішим, доступнішим та дешевшим.

Прагнучи бути адвокатом для інвесторів, для реалізації одного з основних своїх завдань — підвищення інвестиційної привабливості — Комісія у 2010 році працювала у напрямі збільшення відкритості, прозорості та відповідності кращим світовим стандартам фондового ринку, а спільно з USAID було завершено роботу зі створення Електронної системи комплексного розкриття інформації (ЕСКРІН) учасниками фондового ринку.

Протягом минулого року Комісія брала участь у заходах, спрямованих на подальшу імплементацію європейських стандартів в Україні, та заходах, що ставлять за мету налагодження співробітництва з іноземними регуляторами, серед яких — стратегічні для ДКЦПФР партнери: Управління з фінансового нагляду Польщі, Комісія з регулювання цінних паперів Китаю, Федеральна служба з фінансових ринків Російської Федерації, Федеральне управління з фінансового нагляду Німеччини, Агентство Республіки Казахстан з регулювання та нагляду фінансового ринку та фінансових організацій, Комісія з цінних паперів Литви та Комісія з цінних паперів та бірж Бразилії.

Досягти власних високих результатів діяльності ми змогли завдяки професійній роботі всіх співробітників Комісії — від центрального апарату до територіальних управлінь — і консолідації зусиль з Урядом, Верховною Радою та професійними учасниками ринку.

Тож на закінчення свого звернення я хотів би висловити щиру вдячність кожному співробітнику Комісії за самовіддану щоденну роботу на вдосконалення вітчизняного фондового ринку. Особливі слова подяки я хочу адресувати всім учасникам ринку за їхню готовність до діалогу, за сприйняття і підтримку починань Комісії і всім нашим партнерам з усіх рівнів влади — за сприяння інтересам ДКЦПФР як представнику та регулятору ринку цінних паперів.

… Ми неминуче стаємо свідками відродження і сталого розвитку економіки та фондового ринку, і наша мета — бути його активними учасниками, постійно сприяючи розвитку фондового ринку та здійснюючи його ефективне регулювання.

Голова ДКЦПФР, Дмитро Тевелєв

ЗМІСТ

ВСТУП: засади діяльності фондового ринку та ДКЦПФР, основні функції та цілі Комісії 6

1. СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ 8

1.1. Фондовий ринок в сучасних макроекономічних процесах на фоні макроекономічних показників в Україні 8

1.2. Емісійна діяльність на ринку цінних паперів 10

1.2.1. Емісія акцій 11

1.2.2. Емісія облігацій підприємств 13

1.2.3. Емісія цінних паперів інститутів спільного інвестування 15

1.2.4. Емісія похідних цінних паперів 17

1.3. Загальна характеристика діяльності професійних учасниківна ринку цінних паперів 17

1.3.1. Основні показники діяльності з торгівлі цінними паперами 17

1.3.2. Основні показники діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку 20

1.3.3. Основні показники депозитарної діяльності 26

Депозитарна діяльність депозитаріїв цінних паперів 26

Депозитарна діяльність зберігачів цінних паперів 27

Діяльність із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів 28

1.3.4. Основні показники діяльності з управління активами інституційних інвесторів 31

Діяльність інститутів спільного інвестування 31

Діяльність з управління активами недержавних пенсійних фондів 33

1.4. Діяльність акціонерних товариств у 2009 році 33

Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств 32

Дивідендна політика акціонерних товариств 34

Стан корпоративного управління в акціонерних товариствах 34

1.5. Саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку 37

2. ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ КОМІСІЇ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ 38

2.1. Розвиток законодавства про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства 38

2.2. Державне регулювання ринку цінних паперів 39
Регулювання діяльності торговців цінними паперами 41
Регулювання діяльності
з організації торгівлі на фондовому ринку 42
Регулювання депозитарної діяльності та діяльності
із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів 43
Регулювання діяльності з управління
активами інституційних інвесторів 44
Регулювання діяльності акціонерних товариств 45
**2.3. Правозастосування та захист прав інвесторів
на ринку цінних паперів 46**
2.4. Контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів 47
2.5. Державний фінансовий моніторинг на фондовому ринку 50
2.6. Міжнародне співробітництво та євроінтеграція 54
**2.7. Взаємодія Комісії із засобами масової інформації
та зв'язки з громадськістю 57**
2.8. Інформаційні технології на фондовому ринку 58
2.9. Кадрове забезпечення Комісії 59
2.10. Діяльність територіальних органів Комісії 61
**2.11. Діяльність Консультаційно-експертної ради
та Стратегічної групи Державної комісії
з цінних паперів та фондового ринку 63**

Ринок цінних паперів України

Вісник Державної комісії з цінних паперів
та фондового ринку

Співзасновники:
Державна комісія з цінних паперів
та фондового ринку
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
Український інститут
розвитку фондового ринку

Видавець:
Український інститут
розвитку фондового ринку
Український інститут
розвитку фондового ринку
Науковий, виробничо-практичний
журнал

Виходить 1 раз на місяць
Згідно з постановою президії Вищої атестаційної
комісії України від 14 квітня 2010 р. №1-05/3
журнал внесено до переліку №10 наукових
фахових видань України, в яких можуть
публікуватися результати дисертаційних робіт
на здобуття наукових ступенів
доктора і кандидата наук
Адреса редакції:
03057, м. Київ, проспект Перемоги, 54/1.
Тел/факс: (+ 38 044) 456 4329.
E-mail: info@bsksue.kiev.ua
Передплатний індекс: 40575
Реєстраційне свідоцтво:
КВ 17 563 – 6413
від 18.03.2011 р.

Головний редактор Д.Лук'яненко

Редакційна колегія:
**А.Балюк; С.Бірюк, к.е.н.;
М.Бурмака, к.е.н;
Д.Леонов, к.е.н.; Д.Лук'яненко, д.е.н.;
О.Мозговий, д.е.н.; І.Нестеренко;
Є.Панченко, д.е.н.; Ф.Стасюк, к.е.н.;
В.Сутормина, д.е.н.; О.Тарасенко;
А.Федоренко, к.е.н.; В.Федосов, д.е.н;
В.Харицький, к.ю.н.**

Голова редакційної ради А.Балюк

**Члени редакційної ради:
С. Бірюк, М.Бурмака, Д.Лук'яненко,
І.Нестеренко, В.Петренко, В.Харицький.**

Редакція:
Заступник головного редактора **Д.Леонов**
Літературний редактор **І.Судзіловська**
Відповідальний секретар **Б.Стеценко**
Комп'ютерний набір **Т.Шевко**
Комп'ютерна верстка **А.Дубасов**
Художник обкладинки **В.Мнишенко**

***Рекомендовано до друку на засіданні
Вченої ради ДВНЗ національний
економічний університет
ім. Вадима Гетьмана***
Протокол № 11 від 23.06.2011 р.

© «Ринок цінних паперів України», 2011
Повне або часткове відтворення в пресі або розповсюдження іншими способами матеріалів журналу без згоди видавця заборонено. Передрук і переклади дозволяються лише за згодою редакції. У разі передруку посилання на «Ринок цінних паперів України» обов'язкове. Редакція може не поділяти точки зору авторів статей і не відповідає за фактичні помилки, яких вони припускаються. Відповідальність за достовірність інформації та реклами несуть автори та рекламодавці. Рукописи не повертаються. Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. Листування з читачами – тільки на сторінках журналу.

Здано до друку 24.06.2011 р.
Формат 84x108/16. Папір офсетний № 1. Друк
офсетний. Ум. друк. арк. 22,9. Друк. арк. 23,0.

ВСТУП:
засади діяльності фондового ринку та ДКЦПФР, основні функції та цілі Комісії

Ринок цінних паперів в Україні почав формуватися у 1991 році з прийняттям Закону України «Про цінні папери і фондову біржу». Тоді Україна на законодавчому рівні отримала інструменти, професійних учасників ринку цінних паперів, які взяли активну участь у створенні вітчизняного фінансового сектору економіки.

Найбільш важливим при визначенні організаційно-правових засад державного регулювання ринку цінних паперів, державного контролю за випуском і обігом цінних паперів та їх похідних став Указ Президента України, яким 12 червня 1995 року було утворено Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку.

Відповідно до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» визначено завдання, функції, повноваження, права, відповідальність Комісії та її відносини з іншими державними органами з питань регулювання та контролю на ринку цінних паперів.

Метою діяльності Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку є створення належних умов для ефективного функціонування ринку цінних паперів, забезпечення інвестиційним капіталом потреб економіки країни, становлення потужних внутрішніх інвесторів, а також захист прав інвесторів на ринку цінних паперів.

У своїй діяльності Комісія керується Конституцією та законами України, постановами Верховної Ради, указами і розпорядженнями Президента України, актами Кабінету Міністрів України, міжнародними договорами України.

Комісія співпрацює з органами державної влади усіх рівнів при реалізації державних програмних документів загальноекономічного характеру, які визначають пріоритетні напрями та завдання реалізації реформ в Україні.

Діяльність Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку протягом минулого року спрямовувалась на реалізацію заходів, визначених Програмою економічних реформ України на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна влада», якою передбачено конкретні кроки щодо розвитку фондового ринку й сектору фінансових послуг шляхом:

- посилення інституціональної спроможності й операційної незалежності регуляторів, у т.ч. фондового ринку;
- створення законодавчої бази для впровадження нових фінансових інструментів, у т.ч. похідних цінних паперів;
- посилення вимог до управління ризиками, прозорості діяльності й розкриття інформації учасниками фінансового ринку;
- створення єдиної системи депозитарного обліку цінних паперів, запобігання маніпулюванню ціноутворенням на ринку цінних паперів, посилення на законодавчому рівні відповідальності за використання інсайдерської інформації;
- стимулювання збільшення обсягів операцій на організованому сегменті фондового ринку;
- удосконалення регулювання іпотечного ринку, у т.ч. вирішення питання обігу заставних інструментів на іпотечному ринку України.

В рамках реалізації зазначеної Програми економічних реформ на 2010 - 2014 роки Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку розроблено проект Програми розвитку фондового ринку України на 2011 - 2015 роки, яка визначає стратегічні напрями розвитку фондового ринку та суттєву його модернізацію шляхом перетворення національного фондового ринку на ефективний механізм забезпечення вільного та швидкого перетоку інвестиційного капіталу, створення відповідних правових, інституційних, технологічних та організаційних умов.

Проект Програми розвитку фондового ринку України на 2011 - 2015 роки пройшов широке обговорення серед професійних учасників фондового ринку, саморегулівних організацій, науковців та практиків фондового ринку і корпоративного управління, фондових бірж, представників державних органів.

У Програмі розвитку фондового ринку України на 2011 - 2015 роки дета-лізовано заходи, передбачені положеннями Програми економічних реформ на 2010 - 2014 роки щодо ринку цінних паперів.

Актуальною проблемою залишається система валютного регулювання на фондовому ринку. Без розв'язання цієї проблеми неможливо здійснити інтеграцію українського ринку капіталу у світовий ринок. Вітчизняні емітенти не зможуть розміщувати цінні папери серед іноземних інвесторів, а вітчизняні інвестори — купувати іноземні цінні папери.

Для розвитку організованого ринку цінних паперів планується здійснити ряд заходів щодо здійснення IPO українськими компаніями. При цьому важливо розширити доступ до фондових бірж інвесторів—фізичних осіб.

Програма розвитку фондового ринку передбачає вдосконалення системи звітності ICI, розширення переліку інструментів, у які можуть інвестуватися кошти ICI, запровадження інституту інвестиційних консультантів. Сьогодні діяльність КУА набуває особливої ваги з урахуванням продовження пенсійної реформи.

Реалізація завдань, передбачених у Програмі розвитку фондового ринку на 2011 - 2015 роки, дозволить підвищити рівень захисту інвесторів, сформувати конкурентоспроможний національний фондовий ринок, створити надійне підґрунтя для довгострокового зростання внутрішнього ринку.

1. СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНИ

1.1. ФОНДОВИЙ РИНОК В СУЧАСНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ НА ФОНІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В УКРАЇНІ

Динаміка показників фондового ринку в Україні за 2010 рік свідчить про позитивні тенденції економічного розвитку країни.

Місце фондового ринку в сучасних макроекономічних процесах України наведено у **діаграмі 1.1.1,** де співставляється обсяг торгів на ринку цінних паперів з діловою активністю інших основних галузей економічних процесів у 2010 році.

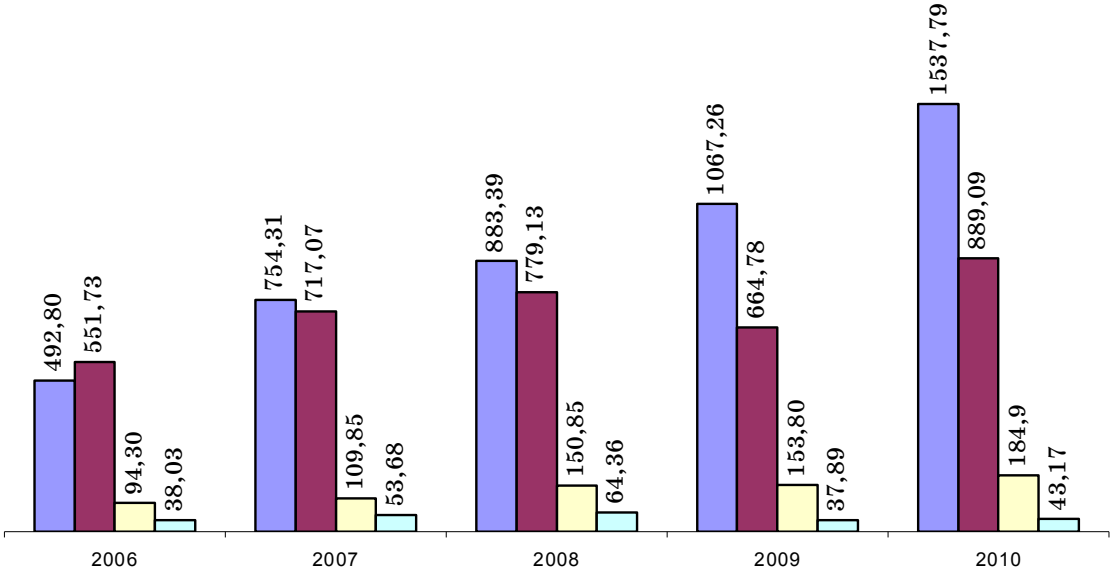

Діаграма 1.1.1. Порівняльні дані обсягів торгів на ринку цінних паперів, реалізованої промислової продукції (робіт, послуг), продукції сільського господарства та продукції будівництва, млрд грн

У 2010 році обсяг торгів на ринку цінних паперів вперше досяг рекордного рівня у 1 537,79 млрд грн і перевищив обсяг ВВП країни на 443,18 млрд грн **(діаграма 1.1.2).**

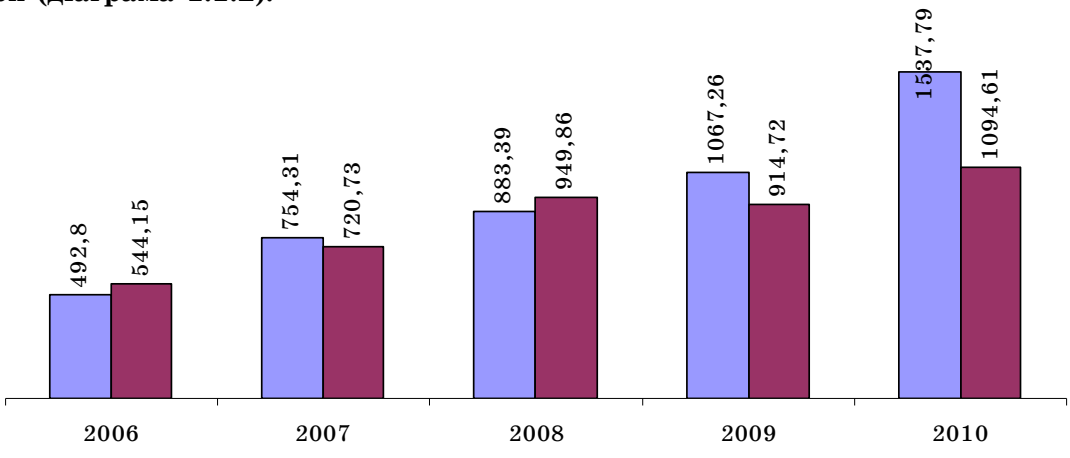

Діаграма 1.1.2. Порівняльні дані обсягів торгів на ринку цінних паперів та ВВП, млрд грн

Фондовий ринок в тій чи іншій країні характеризується, насамперед, показниками капіталізації, часткою капіталізації у ВВП, обсягом біржової торгівлі акціями, кількістю акцій, що мають регулярне котирування (лістинг) на фондовій біржі.

Капіталізація лістингових компаній українського фондового ринку порівняно з минулим роком збільшилася на 48,75% і станом на 31.12.2010 становила 171,76 млрд грн **(діаграма 1.1.3).**

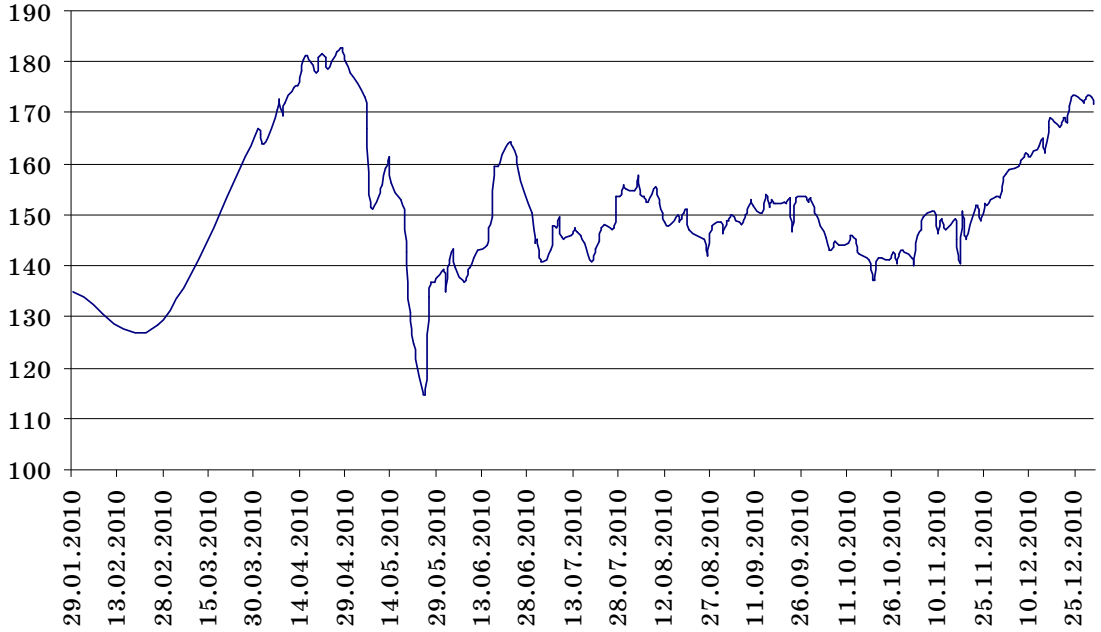

Діаграма 1.1.3. Капіталізація лістингових компаній українського фондового ринку у 2010 році, млрд грн

Співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП станом на 31.12.2010 становило 16,52% (станом на 31.12.2009 – 12,62%, станом на 31.12.2008 – 9,02%).

Залучення інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку у 2010 році — 84,37 млрд грн (2009 –132,24 млрд грн).

Загальна вартість активів інститутів спільного інвестування у 2010 році зросла на 35,18% (+ 2,28 млрд грн) і на кінець року становила 8,76 млрд грн. Зростання відбулося, головним чином, за рахунок висхідного тренду фондового ринку, який у другому півріччі призвів до зростання активів усіх типів фондів **(діаграма 1.1.4).**

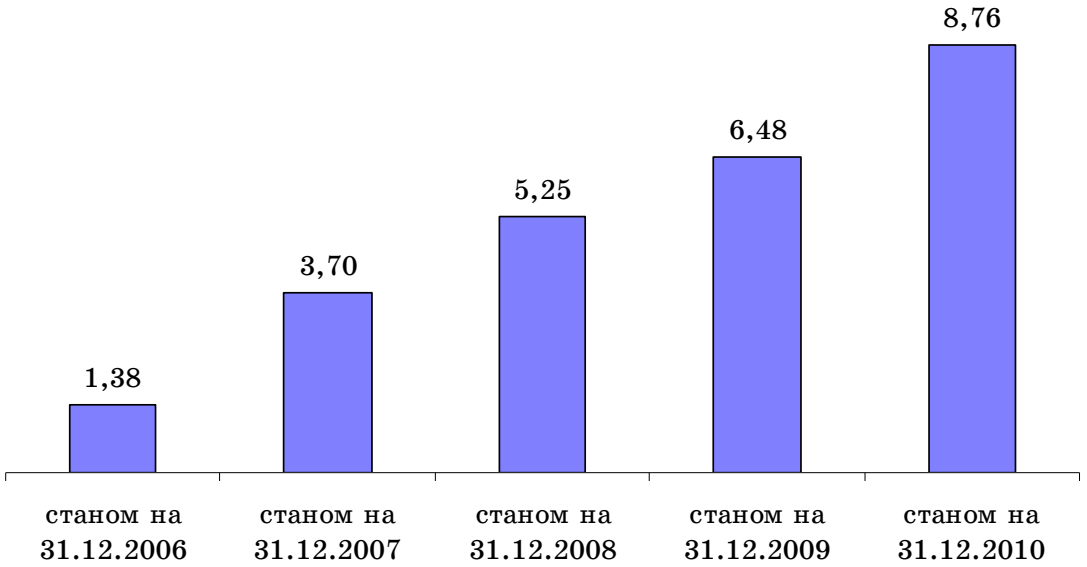

Діаграма 1.1.4. Загальна вартість активів ІСІ у 2006 – 2010 роках, млрд грн

У 2010 році відбулося значне збільшення обсягів торгів цінними паперами на організаторах торгівлі (у 3,64 раза) порівняно з 2009 роком, тоді як у 2009 році у порівнянні з 2008 роком обсяги торгів скоротились на 4,62% (з 37,76 млрд грн у 2008 році до 36,01 млрд грн у 2009 році) **(діаграма 1.1.5).**

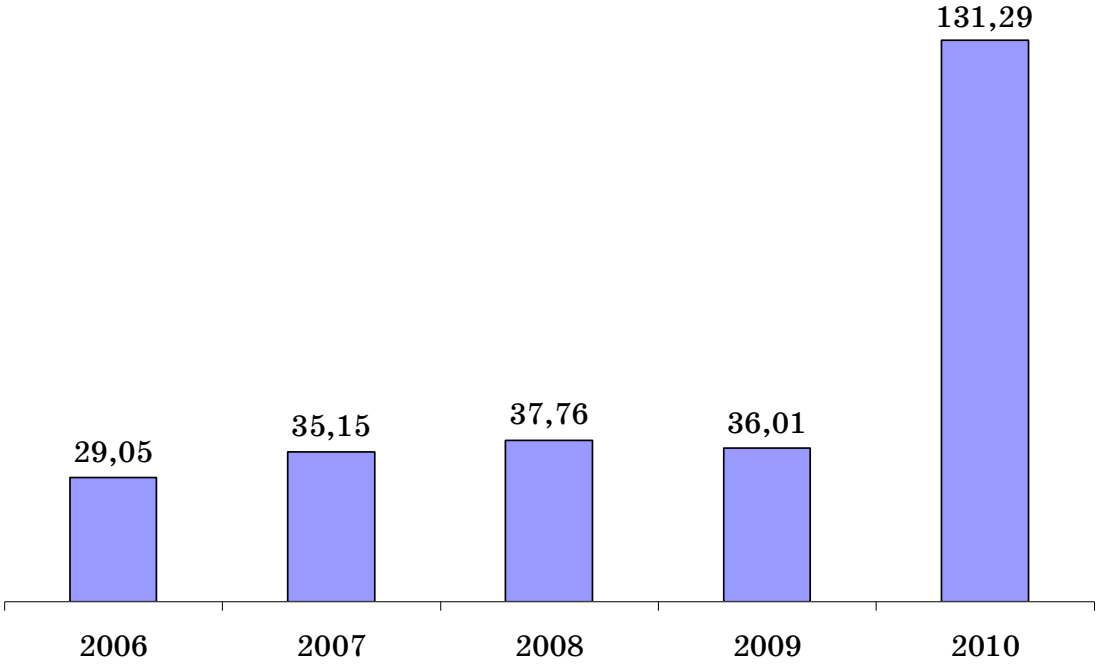

Діаграма 1.1.5. Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі за період з 2006 по 2010 рік, млрд грн

Збільшення активності на біржовому ринку у 2010 році призвело до збільшення у 2,5 раза обсягу організованого фондового ринку, частка якого становила 10,74% усіх операцій з цінними паперами на ринку цінних паперів України (2009 – 4,5%, 2008 – 5,5%).

1.2. ЕМІСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів у 2010 році, зареєстрованих Комісією, продемонстрував значне зростання, і станом на 31.12.2010 цей показник становить 835,61 млрд грн **(діаграма 1.2.1).**

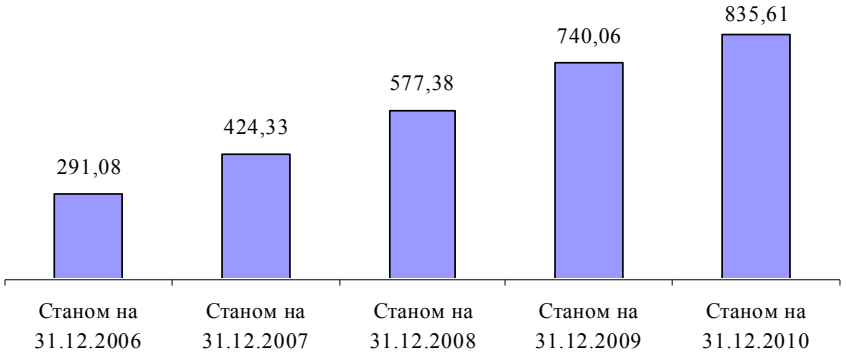

Діаграма 1.2.1. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів (наростаючим підсумком), млрд грн

У 2010 році Комісією зареєстровано випуски емісійних цінних паперів на суму 95,55 млрд грн **(діаграма 1.2.2)**, у тому числі:

акцій – 40,59 млрд грн;

облігацій підприємств – 9,49 млрд грн;

опціонів – 2,57 млн грн;

інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів – 36,60 млрд грн;

акцій корпоративних інвестиційних фондів – 8,87 млрд грн.

Діаграма 1.2.2. Обсяги зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів у 2006-2010 роках, млрд грн

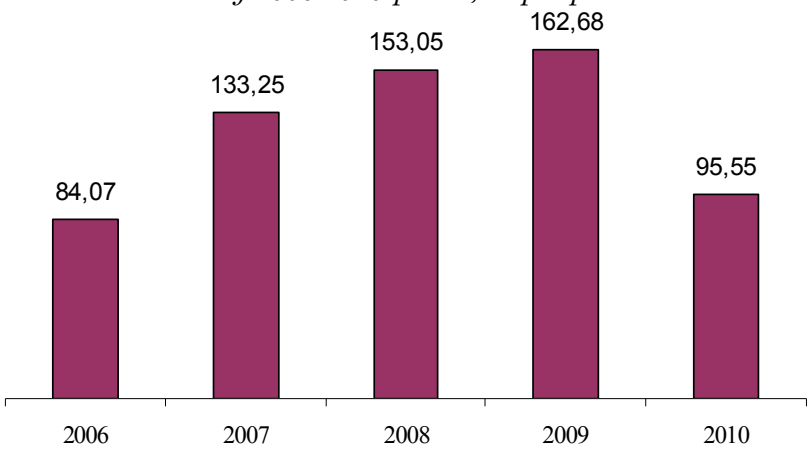

Серед фінансових інструментів найбільші обсяги випусків зареєстровано емісію цінних паперів ICI – 47,59% та акцій – 42,48% емісійних випусків цінних паперів у 2010 році **(діаграма 1.2.3).**

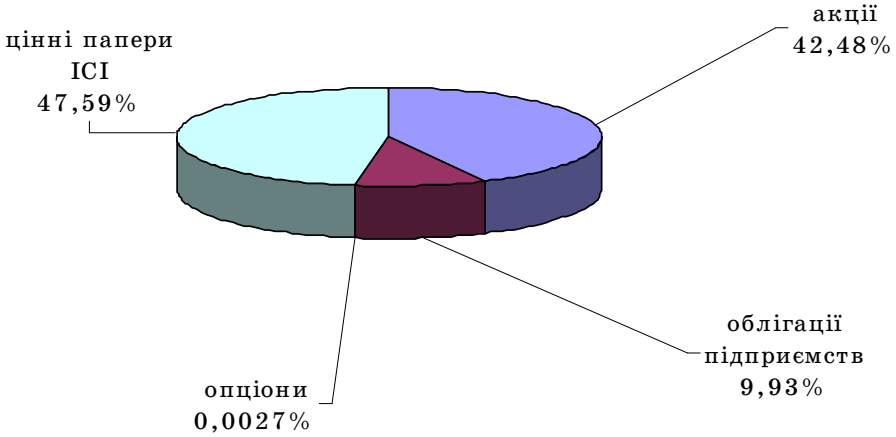

Діаграма 1.2.3. Структура зареєстрованих Комісією емісійних випусків цінних паперів у 2010 році (%)

1.2.1. Емісія акцій

Станом на 31.12.2010 Комісією зареєстровано випусків акцій на загальну суму 434,61 млрд грн **(діаграма 1.2.1.1).**

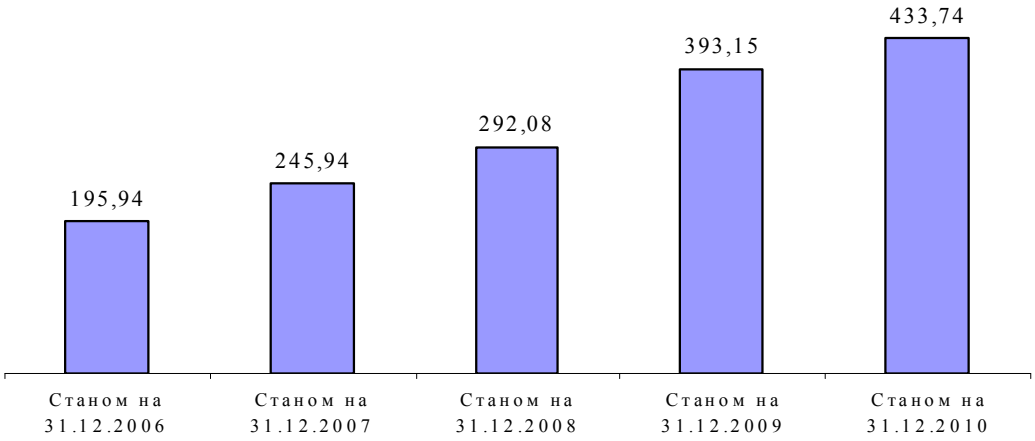

Діаграма 1.2.1.1. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків акцій, млрд грн

У 2010 році Комісією зареєстровано 5 052 випуски акцій на суму 40,59 млрд грн. Порівняно з 2009 роком обсяг зареєстрованих випусків акцій у 2010 році зменшився на 60,49 млрд грн (у 2,5 раза) **(діаграма 1.2.1.2).**

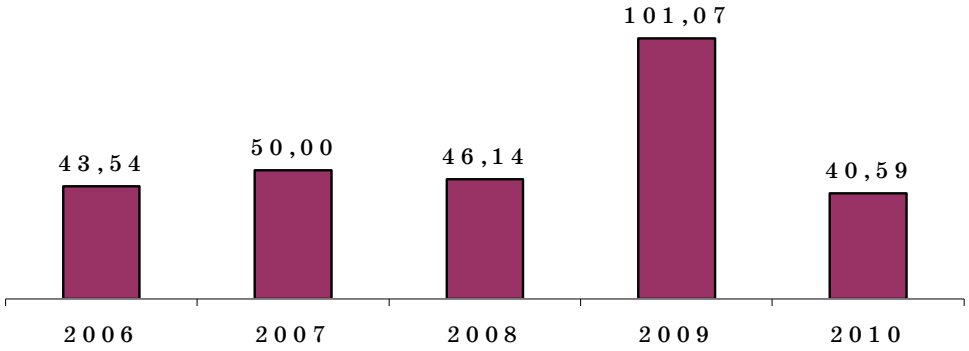

Діаграма 1.2.1.2. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2006-2010 рр., млрд грн

Найбільший обсяг зареєстрованих випусків акцій зафіксовано в IV кварталі 2010 року (13,70 млрд грн) **(діаграма 1.2.1.3).**

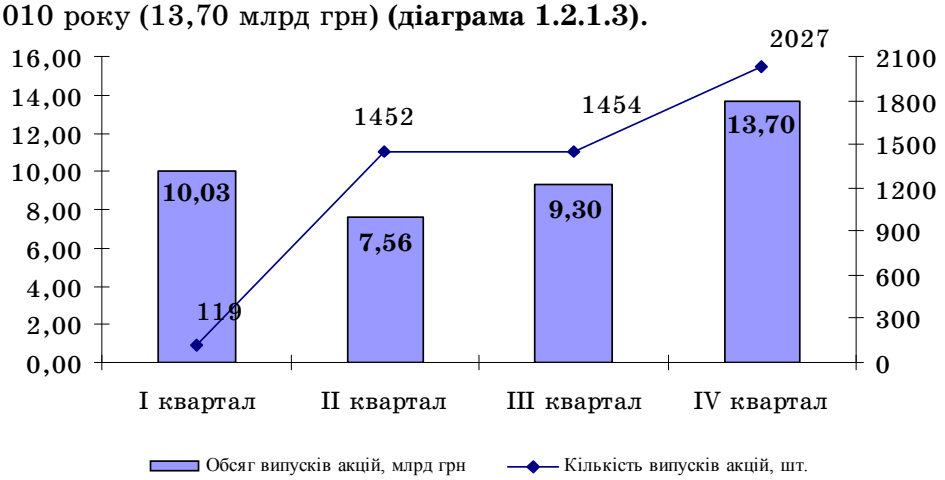

Діаграма 1.2.1.3. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2010 році

Розподіл обсягів зареєстрованих випусків акцій відповідно до нормативно-правових актів, на підставі яких Комісія здійснювала реєстрацію у 2010 році, наведено у **таблиці 1.2.1.1.**

Таблиця 1.2.1.1

Обсяг зареєстрованих випусків акцій у 2009 – 2010 роках, млн грн

Підстави реєстрації Комісією випусків акцій	Обсяг випусків	
	2009	2010
Положення про порядок реєстрації випуску акцій і облігацій підприємств та інформації про їх випуск	-	-
Положення про порядок реєстрації випуску акцій закритих акціонерних товариств	0,33	-
Положення про порядок реєстрації випуску акцій та інформації про їх емісію під час реорганізації товариств	1 596,66	42,66
Положення про порядок реєстрації випуску акцій відкритих акціонерних товариств, створених із державних підприємств у процесі приватизації та корпоратизації	18 090,21	2 450,00
Рішення Комісії від 18.03.2002 №102 «Щодо реєстрації випуску акцій відкритих акціонерних товариств, створених у процесі приватизації державних, орендних підприємств і підприємств зі змішаною формою власності»	210,95	34,44
Положення про порядок реєстрації випуску акцій та інформації про емісію акцій відкритих акціонерних товариств, які створюються шляхом заснування органом, уповноваженим управляти об'єктами державної власності та холдингових компаній, що створюються в процесі корпоратизації та приватизації	16,16	-
Положення про порядок реєстрації випуску акцій	5 633,73	88,73
Положення про порядок реєстрації випуску акцій під час створення акціонерних товариств	768,53	-
За рішеннями Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку	74 730,79	37 935,82
За рішеннями суду	32,47	33,56
Скасовано реєстрацію випусків акцій	-12 168,18	-6 332,10

У 2010 році найбільші обсяги випусків акцій зареєстровано комерційними банками (відкритими та публічними акціонерними товариствами) на суму 23,33 млрд грн і підприємствами – відкритими акціонерними товариствами та публічними акціонерними товариствами на суму 13,77 млрд грн **(діаграма 1.2.1.4).**

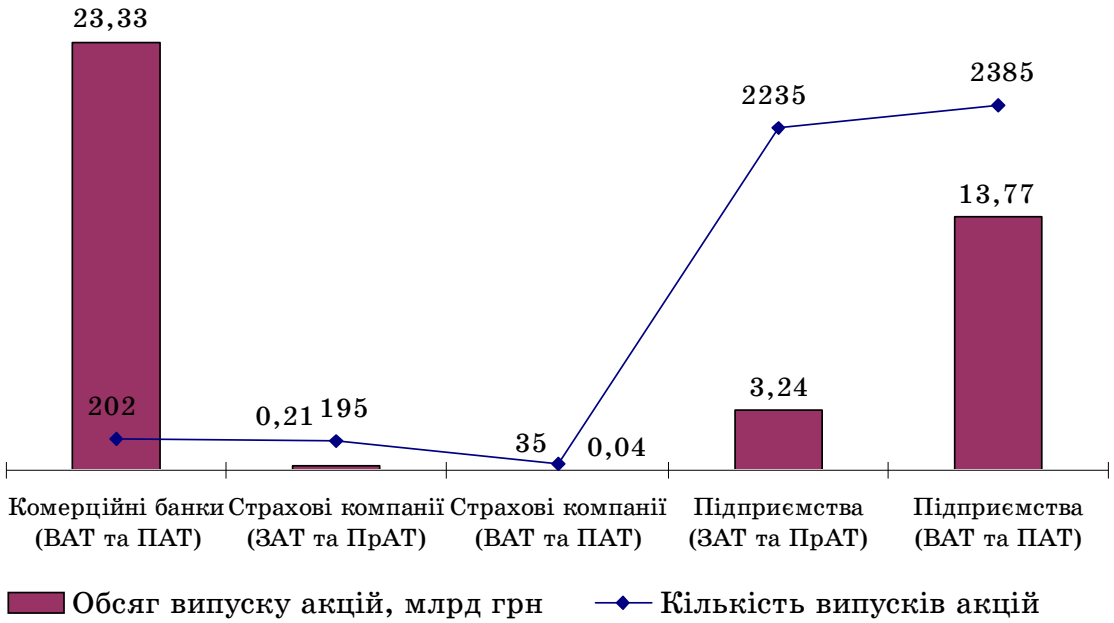

Діаграма 1.2.1.4. Обсяги та кількість зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2010 році (за видами емітентів цінних паперів), млрд грн

У 2010 році Комісією було зареєстровано 4 976 випусків простих іменних акцій на суму 39,74 млрд грн та 76 випусків іменних привілейованих акцій на суму 0,85 млн грн.

Підприємства, які зареєстрували найбільші випуски акцій, наведено у **таблиці 1.2.1.2.**

Таблиця 1.2.1.2

Перелік емітентів, обсяг випуску акцій яких був найбільшим протягом 2010 року

Назва емітента	Обсяг емісії, млн грн
ПАТ НАК «Нафтогаз Україна»	7 400,00
ПАТ «ВТБ Банк»	2 487,00
ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча»	2 254,89
ПАТ АКБ «Форум»	2 175,04
ПАТ «Державний експортно-імпортний банк України»	1 799,99

Обсяг випусків акцій цих емітентів становив 39,71% від загального обсягу випусків акцій, зареєстрованих Комісією.

1.2.2. Емісія облігацій підприємств

Протягом 2010 року Комісією зареєстровано 149 випусків облігацій підприємств на суму 9,49 млрд грн **(діаграма 1.2.2.1).** У порівнянні з 2009 роком обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 613,49 млн грн (на 6,5%).

Найбільший обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зафіксовано в IV кварталі 2010 року — 5,66 млрд грн) **(діаграма 1.2.2.2).**

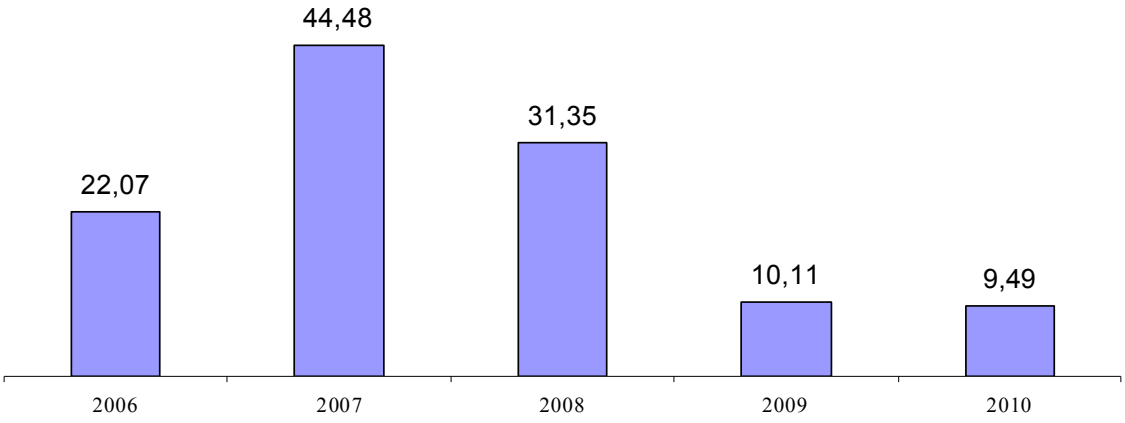

Діаграма 1.2.2.1. Обсяги зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2006 – 2010 роках, млрд грн

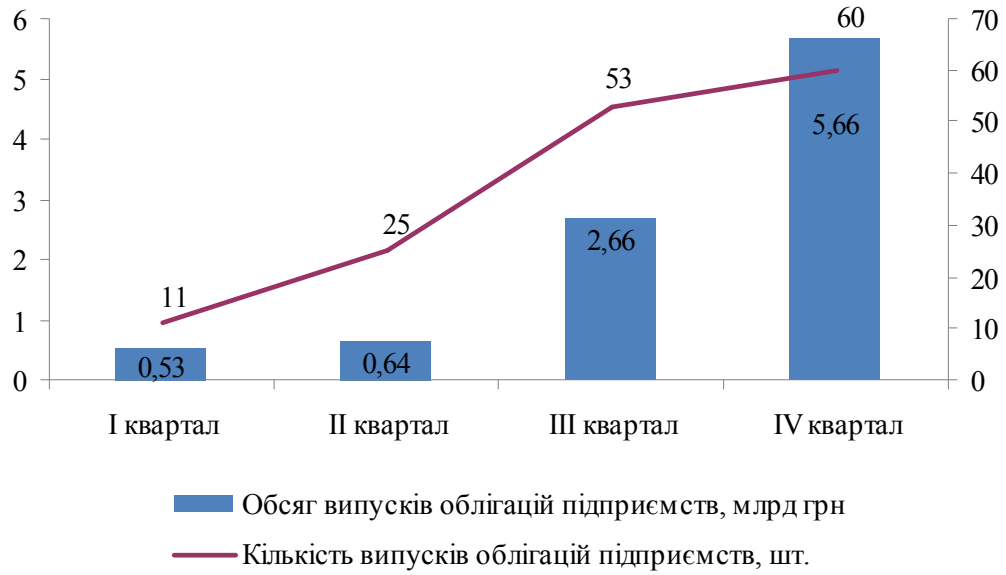

Діаграма 1.2.2.2. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2010 році

Другий рік поспіль страхові компанії не залучались до інвестиційних коштів шляхом емісії боргових зобов'язань **(таблиця 1.2.2.1).**

Таблиця 1.2.2.1

Обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств у 2006 - 2010 роках, млн грн

Вид емітента	2006	2007	2008	2009	2010
Усього у тому числі:	**22 070,80**	**44 480,51**	**31 346,28**	**10 107,35**	**9 493,86**
Банки	4 994,00	18 869,37	7 115,94	-	3 150,00
Страхові компанії	85,00	50,64	97,50	-	-
Підприємства та інші	16 991,80	25 560,50	24 132,84	10 107,35	6 343,86

Протягом останніх 5 років найбільшу питому вагу в загальному обсязі зареєстрованих Комісією випусків облігацій мали облігаційні випуски підприємств.

Перелік емітентів, що зареєстрували у 2010 році найбільші обсяги випусків облігацій підприємств, наведено у **таблиці 1.2.2.2.** Обсяг емісії облігацій цих емітентів становив 25,17% від загального обсягу випусків облігацій, зареєстрованих Комісією.

Таблиця 1.2.2.2

Перелік емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій у 2010 році

Назва емітента	Обсяг випуску, млн грн	Частка у загальном у обсязі емісій, %
ПАТ «Дочірній банк Сбербанку Росії»	750,0	7,90
ПАТ Комерційний банк «ПриватБанк»	500,0	5,27
ТОВ Торгівельно-житловий комплекс «Київський»	440,0	4,64
ПАТ «Державний експортно-імпортний банк України»	400,0	4,21
ТОВ «Іпотечна компанія «Аркада-Фонд»	300,0	3,16

1.2.3. Емісія цінних паперів інститутів спільного інвестування

У 2010 році загальний обсяг випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування становив 45,48 млрд грн (**діаграма 1.2.3.1**). Порівняно з 2009 роком обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування зменшився на 5,64 млрд грн (на 12,4%).

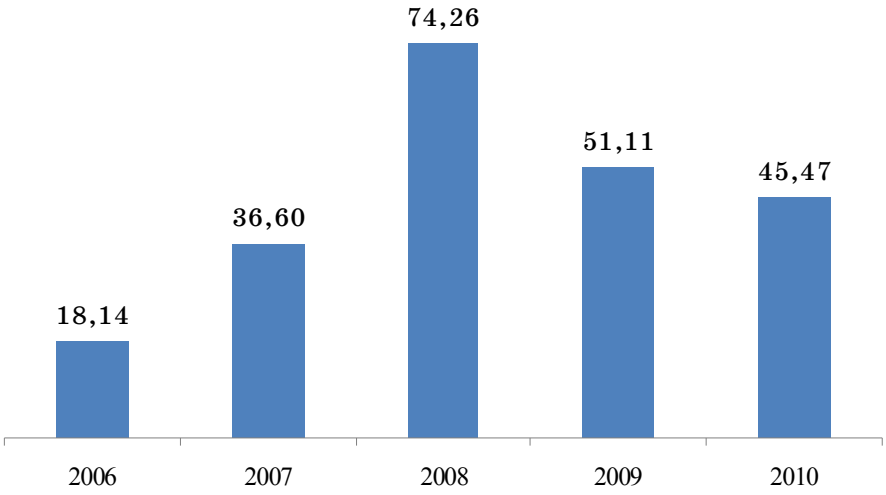

Діаграма 1.2.3.1. Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2006-2010 роках, млрд грн

Станом на 31.12.2010 Комісією зареєстровано інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів загальною номінальною вартістю 222,95 млрд грн.

Протягом року зареєстровано 130 випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів на суму 36,60 млрд грн **(діаграма 1.2.3.2).**

Порівняно з 2009 роком загальна номінальна вартість інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів, що перебувають в обігу, зменшилася на 10,61 млрд грн (на 29%).

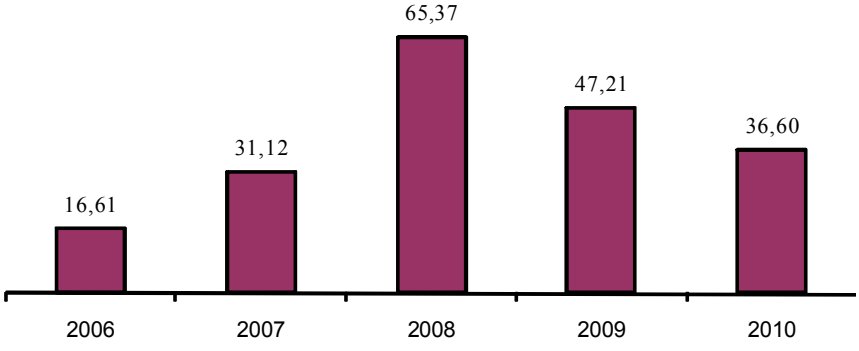

1.2.3.2. Обсяг зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів у 2006-2010 роках, млрд грн

Найбільші обсяги емісії інвестиційних сертифікатів зареєстровано Комісією у IV кварталі 2010 року **(діаграма 1.2.3.3).**

Діаграма 1.2.3.3. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів протягом 2010 року

Станом на 31.12.2010 Комісією зареєстровано акцій корпоративних інвестиційних фондів на суму 29,80 млрд грн. Протягом року зареєстровано 69 випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів на суму 8,87 млрд грн **(діаграма 1.2.3.4).** У порівнянні з 2009 роком загальна номінальна вартість акцій корпоративних інвестиційних фондів, що перебувають в обігу, збільшилася на 4,97 млрд грн (у 2,2 раза).

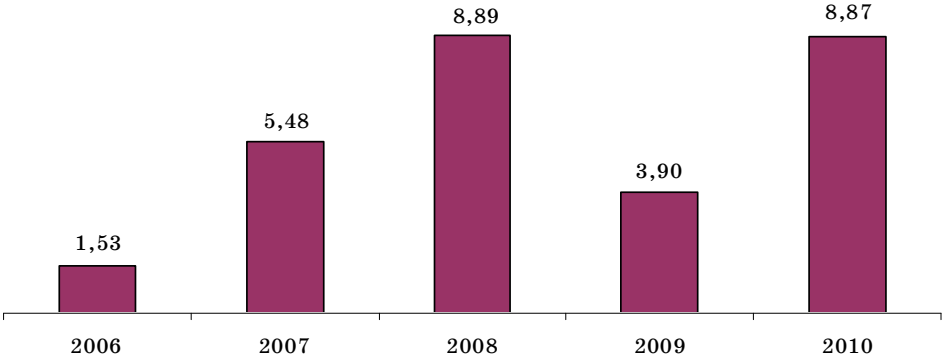

Діаграма 1.2.3.4. Обсяг зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів у 2006-2010 роках, млрд грн

Найбільші обсяги емісії акцій корпоративних інвестиційних фондів зареєстровано Комісією у I кварталі 2010 року **(діаграма 1.2.3.5).**

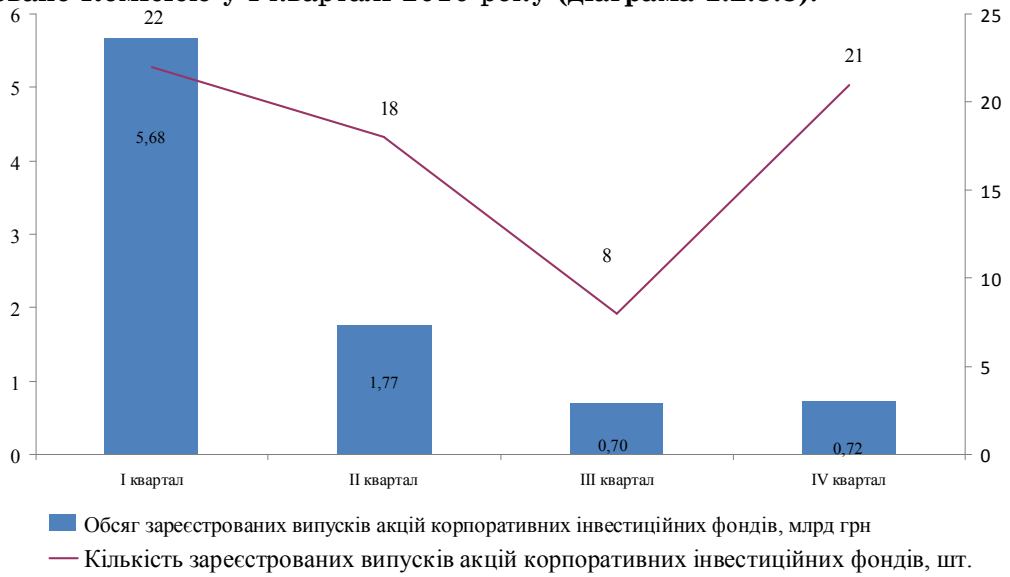

Діаграма 1.2.3.5. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів протягом 2010 року

У 2010 році до Єдиного державного реєстру інститутів спільного інвестування було внесено 154 інвестиційних фонди, що становить 9,97% від загальної кількості зареєстрованих інвестиційних фондів з початку реєстрації станом на 31.12.2010.

1.2.4. Емісія похідних цінних паперів

Комісією зареєстровано 7 випусків опціонів на суму 2,57 млн грн. У порівнянні з 2009 роком обсяг випусків опціонів зменшився на 3,98 млн грн **(діаграма 1.2.4.1).**

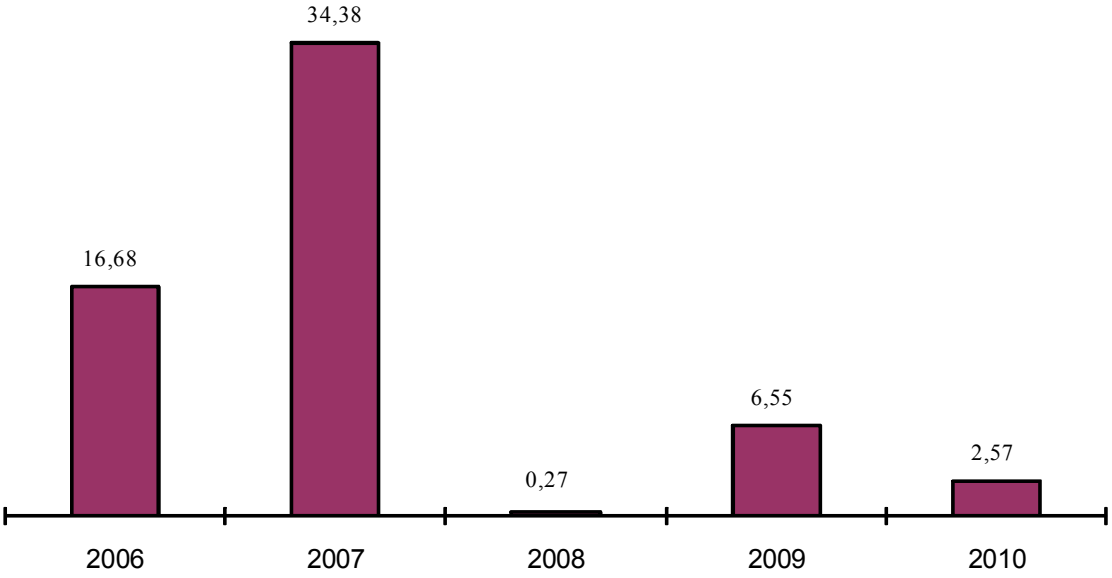

Діаграма 1.2.4.1. Обсяг зареєстрованих випусків опціонів у 2006-2010 роках

У 2010 році обсяг випуску похідних цінних паперів (опціонів) становив лише 0,0027% від загального обсягу випусків цінних паперів, зареєстрованих Комісією.

Похідні цінні папери на вітчизняному фондовому ринку поки що займають незначну частку. Емітенти та інвестори не використовують повною мірою всі можливі інструменти для залучення та розміщення вільних коштів. Однак запровадження регуляторних актів, спрямованих на встановлення чітких умов та вимог щодо реєстрації випусків опціонних сертифікатів, унормування процедури здійснення фондовими біржами клірингу та розрахунків за договорами щодо похідних (деривативів), сприятиме пожвавленню використання зазначених фінансових інструментів на фондовому ринку та залучення інвестицій в окремі галузі економіки через застосуванням таких фінансових інструментів.

1.3. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСІЙНИХ УЧАСНИКІВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

1.3.1. Основні показники діяльності з торгівлі цінними паперами

Обсяг виконаних договорів торговцями цінних паперів у 2010 році становив 1 537,79 млрд грн, що перевищує обсяг виконаних договорів у 2009 році на 470,53 млрд грн **(діаграма 1.3.1.1).**

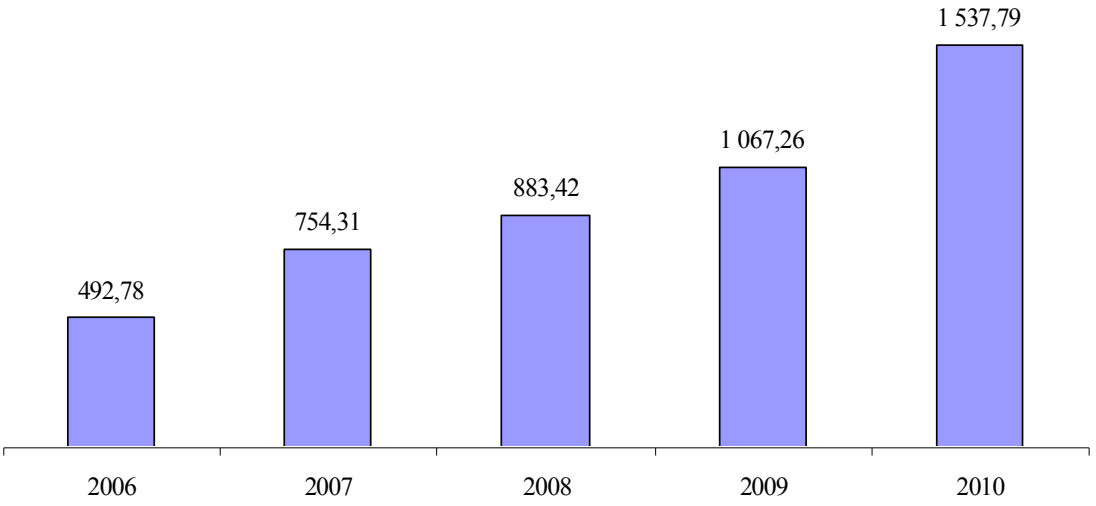

Діаграма 1.3.1.1. Обсяг виконаних договорів торговцями цінних паперів у 2006 – 2010 роках, млрд грн

У IV кварталі 2010 року обсяг виконаних договорів на ринку цінних паперів був найбільшим протягом року та становив 497,83 млрд грн, що у 1,7 раза більше, ніж обсяг виконаних договорів у відповідному періоді 2009 року **(діаграма 1.3.1.2).**

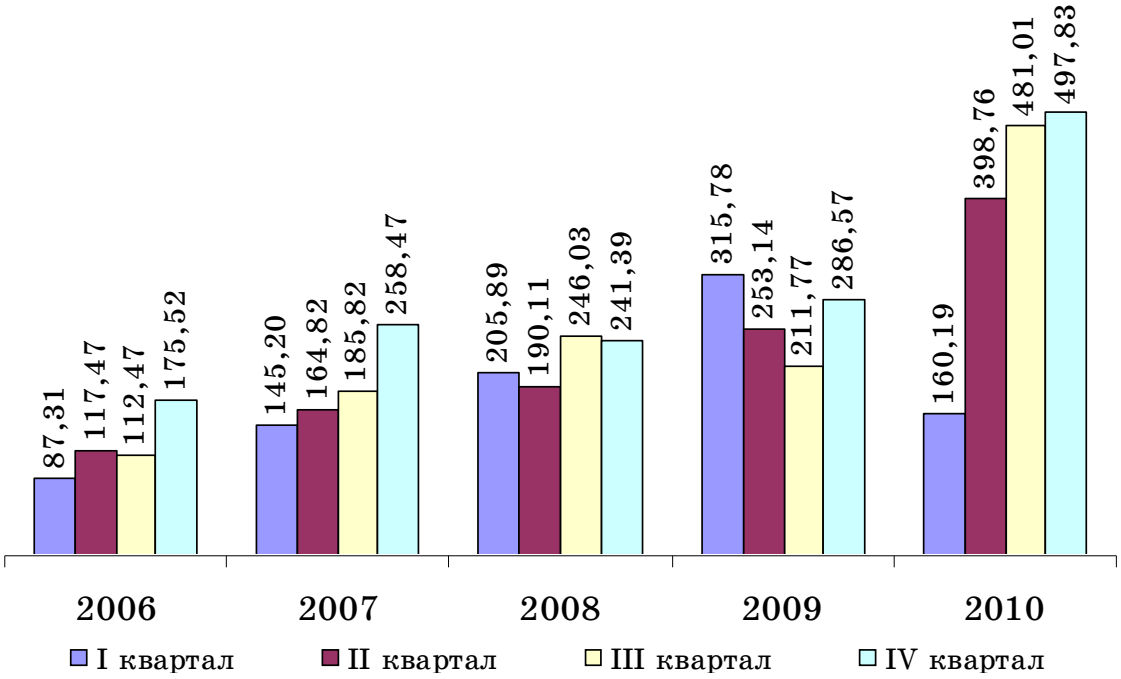

Діаграма 1.3.1.2. Обсяг виконаних договорів торговцями цінних паперів у 2006 - 2010 роках (за кварталами), млрд грн

П'ять років поспіль (2006-2010 роки) найбільші обсяги договорів виконуються з акціями. Обсяг виконаних договорів з акціями становив 36,75% від загального обсягу виконаних договорів у 2010 році, з державними облігаціями – 23,03%, з векселями – 20,56% **(діаграма 1.3.1.3).**

Збільшився обсяг виконаних договорів на фондовому ринку порівняно з 2009 роком з державними облігаціями – на 255,13 млрд грн, акціями – на 94,48 млрд грн, ощадними сертифікатами – на 54,54 млрд грн, векселями – на 47,35 млрд грн, зменшився з облігаціями підприємств — на 11,63 млрд грн **(таблиця 1.3.1.1).**

(за видом фінансового інструменту) у 2010 році

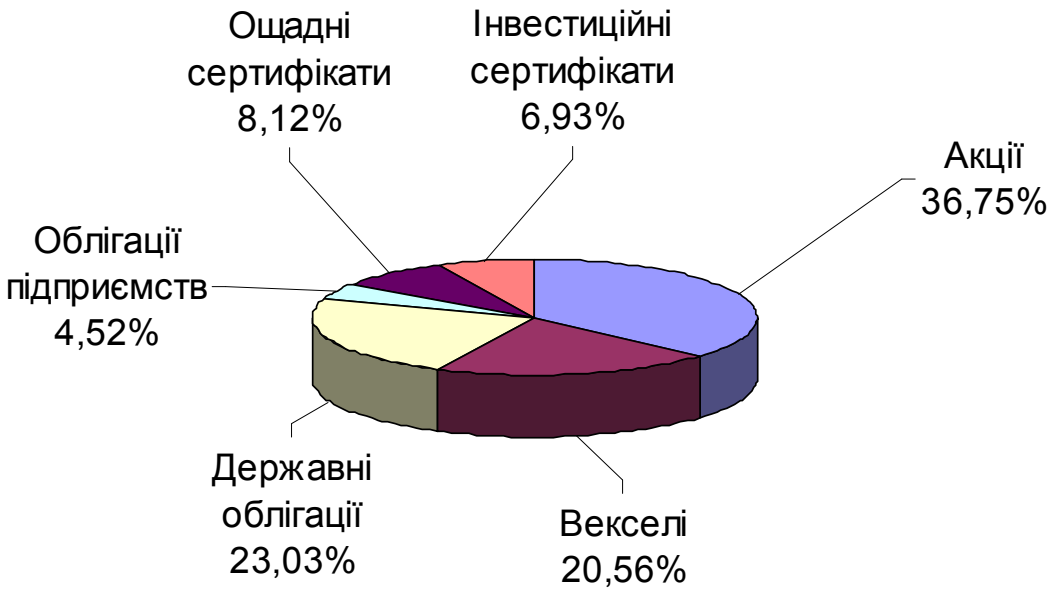

Діаграма 1.3.1.3. Структура виконаних договорів торговцями цінних паперів

Таблиця 1.3.1.1

Обсяг виконаних договорів торговцями цінних паперів (за видом фінансового інструменту) у 2006 - 2010 роках, млрд грн

Вид цінних паперів	2006	2007	2008	2009	2010
Акції	225,65	283,54	352,82	470,73	565,21
Векселі	142,23	212,64	191,84	268,76	316,11
Депозитні сертифікати НБУ	1,08	14,85	15,94	-	-
Державні облігації	40,85	59,86	62,49	98,99	354,12
Облігації підприємств	62,38	134,73	205,21	81,13	69,50
Ощадні сертифікати	3,1	3,2	7,68	70,35	124,89
Інвестиційні сертифікати	14,24	40,43	43,94	76,31	106,53
Деривативи	0,26	0,15	0,27	0,10	0,15
Облігації місцевих позик	2,85	4,31	2,20	0,66	0,50
Іпотечні цінні папери	0,11	0,56	0,67	0,10	0,26
Заставні цінні папери	0,03	0,04	0,36	0,14	0,51
Сертифікати ФОН	-	-	-	0,01	-
Усього	**492,78**	**754,31**	**883,42**	**1 067,26**	**1 537,79**

Обіг цінних паперів в Україні провадився торговцями цінними паперами, що представлені:

- господарськими товариствами, для яких операції з цінними паперами є виключним видом діяльності (54,89% від загального обсягу виконаних договорів торговцями цінних паперів у 2010 році);
- банками (24,82%);
- інвестиційними компаніями (20,29%).

Обсяг виконаних договорів торговцями цінних паперів з нерезидентами становив 206,59 млрд грн. При цьому частка договорів з нерезидентами у загальному обсязі виконаних договорів у 2010 році зменшилася з 21,07% до 13,43% порівняно з 2009 роком **(діаграма 1.3.1.4).**

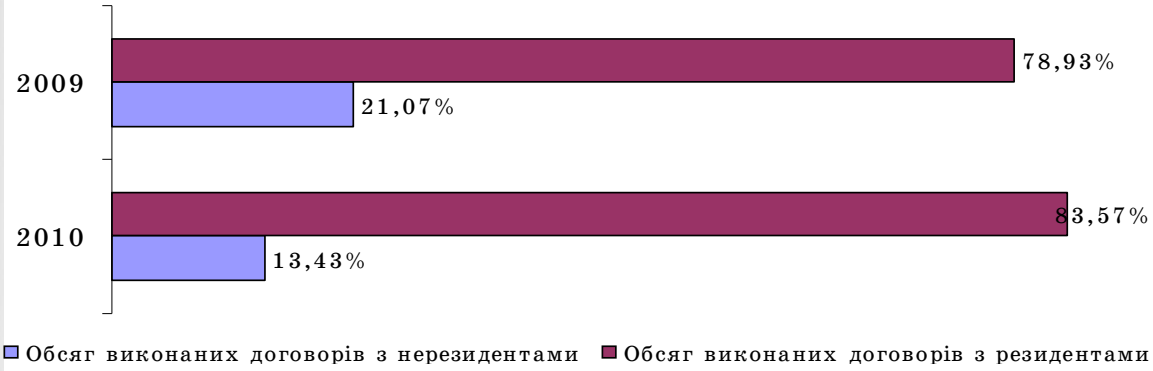

Діаграма 1.3.1.4. Структура обсягів виконаних договорів торговцями цінних паперів з резидентами та нерезидентами в 2009 – 2010 роках (%)

1.3.2. Основні показники діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку

Діяльність з організації торгівлі на ринку цінних паперів України здійснюють фондові біржі. Так, станом на 31.12.2010 загальна кількість організаторів торгівлі, яким видано ліцензію на здійснення діяльності з організації торгівлі на ринку цінних паперів, становила 10 (ВАТ «Київська міжнародна фондова біржа», ПрАТ «Придніпровська фондова біржа», ПрАТ «Українська міжбанківська валютна біржа», ЗАТ «Українська міжнародна фондова біржа», ЗАТ «Українська фондова біржа», ВАТ «Східно-Європейська фондова біржа», ПАТ «Українська біржа», ПрАТ «Фондова біржа «ІННЕКС», ПрАТ «Фондова біржа «ПФТС», ПАТ «Фондова біржа «Перспектива»).

За результатами торгів на організаторах торгівлі обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами протягом 2010 року становив 131,29 млрд грн **(діаграма 1.3.2.1).**

Одним із напрямів розвитку біржового ринку цінних паперів стало запровадження Інтернет-трейдингу, що дозволило значно розширити коло фізичних осіб для участі у торгах на ринку цінних паперів. Для інвесторів інвестування на ринку цінних паперів стало простішим і доступнішим.

У 2010 році послуги з Інтернет-трейдингу надавали дві фондові біржі – ПАТ «Українська біржа» та ПрАТ «Фондова біржа «ПФТС».

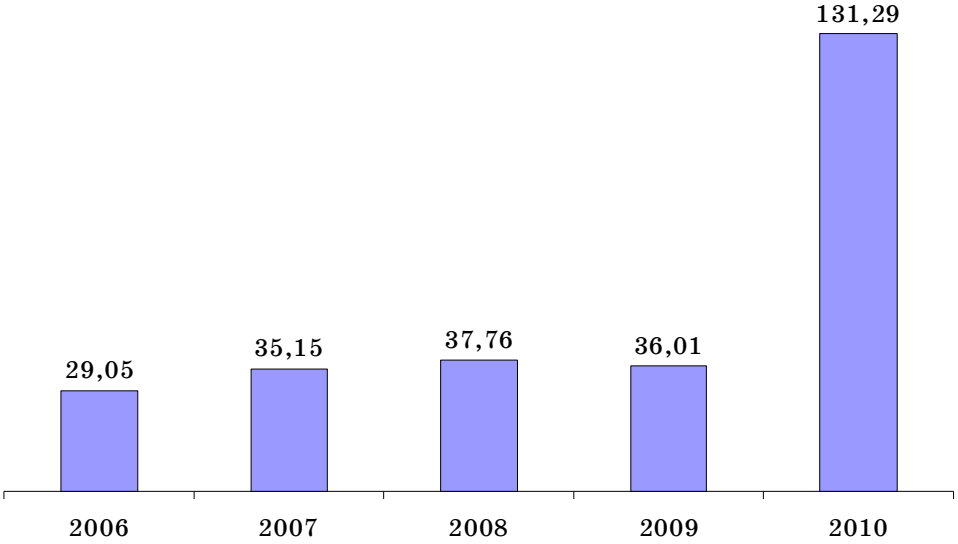

Діаграма 1.3.2.1. Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі за період з 2006 по 2010 рік, млрд грн

У 2010 році відбулося значне збільшення обсягів торгів цінними паперами на організаторах торгівлі (у 3,64 раза) порівняно з обсягом торгів у 2009 році, тоді як у 2009 році порівняно з 2008 роком обсяги торгів скоротилися на 4,62% (з 37,76 млрд грн до 36,01 млрд грн).

Зростання обсягів торгів на фондовому ринку пояснюється збільшенням обсягів фінансових ресурсів, що інвестуються в цінні папери українських емітентів як вітчизняними, так і іноземними інвесторами, а також – зростанням вартості цінних паперів емітентів, з якими укладались угоди.

Провідну позицію серед організаторів торгівлі цінними паперами залишає за собою ПрАТ «Фондова біржа «ПФТС», що збільшила свою частку в загальному обсязі торгів на біржовому фондовому ринку з 38,75% у 2009 році до 46,45% у 2010 році. Збільшила свою частку в загальному обсязі торгів на біржовому фондовому ринку ПАТ «Українська біржа» — з 9,13% у 2009 році до 20,95% у 2010 році, частка ПАТ «Фондова біржа «Перспектива» скоротилася з 31,69% у 2009 році до 27,91% у 2010 році. При цьому частка обсягів торгів на ВАТ «КМФБ», ЗАТ «УМФБ» та ПрАТ «УМВБ»у 2010 році зменшилася до 2,03%, 1,38%, 0,97% відповідно **(діаграми 1.3.2.2 та 1.3.2.3).**

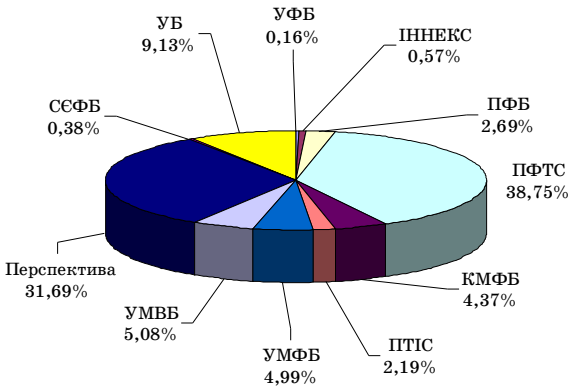

Діаграма 1.3.2.2. Розподіл обсягів біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2009 році

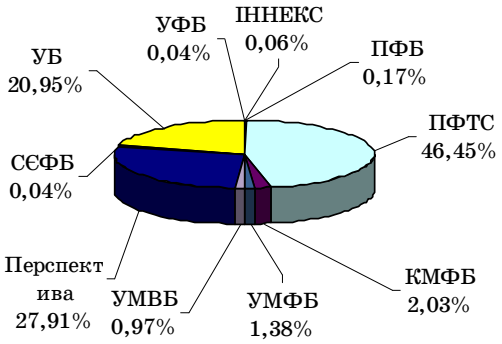

Діаграма 1.3.2.3. Розподіл обсягів біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2010 році

На організаційно оформленому ринку у 2010 році спостерігалася консолідація торгівлі цінними паперами, оскільки близько 95% біржових контрактів (договорів) зосереджено на 3 фондових біржах: ПрАТ ФБ «ПФТС», ПАТ ФБ «Перспектива» та ПАТ «Українська біржа».

Найбільші обсяги біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі спостерігалися протягом вересня-грудня 2010 року (50,82% від загального обсягу біржових контрактів (договорів) на організаторах торгівлі у 2010 році) **(таблиця 1.3.2.1).**

Таблиця 1.3.2.1

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за місяцями) у 2010 році, млн грн

Період	Організатор торгівлі										Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕКТИВА	СЄФБ	УБ	
Січень	0,04	14,06	1 764,71	0,25	0,19	61,75	20,79	400,99	4,38	581,37	2 848,53
Лютий	0,07	195,75	3 048,42	0,28	17,42	1,61	313,39	995,53	6,23	730,84	5 309,56
Березень	0,12	276,16	5 665,33	17,50	0,01	5,08	298,46	2 090,62	5,15	1 732,77	10 091,21
Квітень	1,76	167,62	7 469,22	79,15	0,29	2,93	279,14	1 916,10	6,37	1 572,32	11 494,90
Травень	0,43	282,93	6 149,81	120,88	0,01	6,18	16,68	1 772,42	3,09	1 587,12	9 939,54
Червень	3,30	19,18	3 074,54	0,26	0,01	8,02	110,80	2 098,00	2,39	2 024,24	7 340,74
Липень	1,45	116,65	3 685,00	164,88	0,004	3,55	103,50	1 523,84	2,28	2 151,25	7 752,42
Серпень	0,29	119,31	3 468,73	883,22	0,01	7,81	35,84	2 963,36	1,93	2 305,55	9 786,04
Вересень	1,12	130,04	8 872,44	0,44	0,24	76,97	388,81	2 952,91	3,11	1 912,84	14 338,92
Жовтень	0,59	98,67	5 376,05	0,23	0,002	22,70	27,45	3 522,23	3,87	3 077,41	12 129,21
Листопад	1,06	69,35	4 129,05	0,19	54,751	7,04	16,95	4 377,60	8,43	4 650,63	13 315,06
Грудень	44,16	1173,91	8 287,95	0,32	0,005	16,51	197,16	12 035,98	3,36	5 184,08	26 943,43
Усього	**54,39**	**2 663,64**	**60 991,25**	**1 267,6**	**72,94**	**220,16**	**1 808,97**	**36 649,58**	**50,61**	**27 510,42**	**131 289,56**

Збільшення обсягів торгів на фондових біржах у 2010 році певною мірою спричинено підвищеною активністю вторинного ринку акцій та державних облігацій України **(таблиця 1.3.2.2).**

Таблиця 1.3.2.2

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2006 - 2010 роках (за видами цінних паперів), млрд грн

Вид цінного папера	Роки				
	2006	2007	2008	2009	2010
Акції	6,95	13,61	11,82	13,54	52,71
Державні облігації України	8,51	2,77	8,55	8,18	60,86
Облігації підприємств	12,13	17,36	16,61	7,07	6,71
Облігації місцевих позик	0,99	0,79	0,46	0,03	0,14
Інвестиційні сертифікати	0,33	0,43	0,20	7,14	7,14
Похідні цінні папери	0,09	0,05	0,12	0,05	3,73
Інші	0,05	0,13	-	-	-
Усього	**29,05**	**35,15**	**37,76**	**36,01**	**131,29**

Змінилася структура біржових торгів. Якщо у 2009 році частка акцій у загальній структурі біржових торгів становила 37,60%, а державних облігацій України – 22,72%, то у 2010 році ці показники становили 40,17% та 46,39% відповідно **(діаграма 1.3.2.4)**.

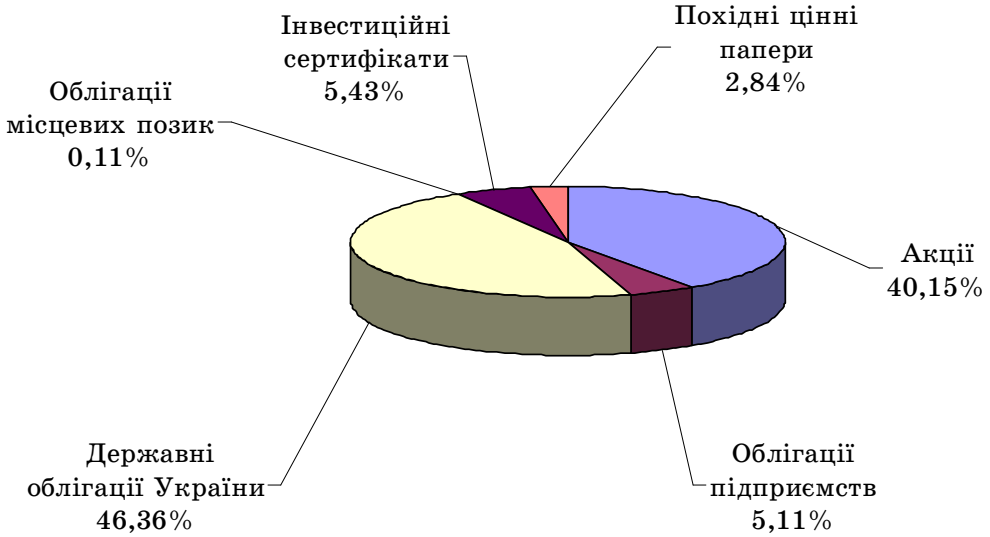

Діаграма 1.3.2.4. Розподіл обсягів біржових контрактів (договорів) з цінними паперами за видами цінних паперів у 2010 році

Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на організаторах торгівлі протягом 2010 року є незначним (0,11% від загального обсягу торгів на біржовому фондовому ринку). Обсяги операцій з інвестиційними сертифікатами та облігаціями підприємств у 2010 році становили 5,43% та 5,11% відповідно (у 2009 році – 19,83% та 19,64%). В абсолютних значеннях обсяги торгів з інвестиційними сертифікатами та облігаціями підприємств істотно не змінилися, але їх питома вага в загальному обсязі торгів на фондовому ринку скоротилася за рахунок зростання обсягу торгів облігаціями внутрішньої державної позики (ОВДП) і акціями.

Збільшення обсягів торгів державними облігаціями України пов'язано зі зростанням зацікавленості банків до цього виду цінних паперів, а також підвищеною увагою до них інвесторів-нерезидентів.

Більшість біржових операцій з державними облігаціями України зафіксовано на ПрАТ ФБ «ПФТС» (89,27% від загального обсягу торгів державними облігаціями України), та на ПАТ ФБ «Перспектива» (10,33%)

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на вторинному біржовому ринку протягом 2010 року значно зріс та становив 116,60 млд грн (88,87% від загального обсягу біржових контрактів (договорів) протягом зазначеного періоду), тоді як у 2009 році – 30,79 млрд грн.

На вторинному організованому ринку цінних паперів обсяг торгів з акціями становив 46,73 млрд грн (див. **таблицю 1.3.2.3**).

Таблиця 1.3.2.3

Розподіл виконаних біржових контрактів(договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі протягом 2010 року (за видами цінних паперів та видами ринків), млн грн

Організатор торгівлі	Первинний ринок			Обсяг торгів на первинному ринку	Вторинний ринок						Обсяг торгів на вторинному ринку	Ринок приватизації	Строковий ринок	Ринок репо (відповідно до правил фондових бірж)		Обсяг торгів на ринку репо	Загальний обсяг торгів на організаторах торгівлі
	Акції	Облігації підприємств	Похідні цінні папери (деривативи)		Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Облігації місцевих позик	Інвестиційні сертифікати	Похідні цінні папери (деривативи)		Акції	Похідні цінні папери (деривативи)	Акції	Облігації підприємств		
УФБ	2,41	-	1,60	**4,01**	2,97	0,46	-		0,11	46,77	**50,31**	0,07	-	-	-	-	**54,39**
КМФБ	0,05	220,64	-	**220,69**	1324,27	502,97	-	-	614,92	0,12	**2442,28**	0,67	-	-	-	-	**2663,64**
Іннекс	-	-	-	**0,00**	17,68	0,29	-	-	-	-	**17,97**	54,98	-	-	-	-	**72,94**
ПФБ	-	0,07	-	**0,07**	217,59	-	-	-	2,50	-	**220,09**	-	-	-	-	-	**220,16**
УМВБ	89,28	1175,50	2,82	**1267,60**	-	-	-	-	-	-	**-**	-	-	-	-	-	**1267,60**
УМФБ	0,07	833,21	-	**833,28**	882,36	57,16	-	-	34,67	-	**974,19**	1,49	-	-	-	-	**1808,97**
СЕФБ	1,28	-	-	**1,28**	23,68	6,69	-	-	12,90	-	**43,27**	6,04	-	-	-	-	**50,61**
ПФТС	111,38	1335,14	-	**1446,52**	4040,43	838,15	54331,73	140,39	133,59	-	**59484,29**	58,62	-	1,62	0,20	**1,82**	**60991,25**
Перспектива	-	565,41	19,06	**584,47**	23191,02	191,61	6287,81	-	6331,46	63,22	**36065,12**	-	-	-	-	-	**36649,58**
УБ	-	948,25	-	**948,25**	17028,59	25,63	243,31	1,84	6,05	-	**17305,42**	86,36	3594,23	5564,33	11,83	**5576,16**	**27510,42**

Строковий ринок

Свідченням динамічного розвитку біржового фондового ринку є поява нових фінансових інструментів торгівлі. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку зареєструвала правила торгівлі на строкового ринку ПАТ «Українська біржа» та зразок ф'ючерсного контракту на індекс УБ, розпочавши нову сторінку в історії українського фондового ринку. Поява в Україні строкового ринку свідчить про те, що ринок базового активу є ліквідним та достатньо розвинутим.

28 квітня 2010 розпочалася торгівля ф'ючерсними контрактами на індекс українських акцій ПАТ «Українська біржа».

У 2010 році на строковому ринку було укладено 153 669 контрактів загальною вартістю 3 594,23 млн грн.

Інформація щодо угод репо з цінними паперами

У 2010 році спостерігається активізація на фондовому ринку операцій репо.

Протягом 2010 року обсяг угод репо на організаторах торгівлі становив 5,58 млрд грн (4,24% від загального обсягу торгів на організованому ринку). Операції репо здійснювались на двох фондових майданчиках — ПАТ «Українська біржа» та ПрАТ ФБ «ПФТС».

На ПАТ «Українська біржа» укладено найбільший обсяг угод репо, з них 99,00% угод репо — з акціями.

Цінні папери, які включено до біржових списків організаторів торгівлі

Відповідно до вимог Положення про функціонування фондових бірж, затверджених рішенням Комісії від 19.12.2006 № 1542 із змінами та доповненнями, станом на 31.12.2010 до біржових списків організаторів торгівлі було включено 1 520 цінних паперів, з них: акцій – 766, облігацій підприємств – 369, цінних паперів ІСІ – 159, державних облігацій України – 174, облігацій місцевих позик – 19, деривативів – 19, іпотечних облігацій – 2, опціонних сертифікатів – 12.

Кількість цінних паперів, які внесено до біржових реєстрів організаторів торгівлі, становила 328. У біржовому реєстрі за І рівнем лістингу знаходилися 102 цінні папери (з урахуванням перебування у біржовому реєстрі кількох організаторів торгівлі – 146 цінних паперів), за ІІ рівнем лістингу – 226 цінних паперів (з урахуванням перебування у біржовому реєстрі кількох організаторів торгівлі – 247 цінних паперів). Цінні папери емітентів, що не відповідають вимогам лістингу, заносяться до біржових списків як позалістингові цінні папери та на кінець 2010 року становлять найбільшу кількість цінних паперів емітентів, які допущено до обігу на організаторах торгівлі **(діаграма 1.3.2.5)**.

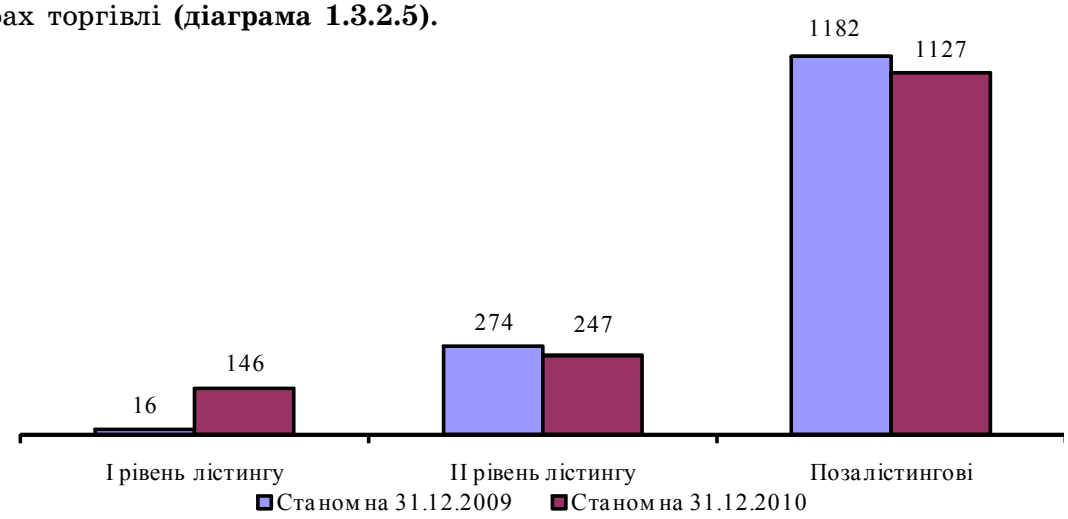

Діаграма 1.3.2.5. Кількість цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі, шт.

У біржовому реєстрі за І рівнем лістингу знаходилося 146 цінних паперів 15 емітентів **(таблиця 1.3.2.4).**

Таблиця 1.3.2.4

Розподіл цінних паперів, які знаходились у біржовому реєстрі за І рівнем лістингу на організаторах торгівлі (станом на 31.12.2010)

Організатор торгівлі	Акції	Облігації внутрішніх державних позик України	Усього
ПФТС	11	88	**99**
УБ	9	38	**47**
Усього	**20**	**126**	**146**

У біржовому реєстрі за ІІ рівнем лістингу знаходились 247 цінних паперів 168 емітентів **(таблиця 1.3.2.5).**

Таблиця 1.3.2.5

Розподіл цінних паперів, які знаходились у біржовому реєстрі за ІІ рівнем лістингу (станом на 31.12.2010), шт.

Організатор торгівлі	Акції	Облігації підприємств	Облігації місцевих позик	Інвестиційні сертифікати	Іпотечні облігації	Усього
УФБ	1	-	-	-	-	**1**
КМФБ	13	13	-	3	-	**29**
УМФБ	4	3	-	3	-	**10**
ПФБ	7	-	-	-	-	**7**
ПФТС	53	68	11	15	2	**149**
Перспектива	11	3	-	13	-	**27**
СЄФБ	5	1	-	9	-	**15**
УБ	1	5	-	3	-	**9**
Усього	**95**	**93**	**11**	**46**	**2**	**247**

У 2010 році спостерігається збільшення кількості цінних паперів у біржових списках організатора торгівлі ПАТ «Українська біржа» (на 70,20%) та зменшення кількості цінних паперів у біржових списках організаторів торгівлі ЗАТ «УФБ», ЗАТ «УМФБ», ВАТ «КМФБ» (на 40,30% , 31,32%, 15,53% відповідно) **(діаграма 1.3.2.6).**

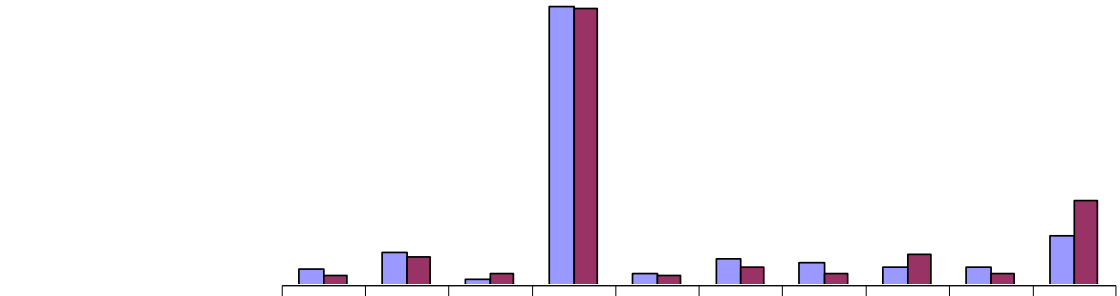

	Іннекс	КМФБ	ПФБ	ПФТС	УМВБ	УМФБ	УФБ	Перспек-	СЄФБ	УБ
станом на 31.12.2009	49	103	20	847	39	83	67	54	59	151
станом на 31.12.2010	30	87	40	840	34	57	40	94	41	257

Діаграма 1.3.2.6. Розподіл кількості цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі

Найбільшу кількість цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі, становили державні облігації України (46,39% від загальної кількості цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі на кінець 2010 року) та акції (40,17%). Протягом 2010 року спостерігається незначне збільшення похідних цінних паперів (з 2,04% у 2009 році до 2,84% у 2010 році) **(діаграма 1.3.2.7).**

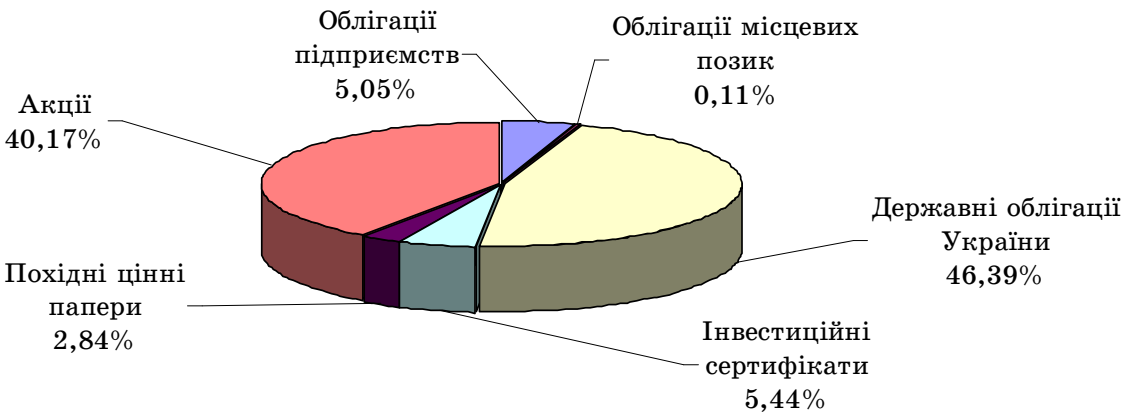

Діаграма 1.3.2.7. Кількість цінних паперів емітентів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі (станом на 31.12.2010)

1.3.3. Основні показники депозитарної діяльності

Депозитарна діяльність депозитаріїв цінних паперів

Станом на 31.12.2010 Комісією видано 2 ліцензії на здійснення депозитарної діяльності депозитарію цінних паперів, а саме: ВАТ «Національний депозитарій України» (ВАТ «НДУ») та ПрАТ «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів» (ПрАТ «ВДЦП»).

Показники депозитарної діяльності наведено у **таблиці 1.3.3.1.**

Таблиця 1.3.3.1

Адміністративні операції, які здійснені депозитаріями цінних паперів станом на 31.12.2010, шт.

Вид адміністративної операції	ПрАТ «ВДЦП	ВАТ «НДУ»
Відкрито рахунків: зберігачів цінних паперів:	379	259
Кількість внесених змін до анкети рахунку: зберігачів цінних паперів:	153	107
Відкрито рахунків: емітентів цінних паперів	4910	2217

Станом на 31.12.2010 депозитарії цінних паперів обліковували цінні папери 2 862 емітентів, на рахунках у зберігачів цінних паперів знаходились 327,16 млрд шт. цінних паперів, які зареєстровані в документарній формі існування.

Кількість цінних паперів, які обліковувались у документарній формі існування на рахунках у зберігачів цінних паперів депозитаріями цінних паперів станом на 31.12.2010, становила 291,99 мдрд шт.

Станом на 31.12.2010 депозитарії цінних паперів обліковували цінні папери 6 091 емітентів, на рахунках у зберігачів цінних паперів знаходилось 1 857,79 млрд шт. цінних паперів, які зареєстровані в бездокументарній формі існування.

Кількість цінних паперів, які обліковувались у бездокументарній формі існування на рахунках у зберігачів цінних паперів депозитаріями цінних паперів станом на 31.12.2010, становила 209,53 млрд шт.

Депозитарна діяльність зберігачів цінних паперів

Станом на 31.12.2010 Комісією видано ліцензії на здійснення професійної діяльності 372 зберігачам.

Суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють зберігання цінних паперів, зареєстровані у 23 регіонах України

Станом на 31.12.2010 частка цінних паперів у документарній формі існування, що обліковувались на рахунках власників у зберігачів, становила 15,58% від загальної кількості цінних паперів, що обліковувались на рахунках власників; частка знерухомлених цінних паперів – 84,42%. Кількість рахунків депонентів становила 2,911 млн шт. **(діаграма 1.3.3.1).**

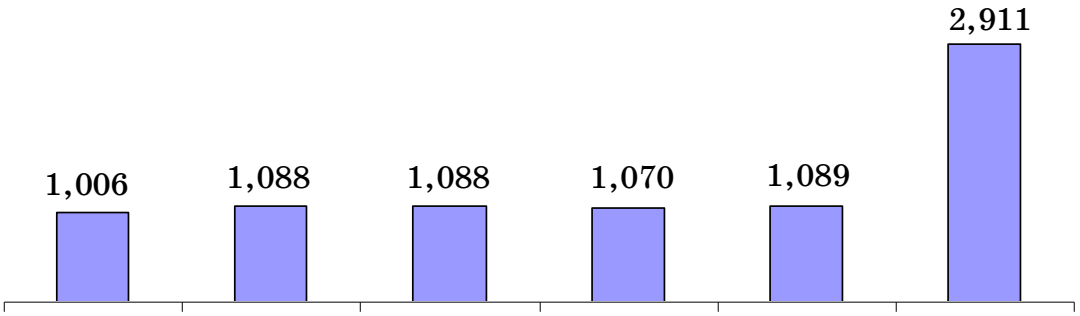

Діаграма 1.3.3.1. Кількість рахунків депонентів у цінних паперах, млн шт.

Найбільша кількість рахунків відкрита депонентам – фізичним особам, громадянам України (2,846 млн шт.) **(діаграма 1.3.3.2).**

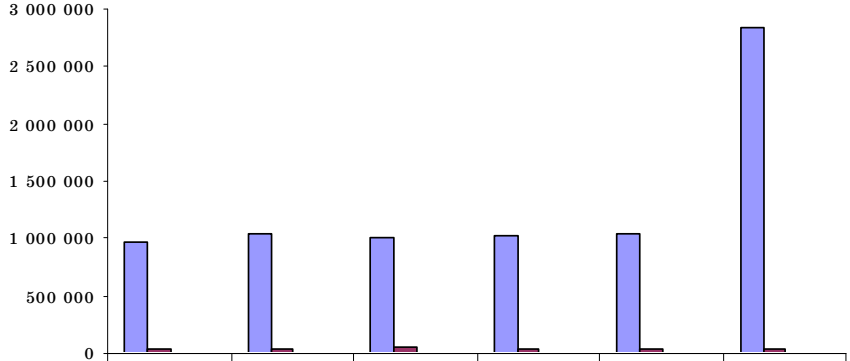

	Станом на 31.12.2005	Станом на 31.12.2006	Станом на 31.12.2007	Станом на 31.12.2008	Станом на 31.12.2009	Станом на 31.12.2010
Кількість рахунків депонентів фізичних осіб-громадян України у цінних паперах, шт.	971 931	1 043 868	1 012 292	1 015 347	1036511	2846832
Кількість рахунків депонентів юридичних осіб-резидентів у цінних паперах, шт.	28 325	36 527	52 983	30 954	29170	36582
Кількість рахунків депонентів фізичних осіб-нерезидентів у цінних паперах, шт.	754	1 054	1 332	1 433	1311	3630
Кількість рахунків депонентів юридичних осіб-нерезидентів у цінних паперах, шт.	4 855	6 316	7 613	7 701	7562	8714

Діаграма 1.3.3.2. Кількість рахунків депонентів резидентів та нерезидентів у цінних паперах

За кількістю рахунків депонентів іменних цінних паперів найбільша частка обліковувалась за депонентами – фізичними особами, громадянами України – 97,7%.

Кількість рахунків депонентів-нерезидентів іменних цінних паперів становила 12 344 шт., за структурою рахунків власників-нерезидентів найбільша частка належала власникам – юридичним особам (70,6%).

Протягом року зберігачами цінних паперів проведено 4 273,9 тис. облікових операцій **(таблиця 1.3.3.2)**.

Таблиця 1.3.3.2

Проведені зберігачами облікові операції з цінними паперами у 2010 році

Вид облікової операції	Кількість операцій, шт.
Зарахування (крім знерухомлення)	1 897 164
Списання (крім матеріалізації)	1 075 638
Переміщення	10 733
Переказ без обмеження обігу ЦП	1 185 501
Переказ з обмеженням обігу ЦП	34 752
Переказ із відміною обмежень обігу ЦП	62 779
Знерухомлення ЦП	5 316
Матеріалізація ЦП	2 008
Усього	**4 273 891**

Діяльність із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів

Станом на 31.12.2010 Комісією видано 297 ліцензій на здійснення професійної діяльності з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів.

У **таблиці 1.3.3.3** відображена інформація щодо кількості емітентів, які самостійно ведуть реєстри власників іменних цінних паперів та реєстраторів, що здійснюють професійну діяльність з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів.

Таблиця 1.3.3.3

Кількість емітентів, які самостійно ведуть реєстри власників іменних цінних паперів, та реєстраторів

	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Реєстроутримувачі	351	372	379	364	297
Емітенти	357	304	278	247	205

Починаючи з 2002 року спостерігається стала тенденція до зменшення кількості емітентів, які самостійно ведуть реєстри власників іменних цінних паперів.

На **діаграмі 1.3.3.3** та у **таблиці 1.3.3.4** надано окремі дані щодо їх діяльності станом на 31.12.2010.

Таблиця 1.3.3.4

Основні показники діяльності реєстраторів (станом на 31.12.2010)

	Кількість реєстраторів	Кількість емітентів, яких обслуговують реєстратори	Кількість випусків цінних паперів емітентів, яких обслуговують реєстратори	Кількість особових рахунків власників іменних цінних паперів у реєстрах, за винятком кількості рахунків номінальних утримувачів цінних паперів
Усього	**306**	**12 856**	**13 193**	**8 369 301**

Найбільша кількість рахунків власників іменних цінних паперів обліковується у реєстраторів м. Києва та Київської (46%) і Дніпропетровської (10%) областей.

Найбільшу кількість договорів на ведення реєстрів власників іменних цінних паперів з емітентами уклали реєстратори ПАТ КБ «ПриватБанк» – 1 074 договори, ПАТ «Промінвестбанк» – 556 договорів, АКБ «Укрсоцбанк» – 334 договори та ЗАТ «Компанія «Базис-реєстр» – 286 договорів.

Станом на 31.12.2010 на 8,37 млн особових рахунках у реєстраторів обліковувалось 751,76 млрд іменних цінних паперів документарної форми існування загальною номінальною вартістю 196,69 млрд грн **(діаграма 1.3.3.4)**.

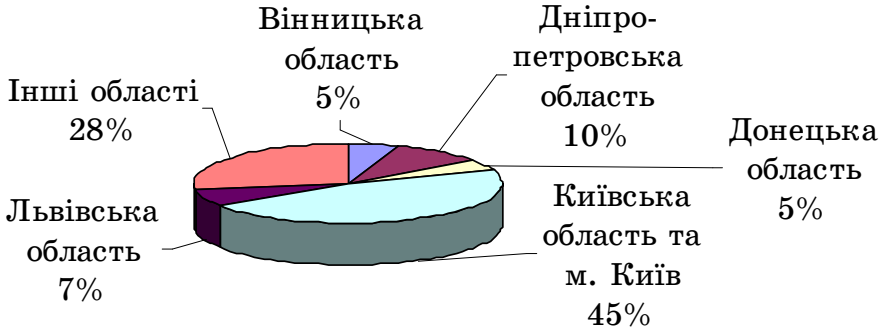

Діаграма 1.3.3.3. Розподіл кількості рахунків власників іменних цінних паперів, рахунки яких обліковуються у реєстраторів (за областями)

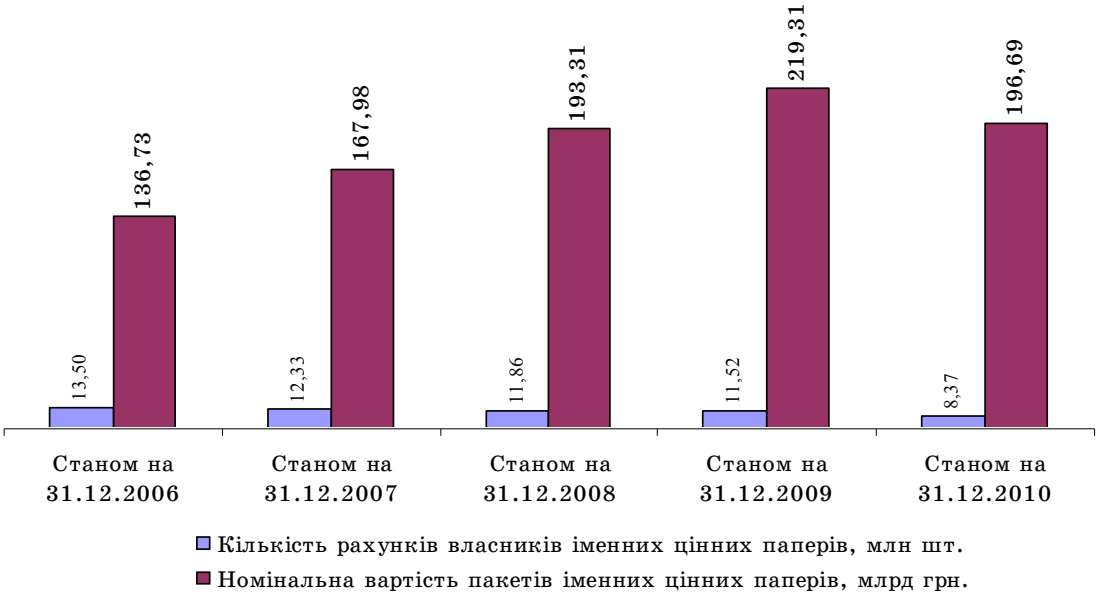

Діаграма 1.3.3.4. Основні показники, які характеризують стан обліку на особових рахунках у реєстраторів протягом 2006-2009 рр.

Станом на 31.12.2010 найбільша кількість особових рахунків обліковувалась за фізичними особами—громадянами України – 8,36 млн шт. **(діаграма 1.3.3.5).**

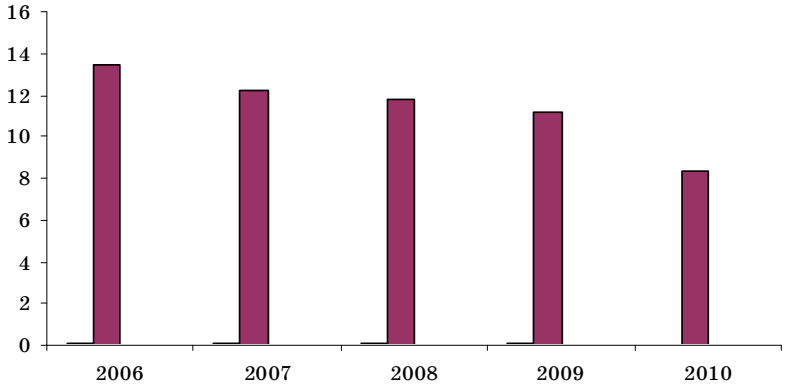

	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Кількість особових рахунків у цінних паперах у власності резидентів-юридичних осіб, млн шт.	0,05893	0,09494	0,05247	0,04867	0,03647
Кількість особових рахунків у цінних паперах у власності резидентів-громадян України, млн шт.	13,43145	12,22599	11,79660	11,17108	8,36091
Кількість особових рахунків у цінних паперах у власності нерезидентів-юридичних осіб, млн шт.	0,00206	0,00203	0,00213	0,00201	0,00132
Кількість особових рахунків у цінних паперах у власності нерезидентів-фізичних осіб, млн шт.	0,00453	0,00480	0,00514	0,00528	0,00333

Діаграма 1.3.3.5. Кількість особових рахунків власників іменних цінних паперів у реєстраторів, млн шт.

Станом на 31.12.2010 юридичним особам-резидентам належали пакети іменних цінних паперів номінальною вартістю 154,44 млрд грн **(діаграма 1.3.3.6).**

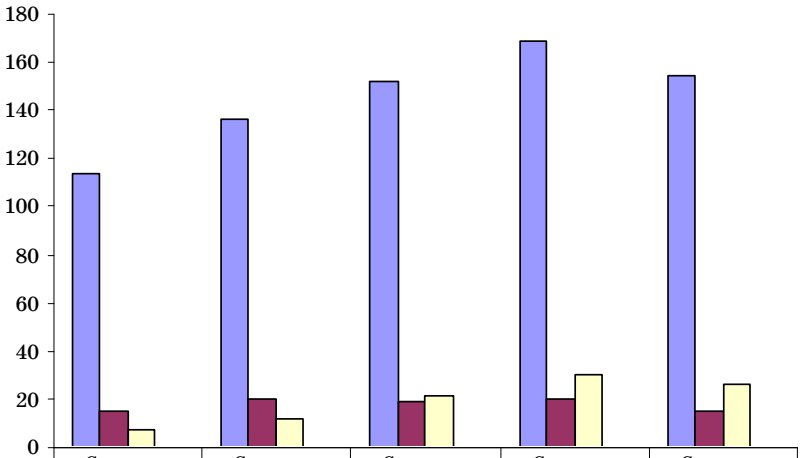

	Станом на 31.12.2006	Станом на 31.12.2007	Станом на 31.12.2008	Станом на 31.12.2009	Станом на 31.12.2010
Номінальна вартість пакетів іменних цінних паперів у власності резидентів-юридичних осіб, млрд грн.	113,93	136,18	152,13	168,63	154,44
Номінальна вартість пакетів іменних цінних паперів у власності резидентів-фізичних осіб, млрд грн.	15,27	19,60	19,50	20,13	15,48
Номінальна вартість пакетів іменних цінних паперів у власності нерезидентів-юридичних осіб, млрд грн.	7,36	11,96	21,40	30,26	26,55
Номінальна вартість пакетів іменних цінних паперів у власності нерезидентів-фізичних осіб, млрд грн.	0,17	0,23	0,27	0,29	0,23

Діаграма 1.3.3.6. Номінальна вартість пакетів іменних цінних паперів, які належать власникам, млрд грн

На 4,65 тис. особових рахунків нерезидентів у реєстраторів обліковувалось іменних цінних паперів загальною номінальною вартістю 26,77 млрд грн **(діаграма 1.3.3.7).**

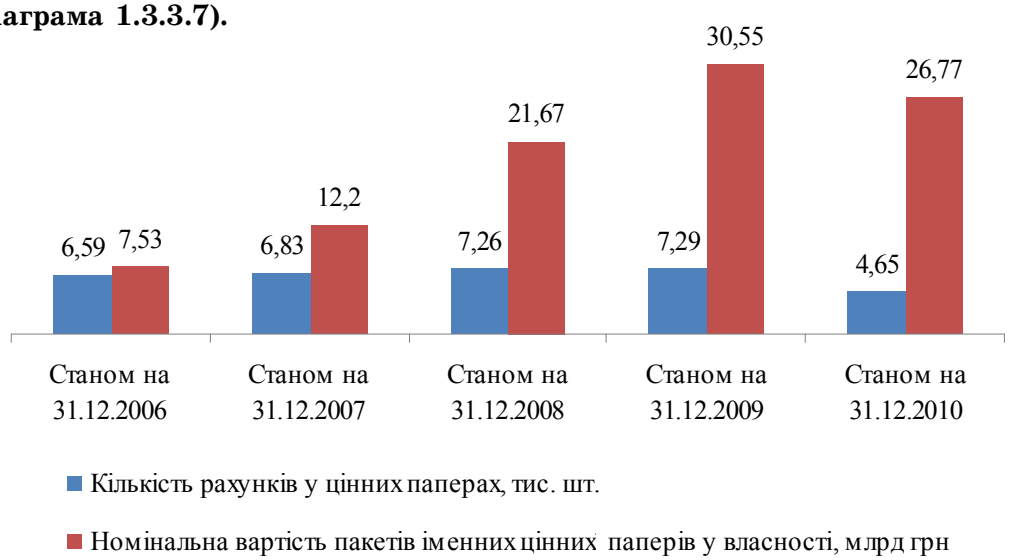

Діаграма 1.3.3.7. Основні показники, які характеризують власників-нерезидентів іменних цінних паперів

Протягом року здійснено 396 862 операції щодо перереєстрації прав власності на іменні цінні папери. Найбільше таких операцій пов'язано з первинним розміщенням (46,06% від кількості усіх здійснених операцій з іменними цінними паперами), корпоративними операціями емітентів, даруванням, купівлею-продажем (16,94%) та ліквідацією або реорганізацією емітента (12,54%) **(таблиця 1.3.3.5).**

Таблиця 1.3.3.5

Дані щодо операцій з іменними цінними паперами у 2010 році

№	Вид операції	Кількість операцій	Кількість особових рахунків, задіяних в операціях відповідного виду
1.	Купівлі-продажу (крім операцій, у яких однією із сторін виступає емітент)	67 242	100 052
2.	Дарування	23 917	27 217
3.	Обмін	97	137
4.	Успадкування	10 385	21 904
5.	Перехід права власності за рішенням суду	2 149	2 314
6.	Передавання акцій в статутний капітал інших господарських товариств	85	121
7.	Придбання акцій за результатами етапів приватизації	961	1 012
8.	Викуп емітентом власних акцій	14 225	14 519
9.	Реалізація емітентом раніше викуплених акцій	1 366	1 587
10.	Інші випадки переходу прав власності	23 698	26 582
11.	**Усього (за розділами 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,10)**	**144 125**	**195 445**
12.	Передавання цінних паперів до номінального утримувача	4 465	9 916
13.	Перехід права власності на цінні папери від номінального утримувача	339	519
14.	Перехід права власності на цінні папери між номінальними утримувачами	2 962	5 502
15.	**Усього (за розділами 12, 13, 14)**	**7 766**	**15 937**
16.	Набуття права власності за результатами первинного розміщення	182 807	187 584
17.	Операції, пов'язані з ліквідацією або реорганізацією емітента	12 380	100 017
18.	Корпоративні операції з цінними паперами	49 761	110 968
19.	Коригувальні операції	23	43
20.	**Усього (за розділами 16, 17, 18, 19)**	**244 971**	**398 612**
21.	**Усього**	**396 862**	**609 994**

Найбільша кількість особових рахунків задіяна в операціях з набуттям права власності за результатами корпоративних операцій з цінними паперами та з ліквідацією або реорганізацією емітента (відповідно 30,75% та 18,19% від загальної кількості особових рахунків, задіяних в операціях).

1.3.4. Основні показники діяльності з управління активами інституційних інвесторів

Діяльність інститутів спільного інвестування

Відповідно до Положення про порядок подання інформації компанією з управління активами про результати діяльності інститутів спільного інвестування (пайових та корпоративних інвестиційних фондів), затвердженого рішенням Комісії № 216 від 01.08.2002, станом на 31.12.2010 94 КУА надали квартальні адміністративні дані про результати діяльності 246 інститутів спільного інвестування (далі – ІСІ) (крім венчурних фондів).

Станом на 31.12.2010 ІСІ (крім венчурних фондів) проводили свою діяльність у 13 областях України, найбільша кількість ІСІ зосереджена в м. Києві – 187 **(діаграма 1.3.4.1).**

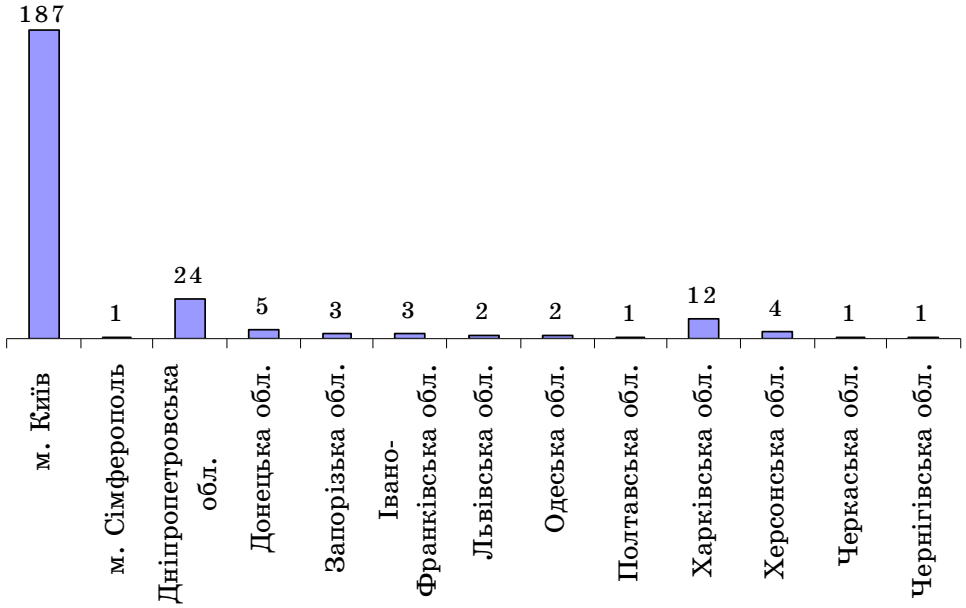

Діаграма 1.3.4.1. Розподіл ІСІ за регіонами (станом на 31.12.2010.)

Таблиця 1.3.4.1

Інформація про результати діяльності ІСІ протягом 2008 – 2009 рр., млн грн

Вид ІСІ	Обсяг коштів спільного інвестування		
	2008 рік	2009 рік	2010 рік
Диверсифіковані			
пайовий	553,66	744,23	1 846,82
корпоративний	1,79	41,14	42,90
Недиверсифіковані			
пайовий	49 404,94	62 867,23	78 192,36
корпоративний	16 042,17	18 613,06	28 185,47
Закриті			
пайовий	49 458,29	63 241,67	79 378,37
корпоративний	16 042,17	18 613,06	28 185,47
Інтервальні	0,00	0,00	0,00
пайовий	191,87	215,12	228,65
корпоративний	1,79	41,14	42,90
Відкриті			
пайовий	308,43	154,67	432,17
корпоративний	0,00	0,00	0,00
Венчурні			
пайовий	48 944,70	62 181,16	77 707,46
корпоративний	12 227,90	13 679,75	21 557,90

Загальна сума активів ІСІ (крім венчурних фондів) становить 8,76 млрд грн, сума чистих активів ІСІ (крім венчурних фондів) – 8,19 млрд грн **(таблиця 1.3.4.2).**

Таблиця 1.3.4.2

Структура активів ІСІ (крім венчурних фондів) станом на 31.12.2010

НАЗВА АКТИВУ	Відсоток від загальної суми активів
Акції	55,41
Дебіторська заборгованість	12,50
Грошові кошти	7,77
Інші інвестиції	7,73
Облігації підприємств	6,46
Векселі	5,87
Державні цінні папери	3,28
Інші цінні папери	0,67
Нерухомість	0,29
Банківські метали	0,02
Усього	**100**

У структурі активів ІСІ (крім венчурних фондів) станом на 31.12.2010 переважають акції (55,41%), дебіторська заборгованість (12,50%) та грошові кошти (7,77%).

Діяльність з управління активами недержавних пенсійних фондів

За підсумками 2010 року 51 КУА надали до Комісії квартальні адміністративні дані про управління активами 87 недержавних пенсійних фондів (далі – НПФ), у тому числі 15 КУА надали адміністративні дані щодо управління активами 23 НПФ, активи яких не сформовано.

На кінець 2010 року НПФ проводили свою діяльність у 8 регіонах України. Найбільша кількість НПФ зосереджена в м. Києві – 69.

Станом на 31.12.2010 загальна вартість активів НПФ становить 1,13 млрд грн.

Найбільша частка активів НПФ зосереджена в цінних паперах та грошових коштах (відповідно 49,23% та 38,09%) **(діаграма 1.3.4.2).**

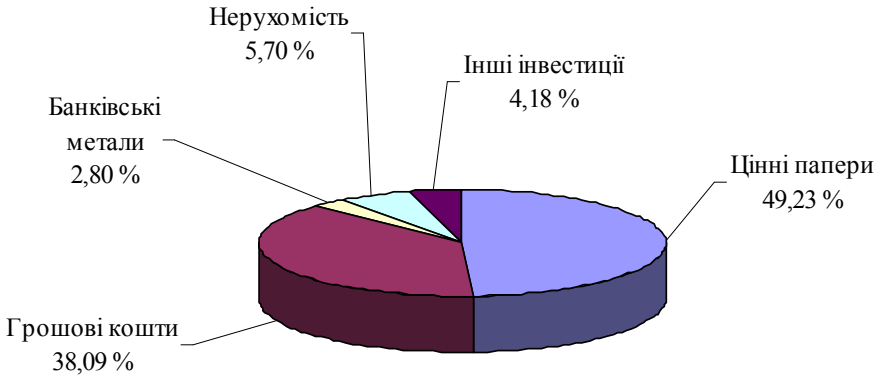

Діаграма 1.3.4.2. Структура активів недержавних пенсійних фондів (станом на 31.12.2010)

1.4. ДІЯЛЬНІСТЬ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ У 2009 РОЦІ

Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств

Комісією проаналізовано 7 331 регулярну річну інформацію акціонерних товариств за 2009 рік, у тому числі: 176 банків, 2 972 суб'єктів малого підприємництва.

Як показав аналіз річних звітів за 2009 рік, чистий прибуток акціонерних товариств становив 26,23 млрд грн, при цьому чистий збиток цих товариств становив 34,94 млрд грн. В цілому негативне сальдо становило 8,71 млрд грн.

Чистий прибуток акціонерних товариств у 2009 році (без урахування банків та суб'єктів малого підприємництва) становив 23,22 млрд грн, чистий збиток – 32,78 млрд грн (негативне сальдо – 9,56 млрд грн).

У 2009 році порівняно з 2008 роком чистий прибуток підприємств зменшився на 36,99 млрд грн.

Найбільший прибуток у 2009 році отримали акціонерні товариства* м. Києва (27,27% від загального обсягу чистого прибутку), Дніпропетровської (18,94%), Донецької (12,30%) та Запорізької (9,78%) областей.

Чистий прибуток суб'єктів малого підприємництва у 2009 році становив 805,61 млн грн, при цьому ці емітенти отримали чисті збитки в розмірі 2,16 млрд грн. У 2009 році суб'єкти малого підприємництва одержали чистого прибутку на 69,68 млн грн більше, ніж у 2008 році, та обсяг чистого збитку збільшився на 56,82 млн грн.

Чистий прибуток банків у 2009 році становив 2,20 млрд грн. Порівняно з 2008 роком – 2,05 млрд грн. Капіталізація банківського сектору зростає, в тому числі за рахунок додаткової емісії цінних паперів.

* без урахування банків та суб'єктів малого підприємництва

Активи акціонерних товариств (крім банків) за 2009 рік зросли на 125,50 млрд грн та на кінець 2009 року становили 1 039,90 млрд грн. Власний капітал акціонерних товариств збільшився на 42,79 млрд грн та на кінець 2009 року становив 431,23 млрд грн (у тому числі суб'єктів малого підприємства – 16,86 млрд грн).

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги акціонерних товариств (крім банків) порівняно з 2008 роком збільшилася на 16,26 млрд грн та на кінець 2009 року становила 132,29 млрд грн.

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги акціонерних товариств (крім банків) на кінець 2009 року становила 131,71 млрд грн та збільшилася на 20,63 млрд грн порівняно з 2008 роком.

Дивідендна політика акціонерних товариств

Сума нарахованих дивідендів, за даними фінансової звітності** , в 2009 році становила 6,12 млрд грн.

За підсумками 2009 року 405 акціонерних товариств сплатили дивіденди на загальну суму* 3,74 млрд грн, що порівняно з 2008 роком менше на 5,03 млрд грн.

Серед регіонів України найбільший обсяг дивідендів сплачено підприємствами Дніпропетровської (51,91% від загального обсягу сплачених дивідендів), Донецької (21,74%) областей та м. Києва (5,04%).

Стан корпоративного управління в акціонерних товариствах

Акціонерні товариства в Україні формують систему корпоративного управління відповідно до Принципів корпоративного управління Організації економічного розвитку та співробітництва, Принципів корпоративного управління, Закону України «Про господарські товариства», інших нормативно-правових та методичних рекомендацій, документів у цій сфері, прийнятих Комісією.

Інформацію щодо стану корпоративного управління у відкритих акціонерних товариствах та підприємствах-емітентах облігацій у 2005-2009 роках наведено в **таблиці 1.4.1**

Таблиця 1.4.1

Основні показники щодо стану корпоративного управління відкритих акціонерних товариств у 2005-2009 роках

	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Кількість товариств, які розкрили інформацію щодо стану корпоративного управління	6 330	6 113	6 091	6 104	4 936
КІЛЬКІСТЬ ТОВАРИСТВ, У ЯКИХ ПРОВЕДЕНО ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ	3 996	3 745	5 029	4 996	4067
- у тому числі позачергові	393	439	604	652	629
Кількість зборів, усього	4 694	4 544	5 864	6 125	4928
- у тому числі позачергових	620	695	809	1 100	872
Орган, який здійснював реєстрацію акціонерів для участі у загальних зборах акціонерів					
- мандатна комісія, призначена правлінням	2 886	2 687	3 664	3 625	1555
- правління	663	564	687	670	342
- незалежний реєстратор	961	931	1 309	1 341	2437

** без врахування банків та суб'єктів малого підприємництва

Продовження таблиці 1.4.1

	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Кількість товариств, у яких створено ревізійну комісію	4 300	3 989	5 406	5 474	4379
Представництво акціонерів, що володіють менше 10 %, у складі спостережної ради (% від загальної кількості представників)	59,77	64,56	71,48	70,38	58,68
Періодичність проведення аудиторських перевірок акціонерних товариств зовнішнім аудитором (% від загальної кількості товариств, які розкрили інформацію стосовно періодичності проведення аудиторських перевірок)					
- не проводились взагалі	1,04	0,82	0,82	0,81	0,76
- менше, ніж раз на рік	1,50	1,79	1,46	1,36	1,36
- раз на рік	85,14	83,58	86,20	86,73	87,09
- частіше, ніж раз на рік	12,32	13,81	11,52	11,07	10,79
Кількість товариств, у яких ревізійна комісія здійснює перевірку фінансово-господарської діяльності в минулому році (% від загальної кількості акціонерних товариств, які зазначили орган, що здійснював перевірку)	56,43	55,22	58,25	58,41	57,96
Кількість товариств, які планують включити власні акції до лістингу фондових бірж	154	144	250	478	546
Кількість товариств, які мають власний кодекс (принципи, правила) корпоративного управління	40	40	66	75	82

Основні показники щодо стану корпоративного управління наведено на основі регулярних інформацій, наданих 7 331 відкритим акціонерним товариством та підприємствами—емітентами облігацій щодо діяльності у 2009 році.

У 2009 році серед 4 936 акціонерних товариств, які надали інформацію щодо стану корпоративного управління, у 4 067 акціонерних товариствах (82,39%) проводились загальні збори акціонерів, у тому числі позачергові – у 629 (15,46% від загальної кількості акціонерних товариств, у яких проводилися загальні збори акціонерів) **(діаграма 1.4.1).**

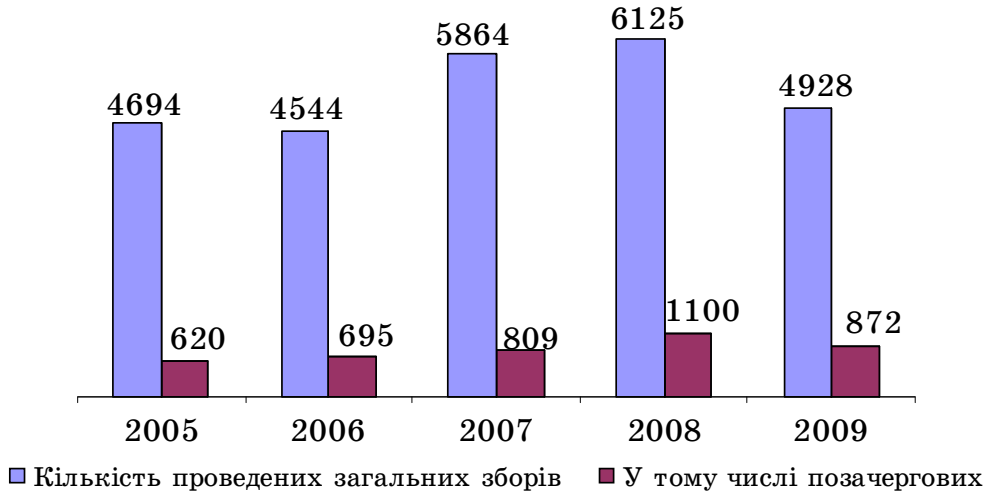

Діаграма 1.4.1. Кількість проведених загальних зборів у 2005-2009 роках

Найчастіше органом, який здійснював реєстрацію акціонерів для участі у загальних зборах акціонерів, є мандатна комісія, призначена правлінням (1 555 акціонерних товариств, або 31,50% від загальної кількості акціонерних товариств, які надали інформацію щодо стану корпоративного управління у 2009 році).

Контроль за ходом реєстрації акціонерів або їх представників для участі в останніх загальних зборах (за наявності контролю), які проводились протягом 2009 року, найчастіше здійснювали акціонери, що володіють у сукупності більше ніж 10 відсотками (1 695 акціонерних товариств або 34,34% від загальної кількості акціонерних товариств, які надали інформацію щодо стану корпоративного управління у 2009 році).

Ревізійну комісію створено у 4 379 товариствах (88,71% від загальної кількості акціонерних товариств, які надали інформацію щодо стану корпоративного управління у 2009 році).

Дані, отримані з річної звітності за 2009 рік, показують, що у 58,68% акціонерних товариств до складу спостережної ради входять представники акціонерів, що володіють менше ніж 10 відсотками акцій.

У складі спостережної ради найчастіше створюються комітети стратегічного планування (у 42,53% від загальної кількості акціонерних товариств, які надали інформацію щодо складу спостережної ради у 2009 році).

У 2009 році серед 4 936 акціонерних товариств у 601 акціонерному товаристві (12,17%) створено спеціальну посаду або відділ, що відповідає за роботу з акціонерами.

У переважної більшості акціонерних товариств (88,55% від загальної кількості акціонерних товариств, які надали інформацію, яким саме чином визначається розмір винагороди членів спостережної ради) члени спостережних рад не отримують винагороди, а у 10,44% акціонерних товариств винагорода є фіксованої сумою.

Згідно з Принципами корпоративного управління*** члени спостережної ради повинні володіти знаннями, кваліфікацією та досвідом, необхідними для виконання своїх посадових обов'язків. Критерії підбору кандидатів у члени ради повинні визначатись у внутрішніх документах товариства.

Серед вимог до членів спостережної ради, викладених у внутрішніх документах товариств, найчастіше використовуються особисті якості (чесність, відповідальність), галузеві знання і досвід роботи у галузі. У 41,27% акціонерних товариств відсутні будь-які вимоги до членів спостережної ради.

У 2009 році 47,81% посадових осіб товариства, які відповідали за зберігання протоколів загальних зборів акціонерів, були членами правління (директорами).

У 2009 році 41,77% посадових осіб акціонерних товариств відповідали за зберігання протоколів засідань спостережної ради та були одночасно членами спостережної ради (головами спостережної ради), 52,11% посадових осіб акціонерних товариств відповідали за зберігання протоколів засідань правління та були одночасно членами правління (директорами).

Згідно із законодавством України виконавчий орган вирішує всі питання діяльності акціонерних товариств, крім тих, що віднесені до компетенції загальних зборів і наглядової ради товариств.

У 67,08% акціонерних товариств статут товариства містить положення, яке обмежує повноваження виконавчого органу щодо прийняття рішення про укладення договорів, враховуючи їх суми, від імені акціонерного товариства.

У 21,86% акціонерних товариств статути або внутрішні документи акціонерних товариств містять положення про конфлікт інтересів, тобто суперечність між особистими інтересами посадової особи або пов'язаних з нею осіб та обов'язком діяти в інтересах акціонерного товариства.

*** затверджених рішенням Комісії №571 від 11.12.2003 «Про затвердження Принципів корпоративного управління»

Серед акціонерних товариств досить поширеною практикою є розроблення внутрішніх документів. Найчастіше додаткової регламентації у внутрішніх документах потребують положення про ревізійну комісію (18,59%), положення про виконавчий орган (правління) (17,86%) та положення про спостережну раду (19,35%).

Використовуючи власний сайт, 11,18% акціонерних товариств надають можливість акціонерам отримати інформацію про фінансову звітність, результати діяльності акціонерного товариства. Серед найбільш непрозорих питань є інформація щодо розміру винагороди посадових осіб акціонерних товариств, інформація про акціонерів, які володіють 10 та більше відсотками статутного капіталу.

1.5. САМОРЕГУЛІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНИХ УЧАСНИКІВ ФОНДОВОГО РИНКУ

Важливою умовою успішного функціонування фондового ринку є досконала система його регулювання, яка охоплює всіх учасників фондового ринку і забезпечує здійснення ними своєї діяльності відповідно до встановлених правил. Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» регулювання фондового ринку здійснюють держава та саморегулівні організації (СРО).

З метою посилення дієвості саморегулювання, упорядкованості на фондовому ринку, дисциплінованості учасників ринку цінних паперів, захисту прав учасників ринку цінних паперів СРО виконують такі основні завдання:

- встановлення правил, стандартів та вимог щодо здійснення діяльності з цінними паперами, норм та правил поведінки, здійснення контролю за їх дотриманням членами організації;
- сприяння здійсненню професійної діяльності членами саморегулівної організації; розроблення та здійснення заходів щодо захисту прав членів саморегулівної організації; розгляд скарг клієнтів-членів саморегулівної організації, які входять до їх складу, щодо порушення вимог законодавства професійними учасниками фондового ринку;
- впровадження ефективних механізмів розв'язання спорів між членами саморегулівної організації та між членами саморегулівної організації та її клієнтами.

На сьогодні в Україні здійснюють діяльність три СРО, а саме:

1. Асоціація «Українські фондові торговці», яка об'єднує юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність з торгівлі цінними паперами;

2. Українська асоціація інвестиційного бізнесу, яка об'єднує юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність з управління активами інституційних інвесторів;

3. Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв, яка об'єднує юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність на фондовому ринку, а саме депозитарну діяльність.

Станом на 31.12.2010 загальна чисельність членів СРО ставила 1 887 юридичних осіб **(таблиця 1.5.1)**.

Таблиця 1.5.1

Кількість членів саморегулівних організацій в Україні

Назва саморегулівної організації	Кількість членів
1. Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв	785
2. Асоціація «Українські фондові торговці»	763
3. Українська асоціація інвестиційного бізнесу	339
Усього	**1 887**

Система саморегулювання на фондовому ринку потребує вдосконалення, у зв'язку з чим у 2010 році Комісією розпочато роботу з розробки законопроекту про функціонування подальшого реформування функцій СРО в Україні.

2. ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ КОМІСІЇ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

2.1. РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЦІННІ ПАПЕРИ, ФОНДОВИЙ РИНОК ТА АКЦІОНЕРНІ ТОВАРИСТВА

Відповідно до покладених на ДКЦПФР завдань Комісією протягом 2010 року здійснювалася розробка проектів законодавчих актів та їх належне супроводження в Кабінеті Міністрів України і Верховній Раді України. Також здійснювалися заходи щодо адаптації законодавства України в сфері ринку цінних паперів до законодавства Європейського Союзу.

Протягом звітного періоду Комісією здійснювались заходи за наступними пріоритетними напрямками:

- вдосконалення засад державного регулювання ринку цінних паперів та захисту прав інвесторів;
- посилення конкурентоспроможності фондового ринку України, в тому числі, шляхом посилення ролі біржового фондового ринку;
- розвиток депозитарної системи України;
- розвиток корпоративного управління.

Протягом 2010 року Верховною Радою України було прийнято низку законів, які направлені на врегулювання актуальних питань функціонування фондового ринку та корпоративного управління в Україні, а саме:

1) Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення вимог до статутного капіталу професійних учасників фондового ринку».

Зазначеним Законом були внесені зміни до Законів України «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про недержавне пенсійне забезпечення», «Про інститути спільного інвестування», «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» в частині підвищення мінімальних розмірів статутного та власного капіталу професійних учасників фондового ринку.

2) Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу векселів».

Основною метою зазначеного Закону є приведення діючого законодавства у відповідність до Закону України «Про обіг векселів в Україні», встановлення відповідальності за порушення умов видачі векселів, а також внесення змін до статті 3 Закону України «Про виконавче провадження» в частині визначення опротестованого векселя виконавчим документом.

Протягом 2010 року на розгляді у Верховній Раді України знаходились 11 законопроектів, розроблених Комісією з метою вдосконалення законодавства в сфері функціонування фондового ринку в Україні, а саме:

1) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму державної реєстрації припинення акціонерного товариства» (реєстраційний № 2260 від 21.03.2008). 31 березня 2009 року Верховною Радою України законопроект прийнято за основу у першому читанні.

2) проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» (щодо фінансового моніторингу діяльності професійних учасників фондового ринку)» (реєстраційний № 7051 від 27.08.2010). 30 листопада 2010 року законопроект розглядався на пленарному засіданні Верховної Ради України, було прийнято рішення про направлення його на повторне перше читання. 13 січня 2011 року доопрацьований законопроект (реєстраційний № 7051-д від 29.12.2010) прийнято Верховною Радою України у першому читанні.

3) проект Закону України «Про внесення змін до Законів України «Про господарські товариства» і «Про цінні папери та фондовий ринок» (щодо розкриття інформації на фондовому ринку)» (реєстраційний № 7106 від 09.09.2010). 21 грудня 2010 року законопроект прийнято Верховною Радою України у першому читанні.

4) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо іпотечних облігацій» (реєстраційний № 7107 від 09.09.2010). 21 грудня 2010 року законопроект прийнято Верховною Радою України у першому читанні.

5) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо інсайдерської інформації» (реєстраційний №7330 від 04.11.2010). 17 лютого 2011 року законопроект прийнято Верховною Радою України у першому читанні.

6) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо цільових облігацій» (реєстраційний №7331 04.11.2010).

Протягом 2010 року Комісією проведено експертизу та опрацьовано 119 законодавчих актів, з яких 95 актів надійшли до Комісії від інших державних органів виконавчої влади з питань, що відносяться до компетенції Комісії, 24 – розроблено народними депутатами України.

2.2. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку здійснює ліцензування професійної діяльності на ринку цінних паперів відповідно до законів України, що регулюють ринок цінних паперів, нормативно-правових актів, прийнятих згідно з цими законами, та з урахуванням вимог Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності».

У 2010 році загальна кількість виданих ліцензій на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку становила 793 ліцензії, що на 125 ліцензій (на 30,64%) перевищує показник 2009 року (607 ліцензій).

У 2010 році анульовано 494 ліцензії, що перевищує на 58,33% показник 2009 року, та переоформлено 588 ліцензій, насамперед у зв'язку зі зміною найменування ліцензіатів.

Станом на 31.12.2010 кількість учасників з урахуванням суміщення певних видів професійної діяльності на ринку цінних паперів становила 1 389:

372 – торговці-зберігачі, в тому числі 120 банків;

46 – торговці-зберігачі-реєстратори, в тому числі 21 банк;

11 – зберігачі-реєстратори;

2 депозитарії мають ліцензію на розрахунково-клірингову діяльність.

Загальна кількість професійних учасників фондового ринку у 2010 році порівняно з 2009 роком майже не змінилася, у той же час як кількість виданих, так і анульованих ліцензій значно збільшилася порівняно з минулим роком.

Протягом 2010 року Комісією розроблено:

1. Зміни до Порядку формування та ведення державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів, затверджені рішенням Комісії від 30.06.2010 № 1018 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 19.07.2010 за №539/17834;

2. Рішення Комісії від 14.09.2010 №1450 «Про визнання такими, що втратили чинність, окремих наказів і рішень Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо видачі дозволу на здійснення окремих видів професійної діяльності на ринку цінних паперів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 01.10.2010 за №879/18174;

3. Зміни до Порядку зупинення дії та анулювання ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку, затверджені рішенням Комісії

від 26.10.2010 № 1621 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 17.11.2010 за № 1126/18421.

4. Зміни до Порядку та умов видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку, переоформлення ліцензії, видачі дубліката та копії ліцензії, затверджені рішенням Комісії від 08.12.2009 № 1564 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 19.01.2010 за № 51/17346.

У 2010 році надходження до Державного бюджету України у вигляді плати за видачу ліцензій Комісією становили 1,44 млн грн.

У 2010 році Комісією отримано 96,6 тис. адміністративних даних від професійних учасників ринку цінних паперів, інвестиційних фондів і взаємних фондів інвестиційних компаній та СРО.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» Комісія координує роботу з підготовки фахівців з питань фондового ринку, встановлює кваліфікаційні вимоги щодо осіб, які здійснюють професійну діяльність з цінними паперами, та проводить сертифікацію фахівців.

З цією метою на базі Українського інституту розвитку фондового ринку Київського національного економічного університету, навчально-методичного центру Комісії, створено постійно діючу Навчально-методичну раду з питань координації роботи з видання методичних посібників та підручників з питань фондового ринку та корпоративного управління, до складу якої увійшли представники Комісії та навчальних закладів, з якими Комісією укладено договори про співробітництво щодо навчання та атестації фахівців з питань фондового ринку.

Одним із заходів щодо вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців з питань фондового ринку та корпоративного управління є проведення навчально-освітніх заходів для осіб, що здійснюють професійну діяльність з цінними паперами, – семінарів, конференцій, «круглих столів» тощо. У 2010 році Комісією проведено близько 200 навчально-освітніх заходів у регіонах України з питань фондового ринку та корпоративного управління, у яких взяли участь близько 8 тисяч осіб.

Підготовка фахівців з питань фондового ринку та корпоративного управління здійснюється Комісією згідно з Положенням про порядок навчання та атестації фахівців з питань фондового ринку, затвердженим наказом від 24.09.1996 № 215, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.10.1996 за № 584/1609, із змінами та доповненнями, затвердженими рішеннями Комісії від 02.03.1999 № 34 та від 13.12.2001 № 382.

Рішенням Комісії від 20.08.2010 № 1333 затверджені нові редакції типових програм навчання фахівців з питань фондового ринку.

Підготовка фахівців фондового ринку в Україні проводиться за спеціалізаціями:

- фондовий ринок:
- фахівець на правоведення реєстру власників іменних цінних паперів;
- фахівець з питань торгівлі цінними паперами;
- фахівець з питань депозитарної діяльності;
- фахівець з питань організації торгівлі;
- фахівець з питань управління активами;
- фінансовий моніторинг:
- фахівець з питань фінансового моніторингу професійних учасників ринку цінних паперів;
- головний бухгалтер професійного учасника ринку цінних паперів.

Станом на 31.12.2010 Комісією укладено договори щодо:

- навчання фахівців із питань фондового ринку, фінансового моніторингу та бухгалтерського обліку – з 15 навчальними закладами;

- співробітництва з питань наукових досліджень – з 4 навчальними закладами.

Підготовка фахівців з питань фінансового моніторингу проводиться за типовою програмою навчання, яка затверджена рішенням Комісії 19.07.2005 № 438, із змінами та доповненнями, затвердженими рішеннями Комісії від 07.04.2010 № 383, та погоджена з Державним департаментом фінансового моніторингу Міністерства фінансів України відповідно до «Порядку організації професійної підготовки фахівців із питань фінансового моніторингу професійних учасників ринку цінних паперів», затвердженого рішенням Комісії від 16.02.2010 № 152, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.05.2010 за № 314//17609.

Рішенням Комісії від 04.03.2004 № 74 «Про методичне забезпечення проведення кваліфікаційного іспиту з питань фінансового моніторингу професійних учасників ринку цінних паперів» Український інститут розвитку фондового ринку Київського національного економічного університету визначено екзаменаційним центром з проведення кваліфікаційного іспиту фахівців з питань фінансового моніторингу.

Рішенням Комісії від 16.09.2009 № 1075 «Про внесення змін до рішення Комісії від 04.03.2004 №74» Навчально-методичний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів з питань фінансового моніторингу у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму визначено екзаменаційним центром з проведення кваліфікаційного іспиту фахівців з питань фінансового моніторингу.

Відповідно до рішення Комісії від 16.11.2010 № 1713 «Про внесення змін до Порядку роботи екзаменаційних комісій для атестації фахівців з питань фондового ринку», зареєстрованого в Міністерстві юстиції 03.12.2010 за №1213/18508, до організації підготовки фахівців для фондового ринку України також залучаються і представники СРО.

Станом на 31.12.2010 у навчальних закладах України підготовлено 7 956 фахівців з питань фінансового моніторингу, у тому числі у 2010 році – 609 фахівців.

Станом на 31.12.2010 кваліфікаційний іспит з питань фінансового моніторингу склали 9 226 осіб, у тому числі у 2010 році – 807 осіб.

Підготовка фахівців з питань бухгалтерського обліку проводиться за типовою програмою навчання, яка затверджена рішенням Комісії від 02.11.2010 № 1662.

Станом на 31.12.2010 у навчальних закладах України підготовлено 1 007 фахівців з питань бухгалтерського обліку, у тому числі у 2010 році – 236 фахівців.

Станом на 31.12.2010 кваліфікаційний іспит із питань бухгалтерського обліку професійних учасників фондового ринку склали 2 080 осіб, у тому числі у 2010 році – 236 осіб.

Станом на 31.12.2010 Комісією видано 32 816 сертифікатів, продовжено – 9 519 сертифікатів, у тому числі у 2010 році видано 2 315 сертифікатів, продовжено – 1 048 сертифікатів.

До Державного бюджету України за реєстрацію документів, поданих на сертифікацію, станом на 31.12.2010 надійшло 2,60 млн грн, у тому числі у 2010 році – 285,85 тис. грн.

Регулювання діяльності торговців цінними паперами

Загальна кількість торговців цінними паперами у 2010 році збільшилась у порівнянні з 2009 роком на 26 професійних учасників та становила 763.

У 2010 році видано ліцензій на здійснення певних видів професійної діяльності на ринку цінних паперів, а саме:

за напрямом брокерської діяльності – 193;
дилерської діяльності – 192;
андеррайтингу – 71;
діяльності з управління цінними паперами – 40.

Кількість переоформлених у 2010 році ліцензій на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку за напрямами становила:
брокерської діяльності – 135;
дилерської діяльності – 132;
андеррайтингу – 92;
діяльності з управління цінними паперами – 26.

У 2010 році анульовано 376 ліцензій, цей показник збільшився порівняно з 2009 роком на 89,90%.

Протягом 2010 року Комісією зареєстровано в Міністерстві юстиції України зміни до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами, затверджені рішенням Комісії від 08.12.2009 № 1560 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 19.01.2010 за № 51/17342.

Нормативними документами Комісії визначено порядок, строки складання та подання форм адміністративних даних учасників ринку.

У 2010 році Комісією прийнято 2 823 квартальних та 48 675 нерегулярних адміністративних даних щодо діяльності торговців цінними паперами.

З вересня 1996 по грудень 2010 року за спеціалізацією «фахівець з торгівлі цінними паперами» пройшли навчання 28 935 осіб, у тому числі у 2010 році – 1 363 особи.

Станом на 31.12.2010 в Україні за спеціалізацією «фахівець з торгівлі цінними паперами» атестовано 20 935 осіб, у тому числі у 2010 році – 1 460 осіб.

Регулювання діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку

Станом на 31.12.2010 організований ринок цінних паперів в Україні представлений 10 фондовими біржами.

Рішенням Комісії від 08.12.2009 № 1561 затверджені Зміни до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку — діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку, які зареєстровані в Міністерстві юстиції України 19.01.2010 за № 51/17343.

З метою встановлення порядку визначення біржового курсу цінного папера та його оприлюднення, запобігання ситуації цінової нестабільності, призупинення фондовою біржею торгівлі цінним папером, якщо перевищуються граничні значення зміни ціни цінного паперу, встановлено вимоги щодо оприлюднення інформації фондовою біржею про всі правочини з цінними паперами, яку зобов'язані подавати до фондової біржі торговці цінними паперами. Комісією було прийнято рішення «Про затвердження Змін до Положення про функціонування фондових бірж» від 21.05.2010. № 619, зареєстроване у Міністерстві юстиції України від 28.07.10 за № 572/17867.

Нормативними документами Комісії визначено порядок, строки складання та подання форм адміністративних даних учасників ринку.

У 2010 році Комісією прийнято 10 річних, 120 щомісячних та 2 488 щоденних адміністративних даних щодо діяльності організаторів торгівлі.

З вересня 1996 по грудень 2010 року за спеціалізацією «фахівець з питань організації торгівлі» пройшли навчання 370 осіб, у тому числі у 2010 році – 29 осіб.

Станом на 31.12.2010 в Україні за спеціалізацією «фахівець з питань організації торгівлі» атестовано 427 осіб, у тому числі у 2010 році – 35 осіб.

Регулювання депозитарної діяльності та діяльності із ведення реєстрів власників іменних цінних паперів

Загальна кількість зберігачів у 2010 році збільшилася порівняно з 2009 роком на 75 професійних учасників, або на 25,0% та становила на кінець минулого року 372.

У той же час кількість реєстраторів у 2010 році зменшилася порівняно з 2009 роком на 70 професійних учасників, або на 19% та на кінець звітного періоду становила 297.

Тенденція до значного зменшення кількості реєстраторів, а також до істотного збільшення кількості зберігачів є, насамперед, наслідком набрання чинності змінами до законодавства щодо існування акцій виключно в бездокументарній формі. Крім того, кількість зберігачів зросла також і внаслідок змін до законодавства щодо можливості отримання реєстраторами ліцензії зберігача без отримання ліцензії на провадження діяльності з торгівлі цінними паперами.

Депозитарна діяльність на фондовому ринку у 2010 році представлена двома депозитаріями.

Помітною подією минулого року стало встановлення повноцінних кореспондентських відносин між двома депозитаріями, які функціонують на вітчизняному фондовому ринку – Всеукраїнським депозитарієм цінних паперів та Національним депозитарієм України.

Рішенням Комісії від 08.12.2009 № 1562 затверджені Зміни до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, які зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2010 за № 51/17344;

Рішенням Комісії від 08.12.2009 № 1563 затверджені Зміни до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку — діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів, які зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2010 за №51/17345.

З метою забезпечення механізму взаємодії суб'єктів управління об'єктами державної власності у формі цінних паперів із зберігачем цінних паперів у процесі взяття на облік, зберігання та обслуговування цінних паперів, що є об'єктами державної власності, Комісією затверджено рішення «Про затвердження Типового договору про відкриття рахунку в цінних паперах на ім'я держави» від 20.10.2010 №1 589, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 10.11.2010 за № 1081/18376.

З метою вдосконалення процедури дематеріалізації Комісією затверджено рішення «Про внесення зміни до Положення про порядок переведення випуску іменних акцій документарної форми існування у бездокументарну форму існування» від 23.11.2010 № 1757, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17.12.2010 за № 1281/18576.

З метою вдосконалення системи державного регулювання ринку цінних паперів, а саме: депозитарної діяльності, Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку розроблені:

- рішення Комісії від 20.10.2010 № 1590 «Про внесення змін до Норм та правил обліку цінних паперів у Національній депозитарній системі», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.11.2010 за № 1198/18493;

- рішення Комісії від 28.12.2010 № 1950 «Про внесення змін до Положення про глобальний сертифікат та тимчасовий глобальний сертифікат», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 26.01.2011 за № 121/18859.

Нормативними документами Комісії визначено порядок, строки складання та подання форм адміністративних даних учасників ринку.

У 2010 році Комісією прийнято 1 310 квартальних, 8 182 нерегулярних адміністративних даних щодо депозитарної діяльності, 1 353 квартальних даних щодо діяльності із ведення реєстру власників іменних цінних паперів, 834 квартальних та 10 239 нерегулярних інформацій реєстраторів та емітентів, які здійснюють самостійне ведення реєстру.

З вересня 1996 по грудень 2010 року за спеціалізаціями «фахівець з питань депозитарної діяльності» та «фахівець на право ведення реєстру власників іменних цінних паперів» пройшли навчання 6 002 та 15 261 особи відповідно, в тому числі у 2010 році – 1 001 та 423 особи.

Станом на 31.12.2010 в Україні за спеціалізаціями «фахівець з питань депозитарної діяльності» та «фахівець на право ведення реєстру власників іменних цінних паперів» атестовано 6 624 та 16 224 особи відповідно, в тому числі у 2010 році – 1 066 та 485 осіб.

Регулювання діяльності з управління активами інституційних інвесторів

Станом на 31.12.2010 загальна кількість професійних учасників, які мають ліцензії на здійснення діяльності з управління активами, становила 361.

Кількість компаній з управління активами у 2010 році зменшилась на 28 професійних учасників або на 7% порівняно з 2009 роком.

Протягом 2010 року 81 компанія з управління активами отримала ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку — діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами), 67 ліцензій було переоформлено у зв'язку зі зміною місцезнаходження та/або зміною найменування компанії, а також 39 компаніям з управління активами анульовано ліцензії.

Протягом 2010 року Комісією затверджені такі нормативні акти:

- рішення Комісії від 30.12.2009 № 1635 «Про затвердження Змін до Положення про склад і розмір витрат, що відшкодовуються за рахунок активів інституту спільного інвестування», що зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.01.2010 за №84/17379;

- рішення Комісії від 13.05.2010 № 571 «Про затвердження змін до Положення про вимоги до договору про обслуговування зберігачем активів інституту спільного інвестування», яке зареєстроване в Міністерстві юстиції України 08.06.2010 за № 367/17662;

- рішення Комісії від 20.08.2010 № 1323 «Про внесення Змін до Положення про порядок скасування реєстрації випуску (випусків) акцій корпоративного інвестиційного фонду», яке зареєстроване в Міністерстві юстиції України 13.10.2010 за № 918/18213;

- рішення Комісії від 20.08.2010 № 1324 «Про затвердження Положення про порядок припинення корпоративного інвестиційного фонду та розрахунків з його акціонерами при ліквідації», що було зареєстроване в Міністерстві юстиції України 13.10.2010 за № 919/18214;

- рішення Комісії від 05.10.2010 № 1516 «Про затвердження Положення про порядок припинення пайового інвестиційного фонду та розрахунків з його учасниками при ліквідації», яке зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.11.2010 за № 1150/18445;

- рішення Комісії від 05.10.2010 № 1517 «Про внесення Змін до Положення про порядок скасування реєстрації випуску (випусків) інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду», що було зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.11.2010 за № 1151/18446;

- рішення Комісії від 20.10.2010 № 1587 «Про затвердження Змін до Положення про особливості здійснення діяльності з управління активами

інституційних інвесторів», яке було зареєстроване в Міністерстві юстиції України 10.11.2010 за № 1077/18372;

- рішення Комісії від 16.11.2010 № 1714 «Про внесення змін до Положення про порядок подання інформації щодо фінансових показників діяльності осіб, які здійснюють діяльність з управління активами інституційних інвесторів (діяльність з управління активами)», що зареєстроване в Міністерстві юстиції України 08.12.2010 за № 1228/18523.

За 2010 рік Комісією зареєстровано регламенти та внесено до Єдиного державного реєстру інститутів спільного інвестування 135 пайових та 19 корпоративних інвестиційних фондів.

За цей період вилучено з Єдиного державного реєстру інститутів спільного інвестування 41 пайовий та 7 корпоративних інвестиційних фондів.

Нормативними документами Комісії визначено порядок, строки складання та подання форм адміністративних даних учасників ринку.

У 2010 році Комісією прийнято 15 річних, 48 квартальних адміністративних даних від інвестиційних фондів і взаємних фондів інвестиційних компаній; 1082 річних, 3071 квартальних, 15082 щоденних адміністративних даних компаній з управління активами; 717 щомісячних, 359 квартальних, 90 річних адміністративних даних, наданих особами, що здійснюють управління активами недержавного пенсійного фонду (відкритого, корпоративного, професійного).

З 2002 по грудень 2010 року за спеціалізацією «фахівець з питань управління активами» пройшли навчання 4 396 осіб, у тому числі у 2010 році – 463 особи.

Станом на 31.12.2010 в Україні за спеціалізацією «фахівець з питань управління активами» атестовано 4601 особу, в тому числі у 2010 році – 555 осіб.

Регулювання діяльності акціонерних товариств

Комісією здійснювався контроль за повнотою та своєчасністю розкриття інформації емітентами цінних паперів.

У 2010 році Комісією прийнято від емітентів 7 331 регулярну, 3 254 квартальних, 5 278 особливих інформацій щодо діяльності акціонерних товариств, 542 інформації про зміну реєстратора власників іменних цінних паперів.

З 1 березня 2007 року функціонує загальнодоступна інформаційна база даних Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів (далі — інформаційна база даних Комісії), вільний доступ до якої здійснюється через сайт у мережі Інтернет – www.stockmarket.gov.ua.

Комісією здійснюється постійний моніторинг розкриття інформації емітентами цінних паперів у загальнодоступній інформаційній базі даних Комісії.

З 01.03.2007 по 31.12.2010 загалом оприлюднено в загальнодоступній інформаційній базі даних Комісії особливих інформацій та інформацій про іпотечні цінні папери 72 099 шт., квартальних інформацій – 15 215 шт., річних інформацій – 35 911 шт.

Протягом 2010 року тривала робота з удосконалення системи розкриття інформації на фондовому ринку, зокрема, шляхом розроблення нормативно-правових актів Комісії, серед яких:

- рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 30.10.2009 №1355 «Про затвердження Змін до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 25.01.2010 за № 80/17375;

- рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22.06.2010 № 981 «Про затвердження Положення про розкриття інформації емітентами акцій та облігацій підприємств, які знаходяться у лістин-

гу організатора торгівлі, та Порядку заповнення форм розкриття інформації і змін до них емітентами акцій та облігацій підприємств, які знаходяться у лістингу організатора торгівлі, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.08.2010 за № 707/18002.

Комісією здійснюються кроки з удосконалення системи розкриття інформації учасниками фондового ринку України. Так, з 01.01.2011 запроваджена Електронна система комплексного розкриття інформації (ЕСКРІН).

ЕСКРІН є частиною інформаційного ресурсу загальнодоступної інформаційної бази даних Комісії про ринок цінних паперів, яка є основою для взаємодії інвесторів, емітентів, регулятора з громадськістю (потенційними інвесторами) у частині доступу до оприлюдненої інформації про діяльність емітентів цінних паперів згідно з вимогами щодо розкриття інформації, передбаченими Законами України «Про цінні папери та фондовий ринок» та «Про акціонерні товариства».

Доступ до інформації, розміщеної в ЕСКРІН, є безкоштовним, відкритим та здійснюється через сайт ЕСКРІН – www.eds.ssmsc.gov.ua.

У системі ЕСКРІН вся інформація подаватиметься емітентами виключно у вигляді електронних документів. Засвідчення даних в електронному документі здійснюється за допомогою електронного цифрового підпису.

2.3. ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕСТОРІВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Протягом 2010 року уповноваженими особами Комісії розглянуто 8 264 справи про правопорушення на ринку цінних паперів у відношенні юридичних осіб, за результатами розгляду яких накладено 4 738 штрафів на загальну суму 46,68 млн грн, винесено 561 попередження, анульовано 62 ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів, закрито 68 справ.

За 2010 рік сплачено штрафів на загальну суму 773 100 грн.

Уповноваженими особами Комісії розглянуто 16 адміністративних справ про правопорушення на ринку цінних паперів, за результатами розгляду яких накладено 16 штрафів на загальну суму 5 610 грн.

У 2010 році Комісією розглянуто 129 скарг від юридичних та фізичних осіб на постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів.

Уповноваженими особами Комісії винесено 592 розпорядження про усунення порушень законодавства про цінні папери. Розглянуто 4 справи про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, за результатами розгляду яких накладено штрафів на загальну суму 6 800 грн.

Протягом 2010 року до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку надійшло на розгляд 3 733 письмових звернення від фізичних осіб щодо порушення їх прав та законних інтересів на ринку цінних паперів, що на 6% більше в порівнянні з 2009 роком. Під час особистого прийому розглянуто питання 1 505 громадян. З урахуванням колективних звернень у 2010 році до Комісії звернулося 5 758 громадян.

Послугами «гарячої» телефонної лінії для звернень громадян, яка на постійній основі працює в центральному апараті Комісії, скористалося понад 1 500 громадян.

Основна кількість звернень надійшла від громадян Київської, Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Харківської та Черкаської областей.

Протягом 2010 року надійшли також звернення від громадян Російської Федерації, Федеративної Республіки Німеччина, Республіки Білорусь, Естонської Республіки.

Таблиця 2.3.1

Динаміка надходження письмових звернень громадян до Комісії за період з 2004 по 2010 роки

Період	2004-2007	2008	2009	2010
Кількість звернень	30 709	6 315	3 509	3 733

Майже 78% звернень, що надійшли до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, становлять скарги міноритарних акціонерів на діяльність акціонерних товариств. Типовими порушеннями прав акціонерів, як і в попередні роки, залишаються наступні:

- порушення права на рівне ставлення до всіх акціонерів;
- порушення права на участь в управлінні товариством;
- порушення права на отримання інформації про діяльність акціонерного товариства;
- невиконання зобов'язань за цінними паперами, передбачених умовами їх розміщення;
- порушення прав акціонерів під час додаткового випуску акцій.

Пропозиції громадян та інформаційні запити складають незначний відсоток від загальної кількості звернень до Комісії – не більше 2,0%.

Повторні звернення становлять 3,7% від загального числа звернень. Основною підставою для повторних звернень є, як правило, недостатнє розуміння законодавства про цінні папери та неможливість здійснити захист своїх прав та охоронюваних законом інтересів у судовому порядку.

Враховуючи особливості законодавства про цінні папери та недостатню правову обізнаність населення, співробітниками Комісії постійно надаються роз'яснення та інформація щодо законодавства про цінні папери та акціонерні товариства. При цьому інформація надається у доступній та зрозумілій для заявників формі. Заявники мають можливість ознайомитися з матеріалами перевірок своїх звернень, брати участь у перевірці фактів, викладених у поданих ними заявах.

Аналіз соціально-професійного стану заявників свідчить про те, що понад 50% звернень надходить від найменш захищених верств населення України — пенсіонерів, ветеранів війни та праці, інвалідів, непрацездатних осіб, багатодітних сімей, осіб, що постраждали від аварії на ЧАЕС, одиноких матерів та інших громадян, що потребують соціального захисту та підтримки, 1% становлять звернення Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, Героїв України та інвалідів Великої Вітчизняної війни.

Питаннями, що порушуються цими категоріями громадян, є, в основному, неотримання дивідендів за результатами діяльності акціонерних товариств.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.2009 № 898 Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку забезпечує в межах компетенції розгляд звернень громадян, що надходять на урядову телефонну «гарячу лінію».

2.4. КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ УЧАСНИКІВ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Одним із головних завдань державного регулювання ринку цінних паперів є контроль за діяльністю емітентів, професійних учасників ринку цінних паперів, саморегулівних організацій. Проведення перевірок діяльності учасників ринку цінних паперів є одним із заходів реалізації завдань Комісії у цій сфері відповідно до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні».

Протягом 2010 року Комісією проведено 1 042 перевірки учасників фондового ринку, з них 675 перевірок проведено планово та 367 перевірок проведено позапланово, у тому числі 50 перевірок за зверненням правоохоронних органів.

За 2010 рік найбільше проведено перевірок Територіальним управлінням Комісії в м. Києві та Київській області (247), Дніпропетровським (88), Одеським (69), Харківським (54) та Івано-Франківським (51) територіальними управліннями Комісії.

Інформація про перевірки, проведені Комісією в 2010 році, наведена в **таблиці 2.4.1.**

Таблиця 2.4.1

Інформація про перевірки учасників ринку цінних паперів, проведені Комісією в 2010 році

№ з/п	Найменування органу Комісії	Проведено перевірок					Усього
		планові	позапланові				
			за ознаками правопорушень	за зверненнями правоохоронних органів	з інших причин	усього	
1.	АР Крим	19	4	5	-	9	28
2.	м. Севастополь	22	2	-	-	2	24
3.	Вінницьке	22	2	-	-	2	24
4.	Волинське	10	2	-	-	2	12
5.	Дніпропетровське	64	20	4	-	24	88
6.	Донецьке	19	18	2	-	20	39
7.	Житомирське	19	2	5	-	7	26
8.	Закарпатське	17	1	-	-	1	18
9.	Запорізьке	30	2	-	-	2	32
10.	Івано-Франківське	41	8	2	-	10	51
11.	м. Київ та Київська обл.	53	185	5	4	194	247
12.	Кіровоградське	13	-	-	-	-	13
13.	Луганське	14	1	1	-	2	16
14.	Львівське	40	5	4	-	9	49
15.	Миколаївське	32	4	-	-	4	36
16.	Одеське	41	12	16	-	28	69
17.	Полтавське	23	8	1	-	9	32
18.	Рівненське	13	2	-	-	2	15
19.	Сумське	21	3	-	-	3	24
20.	Тернопільське	14	1	-	-	1	15
21.	Харківське	39	13	2	-	15	54
22.	Херсонське	18	5	-	-	5	23
23.	Хмельницьке	17	-	-	1	1	18
24.	Черкаське	16	3	1	-	4	20
25.	Чернівецьке	16	-	-	-	-	16
26.	Чернігівське	21	-	1	1	2	23
27.	Центральний апарат	21	7	1	1	9	30
Усього		**675**	**310**	**50**	**7**	**367**	**1 042**

Протягом 2010 року Комісією проведено 565 перевірок професійних учасників ринку цінних паперів, з них 217 перевірок реєстроутримувачів та 196 торговців цінними паперами, в тому числі 155 перевірок торговців щодо порушень вимог законодавства на ринку цінних паперів.

Інформація про перевірки учасників фондового ринку, проведених Комісією в 2010 році, наведена в **таблиці 2.4.2.**

Таблиця 2.4.2

Інформація про перевірки учасників фондового ринку, проведених Комісією в 2010 році

№ з/п	Назва органу Комісії	Перевірено реєстроутримувачів		Перевірено ІФ та ІК, КУА		Перевірено торговців ЦП		Перевірено фондових бірж		Перевірено зберігачів	
		усього	виявлено порушень	усього	виявлено порушень	усього	виявлено порушень	усього	виявлено порушень	усього	виявлено порушень
1.	АР Крим	5	1	2	2	4	-	-	-	4	2
.	м. Севастополь	3	1	-	-	4	1	-	-	-	-
.	Вінницьке	3	2	1	1	2	2	-	-	-	-
.	Волинське	5	1	1	-	2	1	-	-	1	-
.	Дніпропетровське	23	7	10	5	20	12	-	-	11	3
.	Донецьке	9	4	-	-	17	11	-	-	5	-
.	Житомирське	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-
.	Закарпатське	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-
.	Запорізьке	4	-	2	-	7	2	-	-	4	-
0.	Івано-Франківське	5	2	3	2	3	2	-	-	-	-
1.	м. Київ та Київська обл.	66	34	37	25	67	47	2	-	19	8
2.	Кіровоградське	2	2	-	-	-	-	-	-	1	1
3.	Луганське	2	1	-	-	2	1	-	-	2	1
4.	Львівське	12	7	4	2	3	2	-	-	3	1
5.	Миколаївське	7	1	1	1	3	-	-	-	3	-
6.	Одеське	15	7	9	6	16	11	-	-	3	1
7.	Полтавське	7	7	2	2	3	3	-	-	1	1
8.	Рівненське	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	Сумське	2	1	-	-	2	1	-	-	1	1
0.	Тернопільське	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.	Харківське	13	3	8	4	18	10	-	-	3	-
2.	Херсонське	3	1	-	-	4	-	-	-	2	-
3.	Хмельницьке	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	Черкаське	6	3	1	1	-	-	-	-	3	1
5.	Чернівецьке	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-
6.	Чернігівське	5	1	-	-	2	-	-	-	-	-
7.	Центральний апарат	4	4	1	-	15	48	-	-	2	1
Усього		**217**	**99**	**82**	**51**	**196**	**155**	**2**	**0**	**68**	**21**

За результатами проведених у 2010 році перевірок виявлено 326 порушень вимог законодавства на ринку цінних паперів.

Протягом 2010 року спостерігалося суттєве збільшення перевірок, за результатами яких складалися акти про відсутність за місцезнаходженням та застосовувалася санкція за результатами розгляду таких справ у вигляді анулювання ліцензії.

У 2010 році в Комісії тривала робота щодо виявлення та постійного аналізу випадків коливання біржових курсів цінних паперів на фондових біржах.

Комісією проводився регулярний моніторинг акціонерних товариств щодо наявності випадків «подвійного» ведення систем реєстру та вживалися заходи щодо врегулювання проблемних ситуацій та унеможливлення виникнення в подальшому випадків, коли система реєстру акціонерних товариств ведеться двома або більше реєстраторами. Так, якщо на початок 2010 року кількість акціонерних товариств з наявністю факту подвійного ведення системи реєстру становила 19 товариств, то на кінець 2010 року кількість таких товариств скоротилася до 4.

Протягом 2010 року Комісія брала постійну участь у роботі аналітичної групи Міжвідомчої комісії з питань протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств, що діє при Кабінеті Міністрів України.

2.5. ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Важливим напрямом діяльності Комісії у 2010 року залишалось удосконалення Національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму та підвищення ефективності її функціонування. Це обумовлено результатами III раунду оцінки України експертами Спеціального комітету експертів Ради Європи з питань взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів (MONEYVAL), за результатами якої Україною були отримані конкретні рекомендації щодо усунення недоліків, виявлених за результатами оцінки.

Нормативно-правова та методична робота

Комісією, на виконання Плану заходів щодо виконання рекомендацій Спеціального комітету експертів Ради Європи з питань взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів (MONEYVAL) та подальшої імплементації міжнародних стандартів у цій сфері, зокрема, 40 рекомендацій FATF і Директиви Європейського Парламенту та Ради 2005/60/ЕС від 26 жовтня 2005 року «Про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму», були розроблені зміни до законів, нормативно-правових актів щодо розширення повноважень Комісії (в частині нагляду за іноземними філіями українських професійних учасників фондового ринку, віднесення правопорушень з маніпулювання на фондовому ринку до предикатних злочинів, удосконалення контрольної діяльності та організації фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів та організації професійної підготовки фахівців з питань фінансового моніторингу).

18 травня 2010 року Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» в новій редакції (далі – Базовий закон).

На виконання вимог Базового закону Комісією були затверджені нові редакції Положення про здійснення фінансового моніторингу учасниками ринку цінних паперів, Порядку зупинення та поновлення проведення фінансових операцій на ринку цінних паперів суб'єктами первинного фінансового моніторингу, Порядку контролю за дотриманням професійними учасника-

ми фондового ринку вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму, Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та застосування санкцій і внесені зміни до Порядку зупинення дії та анулювання ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку.

Комісією розглянуто 13 проектів нормативно-правових документів Кабінету Міністрів України та Державної служби фінансового моніторингу України у цій сфері.

Ефективність системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом, залежить від отримання працівниками суб'єктів первинного фінансового моніторингу спеціальних знань та навичок, методичної допомоги від уповноваженого державного органу у сфері фінансового моніторингу та регулятора. Так, відповідно до встановленого Порядку організації професійної підготовки фахівців з питань фінансового моніторингу професійних учасників ринку цінних паперів протягом 2010 року пройшли навчання 1 322 працівники.

Запровадження та реалізація норм Базового закону, прийнятого в новій редакції, вимагала проведення широкої роз'яснювальної роботи серед професійних учасників ринку цінних паперів. З цією метою Комісією організовано та проведено два регіональні семінари у м. Харкові та Одесі, семінар для небанківських фінансових установ та представників державних органів за участю Державної служби фінансового моніторингу України та експертів Міжнародного валютного фонду на тему: «Контроль дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» у м. Києві.

Враховуючи зацікавленість учасників фондового ринку у роз'ясненні нових норм Базового закону, прийнятого у новій редакції, за участю саморегулівних організацій ринку цінних паперів Комісією проведено низку навчальних семінарів та інтернет-конференція з питань особливостей здійснення фінансового моніторингу за новим законодавством.

Протягом 2010 року приділялась увага підвищенню кваліфікації і працівників Комісії, задіяних у сфері державного фінансового моніторингу. Так, 10 працівників Комісії пройшли підвищення кваліфікації у Державному навчальному закладі післядипломної освіти «Навчально-методичний центр ДСФМУ».

Для працівників територіальних органів проведена низка регіональних семінарів у м. Львові, Одесі, Харкові з обговорення питань реалізації контролю за діяльністю суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Працівники Комісії брали участь у міжнародних семінарах на тему: «Відмивання коштів та фінансові злочини. Транскордонна злочинність. Кіберзлочинність» у містах Дніпропетровську, Львові, Харкові на тему: «Визначення, оцінка та управління ризиками суб'єктами первинного фінансового моніторингу щодо протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму» у м. Києві.

Державний контроль за дотриманням законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму

Показники діяльності системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, затверджені Міжвідомчою робочою групою з дослідження методів та тенденцій у відмиванні доходів, одержаних злочинним шляхом, створеною при Державній службі фінансового моніторингу України, включають в себе також і результати контрольної діяльності.

Комісією запроваджено уніфікований підхід до контролю за дотриманням законодавства професійними учасниками ринку цінних паперів та єдина процедура підготовки і проведення перевірок професійних учасників ринку цінних паперів як з питань дотримання законодавства щодо цінних паперів та акціонерних товариств, так і з питань дотримання законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.

Важливим елементом організаційних засад контролю за діяльністю учасників фондового ринку – суб'єктів первинного фінансового моніторингу став підхід, заснований на оцінці ризику.

Цей підхід сприяє кращому розумінню ризиків у діяльності учасників фондового ринку та надає можливість визначити групи учасників фондового ринку, де заходи контролю мають бути посиленими, у тому числі з урахуванням вимог щодо раціонального використання наявних ресурсів Комісії. Залежно від критеріїв ризику встановлена періодичність планових перевірок від 1 до 5 років.

Комісією запроваджено проведення безвиїзних позапланових перевірок, що зменшить навантаження на професійних учасників ринку цінних паперів та збільшить ефективність контролю за дотриманням ними законодавства з боку регулятора.

Діаграма 2.5.1. Кількість планових і позапланових виїзних перевірок та кількість суб'єктів первинного фінансового моніторингу, в діяльності яких виявлено порушення у 2006 – 2010 роках

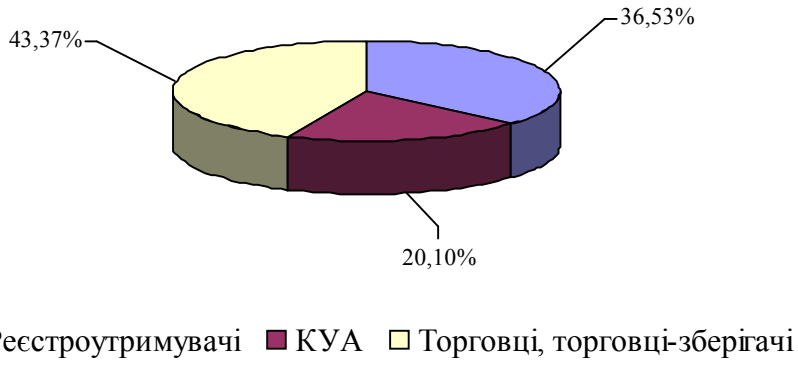

Діаграма 2.5.2. Структура виїзних перевірок у розрізі суб'єктів первинного фінансового моніторингу у 2010 році

Основні види правопорушень за результатами перевірок:

- порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, в частині забезпечення виявлення і своєчасної реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу;

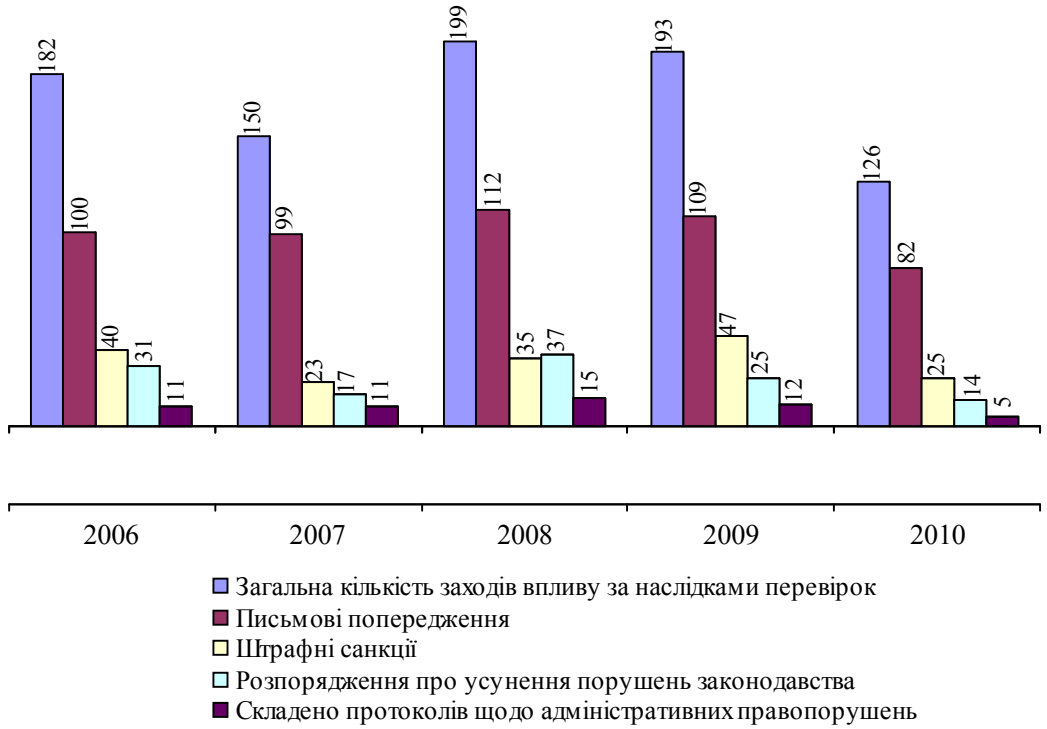

Діаграма 2.5.3. Заходи впливу на суб'єкти первинного фінансового моніторингу за виявлені порушення законодавства у 2006 – 2010 роках

- порушення строків надання Державній службі фінансового моніторингу України інформації про фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу;

- порушення порядку ідентифікації особи, яка здійснює фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу;

- порушення вимог нормативно-правових актів Комісії в частині надання повідомлення Державній службі фінансового моніторингу України про призначення на посаду або звільнення з посади відповідального працівника (або особи, що тимчасово виконує його обов'язки); порушення вимог щодо змісту програм та правил здійснення фінансового моніторингу суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Крім проведення перевірок, Комісією продовжено практику перевірки інформації, яка надходить від Державної служби фінансового моніторингу України, про ознаки порушення законодавства на підставі аналізу документів, отриманих службою від суб'єктів первинного фінансового моніторингу. Так, протягом 2010 року Комісією було перевірено таку інформацію про 307 учасників ринку цінних паперів.

З метою усунення причин та умов, що сприяють використанню ринку цінних паперів для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, протягом 2010 року Комісія продовжила роботу в системі відстеження та запобігання використанню цінних паперів як засобу для відмивання (легалізації) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Комісією регулярно оприлюднюється на її офіційному сайті (www.ssmsc.gov.ua) перелік емітентів цінних паперів, про яких є відомості щодо відсутності за місцезнаходженням юридичної особи або про які відсутнє підтвердження відомостей про юридичну особу.

У другому кварталі 2010 року Комісією запроваджено ведення та оприлюднення на своєму офіційному сайті переліку цінних паперів з високим ризиком використання для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Зазначена інформація може використовуватись інвесторами та професійними учасниками ринку цінних паперів для оцінки ризику проведення фінансових операцій на фондовому ринку.

2.6. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ

Міжнародна діяльність Комісії здійснюється відповідно до загальнодержавної політики у сфері зовнішніх відносин, орієнтованої на запровадження в Україні світових стандартів регулювання економіки та розширення співробітництва з Європейським Союзом у рамках програми інтеграції України до ЄС.

Європейська інтеграція

Протягом року Комісія брала участь у заходах, спрямованих на подальшу імплементацію євроінтеграційних процесів в Україні, виконання загальнодержавної програми стосовно адаптації українського законодавства до законодавства ЄС.

Наказом Голови Комісії від 24.02.2010 № 181 затверджено План внутрішніх заходів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку з реалізації заходів Порядку денного асоціації Україна - ЄС на 2010 рік на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 04.02.2010 № 66758/146/1-09 щодо виконання та моніторингу Порядку денного асоціації Україна - ЄС.

Представники Комісії брали участь у засіданнях Українських частин Підкомітетів № 1 «Торгівля та інвестиції», № 2 «Економічні та соціальні питання, фінанси та статистика», № 3 «Політика в сфері підприємств, конкуренція, співробітництво в регуляторній сфері» Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС, на яких обговорювався поточний стан виконання домовленостей, досягнутих у ході попередніх спільних засідань Підкомітетів.

Співробітництво з іноземними регуляторами

Комісія продовжує здійснювати заходи, метою яких є налагодження співробітництва з іноземними регуляторами ринків цінних паперів (фінансових ринків). Основним завданням такого співробітництва є встановлення механізму обміну інформацією між регуляторами через механізми двосторонніх Меморандумів про взаєморозуміння, які укладаються Комісією.

Протягом 2010 року Комісія проводила опрацювання відповідних Меморандумів про співробітництво з Федеральною службою з фінансових ринків Російської Федерації, Центральним банком Вірменії, Національною комісією з фінансового ринку Республіки Молдова, Установою з ринку капіталу Єгипту, Управлінням з нагляду за фінансовими ринками Угорщини, Управлінням з нагляду за фінансовими послугами Хорватії, Національною комісією з цінних паперів Румунії, Комісією з цінних паперів Йорданії, Департаментом з цінних паперів Міністерства фінансів Республіки Білорусь, Комісією з ринку капіталу Грецької Республіки, Національним банком Грузії, Комісією з регулювання цінних паперів Китайської Народної Республіки, Комісією з цінних паперів та ф'ючерсів Гонконгу. Так, 1 червня 2010 року було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку України та Агентством Республіки Казахстан з регулювання та нагляду фінансового ринку та фінансових організацій і Меморандум про взаєморозуміння між Комісією та Комісією з цінних паперів Литви. 26 липня 2010 року був підписаний Меморандум про взаєморозуміння між ДКЦПФР та Комісією з цінних паперів та бірж Бразилії.

Діяльність в рамках Ради керівників державних органів з регулювання ринку цінних паперів держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав

Комісія входить до ради керівників державних органів з регулювання ринків цінних паперів держав-учасниць СНД.

У 2010 році представники Комісії брали участь у XI засіданні Ради керівників державних органів з регулювання ринків цінних паперів держав-учасниць СНД, яке відбулося 20-21 жовтня 2010 року в м. Казань (Російська Федерація). На засіданні розглядалися питання про досвід переходу до Міжнародних стандартів фінансової звітності в державах-учасницях СНД, Угоду про обмін та використання інформації конфіденційного характеру державними органами з регулювання ринків цінних паперів держав-учасниць СНД з метою захисту прав та законних інтересів інвесторів.

Робота з запитами від іноземних установ та регуляторів

Протягом року Комісія співпрацювала з іноземними установами та регуляторами щодо підготовки та надання інформації на їхні запити.

Комісія отримала та надала відповідь на запити Служби нагляду та регулювання фінансового ринку Киргизької Республіки, запит Національного банку Грузії та 4 запити Управління з фінансового нагляду Польщі. У свою чергу, Комісія направила 1 запит про надання інформації до Управління з нагляду за фінансовими ринками Угорщини.

Міжнародна технічна допомога

У 2010 році Комісія здійснювала заходи із залучення міжнародної технічної допомоги в рамках наступних проектів:

TAIEX

Відповідно до Плану-графіка заходів на 2010 рік в рамках TAIEX відбувся семінар на тему «Реорганізація товариств». На семінарі обговорювалися вимоги законодавства Європейського Союзу щодо реорганізації акціонерних товариств, правові аспекти поглинання компанії та наслідки для акціонерів, законодавча система. Захід проходив за участю експертів з Болгарії, Литви та представника Європейського Парламенту.

З 7 по 10 червня 2010 року відбувся навчальний візит з питань оскарження дій та рішень державного регулятора ринку цінних паперів у судовому порядку, який проводився за участю співробітників BaFin (Федеральне управління з фінансового нагляду Німеччини).

З 15 по 16 червня 2010 року за участю експерта BaFin була проведена експертна місія з питань запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, на фондовій біржі та здійснення фінансового моніторингу на фондовій біржі учасниками фінансових операцій.

«Посилення сектору фінансових послуг України», Європейська Комісія

Рішенням Комісії від 16.03.2010. № 312 було затверджено План роботи Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку з Проектом «Посилення сектору фінансових послуг України» на 2010 рік.

В рамках плану роботи було проведено наступні заходи:

семінар «Пруденційний нагляд за посередниками в сфері торгівлі цінними паперами та фондових ринків», у рамках якого обговорювалось обґрунтування різних підходів до фінансових посередників; управління ризиками;

семінар «Вторинний ринок цінних паперів та центральні контрагенти», в рамках якого обговорювалось визначення фінансових ризиків, похідних фінансових інструментів, кліринг та розрахунки, вимоги щодо внесення гарантійного депозиту, ризик-менеджменту з позиції центрального контрагента;

серія навчальних семінарів з питань регулювання інститутів спільного інвестування (включаючи пенсійні фонди), у рамках яких обговорювалось

регулювання міжнародних схем колективного інвестування та пенсійних фондів, виникнення кредитних ризиків.

Також були проведені 4 тренінги за програмою вивчення Міжнародних стандартів фінансової звітності на основі ДипИФР-Рус для працівників Комісії.

«Розвиток ринків капіталу», USAID

У 2010 році був впроваджений другий етап пілотного проекту з використанням Електронної системи комплексного розкриття інформації емітентами цінних паперів (ЕСКРІН) для розкриття інформації (особливої інформації регулярної квартальної інформації, регулярної річної інформації).15 липня 2010 року відбулася прес-конференція з метою ознайомлення громадськості з системою ЕСКРІН. 1 жовтня 2010 року було проведено тренінг з метою ознайомлення учасників ринку з порядком розкриття інформації в системі ЕСКРІН та відповідними документами Комісії щодо розкриття інформації емітентами в системі ЕСКРІН.

«Розвиток фінансового сектору», USAID

12 листопада 2010 року був підписаний Протокол про співпрацю між Комісією та Проектом технічної допомоги USAID «Розвиток фінансового сектору».

В рамках Протоколу про співпрацю між Комісією та Проектом технічної допомоги USAID «Розвиток фінансового сектору» 17-18 листопада 2010 року було проведено дводенний навчальний семінар з питань розкриття інформації в ЕСКРІН за участю представників центрального апарату та територіальних управлінь Комісії.

Заходи з питань запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та протидії фінансуванню тероризму

У 2010 році співробітники Комісії, до функціональних обов'язків яких входять питання протидії легалізації (відмивання) коштів, отриманих злочинним шляхом, та фінансування тероризму, взяли участь у наступних міжнародних заходах:

- експертна комісія з питань запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, на фондовій біржі та здійснення фінансового моніторингу на фондовій біржі учасниками фінансових операцій;
- семінар «Визначення, оцінка та управління ризиками суб'єктами первинного фінансового моніторингу щодо протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму»;
- семінар «Відмивання коштів та фінансові злочини. Транскордонна злочинність. Кіберзлочинність»;
- 34-те Пленарне засідання Спеціального Комітету експертів Ради Європи з питань взаємної оцінки заходів боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму (MONEYVAL), яке відбулося у м. Страсбурзі (Французька Республіка).

Також у 2010 році були організована участь представників Комісії у таких заходах:

- 6-та щорічна конференція «Український інвестиційний саміт» (Сполучене Королівство Великобританії і Північної Ірландії);
- навчально-ознайомчий візит до NASDAQOMX, Управління з фінансових послуг Швеції та Центрального Банку Швеції;
- XVIII Всесвітній конгрес бухгалтерів-2010 на тему «Роль бухгалтерської професії у створенні цінності підприємства» (Малайзія);
- III Інвестиційний Форум та XX Економічний Форум (Республіка Польща);
- навчальний візит до Біржі Іспанії, Національної комісії з цінних паперів Іспанії, Директорату з питань законодавства та фінансової політики Казначейства Іспанії, Спільного Директорату з міжнародних відносин Бан-

ку Іспанії, Генерального Директорату з питань страхування Іспанії (Королівство Іспанія);

- візит до Комісії з регулювання цінних паперів КНР та Гонконгівської фондової біржі, (Китайська Народна Республіка);

- Міжнародна Конференція і Міжнародні збори Інституту сертифікованих фінансових менеджерів (Сполучене Королівство Великобританії і Північної Ірландії).

У 2010 році Комісія продовжувала налагоджувати співробітництво з іноземними регуляторами ринку цінних паперів та міжнародними організаціями, до компетенції яких входять питання розвитку та регулювання ринків цінних паперів, встановлення стандартів нагляду за ринком та проведення оцінки їх впровадження.

2.7. ВЗАЄМОДІЯ КОМІСІЇ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Діяльність Комісії у напрямі взаємодії із засобами масової інформації та зв'язків з громадськістю у 2010 році була спрямована на налагодження ефективних механізмів взаємодії зі ЗМІ, з представниками преси, радіо та телебачення, забезпечення відкритості та прозорості у діяльності Комісії, підтримання партнерських відносин з органами виконавчої влади.

Протягом 2010 року Комісією підготовлено та проведено 35 заходів у цій сфері, а саме: прес-конференції та брифінги за участю керівників, працівників центрального апарату Комісії та учасників фондового ринку на такі теми, як «Фондовий ринок у 2009 році: проблеми, тенденції та перспективи», «Положення про функціонування фондових бірж», «Розкриття інформації на фондовому ринку України та робота веб-сайту – www.stockmarket.gov.ua», «Впровадження Законів України «Про акціонерні товариства» і «Про цінні папери та фондовий ринок»: практика та перспективи», «Професійне управління активами», «Електронна система розкриття інформації емітентами цінних паперів (ЕСКРІН)», «Програма розвитку фондового ринку України на 2011-2015 роки», «Залучення капіталу: IPO та приватне розміщення» тощо.

У 2010 році Комісією було опубліковано понад 400 нормативно-правових документів, а також проведено значний обсяг роботи з укладання збірників «Правове регулювання на фондовому ринку» (за 2008, 2009 та 2010 роки) та «Законодавче регулювання ринку цінних паперів», які вийшли друком у 2010 році.

Здійснювалося систематичне висвітлення діяльності центрального апарату Комісії та її територіальних органів шляхом опублікування повідомлень в офіційних друкованих виданнях Комісії за рубриками «Прес-служба Комісії повідомляє», «Територіальні управління повідомляють» та наповнення сторінки веб-сайту www.ssmsc.gov.ua за рубрикою «Останні події: Новини Комісії. Прес-релізи. Семінари та конференції. Статті. Виступи. Доповіді».

Продовжувалася співпраця територіальних управлінь Комісії з місцевими засобами масової інформації щодо забезпечення інформування громадськості регіонів про діяльність Комісії. Так, наприклад, у 2010 році до пресслужби Комісії надійшло близько 4 000 розпоряджень територіальних управлінь щодо зупинення та скасування обігу акцій акціонерних товариств в регіонах. Територіальними органами Комісії було опубліковано в місцевих засобах інформації 328 статей, інтерв'ю, повідомлень, інформаційних роз'яснень щодо законодавства про цінні папери та акціонерні товариства.

Комісія щотижня надає інформацію Урядовому порталу за рубрикою Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку повідомляє», бере участь у проведенні електронних консультацій «Громадянське суспільство і влада».

2.8. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Використання новітніх інформаційних технологій сприяє зміні комунікаційної стратегії Комісії та організації її внутрішнього управління, встановленню постійного зв'язку Комісії з учасниками ринку, засобами масової інформації та громадським суспільством.

Для реалізації громадянами України конституційних прав на вільний доступ до інформації про діяльність Комісії та про стан розвитку фондового ринку України функціонує офіційний веб-портал Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (http://www.ssmsc.gov.ua), який інтегровано до Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади. У 2010 році доступ до інформації з сайту Комісії отримали 85 175 користувачів, зареєстровано 1 354 звернення до адміністратора веб-порталу засобами електронної пошти.

З 2008 року в Комісії функціонує автоматизована система «Реєстр ліцензованих учасників фондового ринку», що дозволяє подавати інформацію заявникам у електронному вигляді для отримання ліцензії за допомогою засобів Інтернет (через офіційний веб-портал Комісії).

Постійно функціонують програмні засоби «Реєстр правопорушень на ринку цінних паперів» і програма підготовки та подання територіальними органами щомісячної звітності до центрального апарату Комісії. Тривають роботи щодо створення Інформаційно-аналітичної системи Державного реєстру випусків цінних паперів.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку відповідно до рішення від 20.10.2010 № 1613 «Про проведення пілотних проектів із запровадження електронного документообігу у сфері подання адміністративних даних, засвідчення електронних документів електронним цифровим підписом, ведення архіву електронних документів» проводила відповідні пілотні проекти за участю ДП «Українські спеціальні системи», ВАТ «Національний депозитарій України» та ПрАТ «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів» (ТОВ «Автор»). Під час проведення пілотних проектів опрацьовано технологію подання професійними учасниками фондового ринку адміністративних даних та інформації до Комісії у вигляді електронних документів. За результатами опрацювання цієї технології Комісією було розроблено проект Положення про подання адміністративних даних та інформації професійними учасниками фондового ринку у вигляді електронних документів до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

У 2010 році Комісією було розроблено проект рішення «Про затвердження відкритого формату передачі даних між Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку та суб'єктами інформаційної взаємодії» з метою впровадженням відкритого формату передачі даних у електронному вигляді між Комісією та суб'єктами інформаційної взаємодії на основі специфікації eXtensible Markup Language (XML) протягом 2011 - 2012 років, встановлення порядку скасуванням єдиного формату обміну інформацією в електронному вигляді (DBASE-IV) між учасниками ринку цінних паперів і Комісією, а також вирішення питання щодо визначення опису розділів та схем XML-файлів.

Державна установа «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» забезпечує успішне функціонування Загальнодоступної інформаційної бази даних ДКЦПФР про ринок цінних паперів (www.stockmarket.gov.ua) та створення Єдиного інформаційного масиву даних про емітентів цінних паперів на інтернет-порталі www.smida.gov.ua, який надає доступ до інформації про акціонерні товариства та професійних учасників фондового ринку України.

2.9. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМІСІЇ

Кадрова політика в Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку здійснюється відповідно до вимог Законів України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про державну службу», антикорупційного законодавства, актів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, інших нормативних документів, що поширюють свою дію на державні інституції.

Протягом 2010 року у Комісії здійснювалась робота щодо реалізації державної кадрової політики, в основу якої покладено принципи демократичного прозорого добору, просування по службі за діловими якостями та професійною компетентністю, прогнозування розвитку персоналу, заохочення працівників до службової кар'єри, забезпечення їх навчання та підвищення кваліфікації державних службовців.

Штатна чисельність працівників центрального апарату на 31 грудня 2010 року становить 234 од., у територіальних органах Комісії штатна чисельність становить 450 штатних од.

Серед працівників центрального апарату 97,52% осіб мають повну вищу освіту, серед них юридичну та економічну освіту мають 83,06% працівників Комісії, решта 14,46% мають іншу повну вищу освіту, зокрема, гуманітарну та технічну, завдяки якій забезпечується робота у таких структурних підрозділах, як відділ міжнародних зв'язків, відділ інформаційних технологій, бухгалтерському та кадровому підрозділах. Деякі працівники Комісії мають по дві та три вищі освіти.

Під час прийняття на державну службу та просування по службі забезпечується дотримання принципів об'єктивності, прозорості та гласності. За 2010 рік у центральному апараті Комісії прийнято на державну службу 49 осіб.

Завдяки прийняттю на державну службу молодих спеціалістів відбувається поєднання нових знань, сучасних технологій з практичним досвідом, внаслідок чого застосовуються нові методи для реалізації завдань, поставлених перед Комісією. У центральному апараті Комісії працює 1 доктор наук та 2 кандидати наук.

Серед працівників Комісії почесне звання «Заслужений економіст України» мають 4 особи, орден Княгині Ольги III ступеня – 1 особа, орден Данила Галицького – 1 особа. У 2010 році 3 особи було відзначено Почесними грамотами Кабінету Міністрів України, 3 особи —Подякою Прем'єр-міністра, 1 особу — почесною грамотою Верховної Ради України .

За сумлінну працю та високі досягнення у праці відомчими нагородами «Знаком Пошани» та Почесною грамотою Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку було заохочено більше 120 працівників Комісії, із них — 50 працівників територіальних органів.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 15.02.2002. № 169 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців» та затвердженого наказом Голови Комісії від 12.07.2002 № 542 Порядку проведення іспиту кандидатів на заміщення вакантних посад державних службовців у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку у 2010 році організовано та проведено 9 засідань конкурсної комісії, за результатами яких визнано переможцями 9 осіб. Усього в конкурсі брала участь 41 особа, з яких більшість була зарахована до кадрового резерву.

Для забезпечення добору висококваліфікованих фахівців на державну службу, просування їх по службі здійснюється щорічний перегляд списків кадрового резерву для заміщення посад державних службовців.

У 2010 році кадровий резерв Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку сформовано на 127 посад державних службовців, у тому числі проведено конкурсний відбір для зарахування на посаду Голови Комісії та на посади членів Комісії. Загалом в кадровому резерві Комісії 2010 у році нараховувалося 226 осіб, у тому числі до кадрового резерву зараховано 25 осіб за результатами конкурсу, які успішно склали іспит, але не були відібрані для призначення на посади як переможці.

Переважна більшість зарахованих до резерву мала професійні навички, що ґрунтуються на сучасних спеціальних знаннях і аналітичних здібностях, необхідних для прийняття та успішної реалізації управлінських рішень. Як результат, в апараті минулого року 16 працівників Комісії були призначені на більш високі посади з кадрового резерву.

Комісія співпрацює з 6 вищими навчальними закладами, з якими укладено угоди щодо забезпечення проходження практики студентів вищих навчальних закладів у структурних підрозділах центрального апарату Комісії. За 2010 рік виробничу та переддипломну практику пройшли 35 студентів вищих навчальних закладів.

Керівництво Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку постійно заохочує працівників до навчання, створює відповідні умови для підвищення їх кваліфікації та професійного рівня. З цією метою Комісією щороку розробляється План-графік підвищення кваліфікації державних службовців Комісії. Так, у 2010 році за професійною програмою підвищили кваліфікацію 28 працівників центрального апарату Комісії, за програмами тематичних короткотермінових семінарів підвищила кваліфікацію 31 особа, за іншими видами навчання – 11 осіб.

Державні службовці Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку протягом 2010 року пройшли підвищення кваліфікації за програмами короткотермінових семінарів за наступними тематиками: «Дотримання вимог працівниками Комісії Законів України «Про державну службу» та «Про боротьбу з корупцією», що проводились з новопризначеними державними службовцями Комісії; «Визначення, оцінка та управління ризиками суб'єктами первинного фінансового моніторингу щодо протидії відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму» та «Фінансовий нагляд»; «Запобігання відмиванню грошей і фінансування тероризму»; «Фінансовий моніторинг в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму»; «Начальний семінар з питань розкриття інформації ЕСКРІН»; «Відмивання коштів та фінансові злочини. Транскордонна злочинність. Кіберзлочинність»; «Рейтингові агентства»; «Пріоритетні напрями зовнішньоекономічних відносин України в контексті європейської інтеграції», що проводився для підготовки фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції; «Боротьба з шахрайством і корупцією у сфері управління державними фінансами»; «Застосування кращої практики управління інноваційними проектами та програмами в контексті реформування системи державних фінансів України». Також мали місце семінари на теми: «Питання регулювання інститутів спільного інвестування (включаючи пенсійні фонди)», «Вторинний ринок цінних паперів та центральні контрагенти» в рамках реалізації проекту «Посилення сектору фінансових послуг України»; тренінг за програмою вивчення Міжнародних стандартів фінансової звітності на основі ДипИФР-Рус; з питань бухгалтерського обліку та аудиту, підвищення кваліфікації у центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників юстиції, підвищення кваліфікації в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту, навчання у Школі вищого корпусу державної служби у групі аналізу політики «Політика державного регулювання обігу цінних паперів», навчання з питань технічного захисту інформації.

2.10. ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ КОМІСІЇ

Комісія здійснює свої повноваження через центральний апарат та її 26 територіальних органів.

Співпраця територіальних органів Комісії з обласними державними, місцевими державними органами дозволяє проводити спільну регіональну політику, розвивати інвестиційні процеси, захищати права інвесторів.

Пріоритетними напрямами роботи територіальних органів Комісії є забезпечення стабільності та прозорості на ринку цінних паперів, здійснення державного регулювання та контролю за діяльністю учасників ринку, сприяння розвитку фондового ринку.

В межах своїх повноважень територіальні органи Комісії здійснюють в регіонах державне регулювання та контроль за випуском цінних паперів, дотриманням вимог законодавства в цій сфері, забезпечують контроль за діяльністю емітентів цінних паперів, професійних учасників ринку цінних паперів, інститутів спільного інвестування та інші завдання.

Робота територіальних органів була спрямована на підвищення рівня корпоративної культури, усвідомлення необхідності прозорого розкриття своєчасної, достовірної та вичерпної інформації перед власниками цінних паперів і потенційними інвесторами для здійснення ними об'єктивної оцінки фінансово-економічного стану емітента.

Більшість керівників територіальних органів Комісії стали ініціаторами створення при державних адміністраціях та безпосередніми учасниками аналітичних і робочих груп, консультативних рад з питань розвитку фондового ринку та корпоративного управління.

Територіальними органами Комісії проводиться постійна робота з представниками преси щодо об'єктивного розгляду на сторінках газет і журналів проблемних питань фондового ринку регіонів на сучасному етапі.

Діяльність територіальних органів з реєстрації випусків цінних паперів

Протягом 2010 року територіальними органами Комісії було видано 905 постійних свідоцтв про реєстрацію випуску акцій, відмовлено в реєстрації 82 випусків акцій, скасовано 1073 реєстрації випуску акцій, зареєстровано 82 звіти про результати розміщення акцій, зареєстровано 42 випуски облігацій.

У 2010 році найбільша кількість випусків цінних паперів зареєстрована Територіальним управлінням Комісії в м. Києві та Київській області (28 або 34,1% від загальної кількості зареєстрованих емісій), Територіальним управлінням в АРК (10 або 12,2%) та Харківським територіальним управлінням (9 або 11,0%) **(діаграма 2.10.1).**

Протягом 2010 року до територіальних органів Комісії акціонерними товариствами надано 15 841 інформацію стосовно своєї фінансово-господарської діяльності.

Ліцензування діяльності емітентів, які ведуть власний реєстр власників іменних цінних паперів

У 2010 році територіальними органами видано 11, анульовано 64 та переоформлено 20 ліцензій емітентам на ведення власного реєстру **(таблиця 2.10.1).**

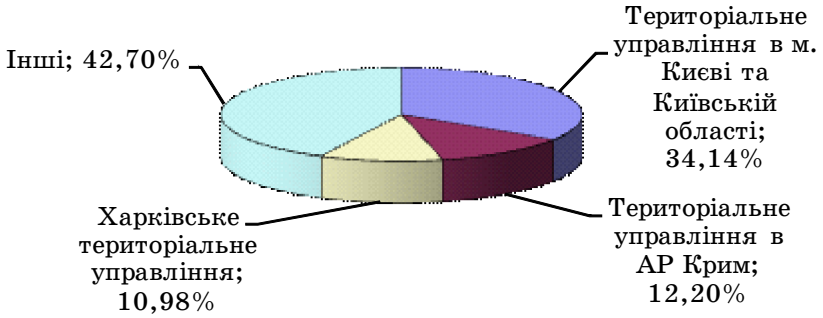

Діаграма 2.10.1. Розподіл кількості зареєстрованих у 2010 році випусків цінних паперів у регіонах України

Таблиця 2.10.1

Діяльність територіальних органів Комісії щодо ліцензування емітентів, які ведуть власний реєстр

№ з/п	Назва територіального управління/ відділення	Видано ліцензій емітентам на ведення власного реєстру	Анульовано ліцензій	Кількість переоформлених ліцензій	Прийнято звітів з ведення власного реєстру
1	в АР Крим	-	3	1	19
2	в м. Севастополі	-	1	1	20
3	Вінницьке	-	1	-	10
4	Волинське	1	-	-	16
5	Дніпропетровське	1	2	2	63
6	Донецьке	-	3	2	41
7	Житомирське	-	1	-	32
8	Закарпатське	-	-	-	4
9	Запорізьке	-	5	-	26
10	Івано-Франківське	-	-	-	12
11	в м. Києві та Київській області	5	12	8	278
12	Кіровоградське	-	-	-	7
13	Луганське	1	5	2	23
14	Львівське	1	5	-	55
15	Миколаївське	-	4	1	37
16	Одеське	-	-	-	33
17	Полтавське	-	1	-	35
18	Рівненське	1	-	1	15
19	Сумське	-	-	-	8
20	Тернопільське	-	1	-	2
21	Харківське	1	5	2	110
22	Херсонське	-	-	-	-
23	Хмельницьке	-	2	-	7
24	Черкаське	-	12	-	63
25	Чернівецьке	-	-	-	4
26	Чернігівське	-	1	-	12
	Усього	**11**	**64**	**20**	**932**

Контрольно-ревізійна діяльність територіальних органів на ринку цінних паперів

Територіальними органами Комісії у 2010 році проведено 1 012 перевірок учасників фондового ринку. Перевірки проводились як згідно планів-графіків, так і за окремими дорученнями Комісії, зверненнями правоохоронних органів, Служби безпеки України, інших державних органів, скаргами юридичних та фізичних осіб.

З 1 012 здійснених перевірок 358 перевірок (35,4%) проведено позапланово, з них 49 – за зверненнями правоохоронних органів, 303 – за дорученням Комісії та 6 – з інших причин.

За 2010 рік найбільше перевірок проведено Територіальним управлінням Комісії в м. Києві та Київській області (247 або 24,2% від загальної кількості проведених територіальними органами перевірок), Дніпропетровським (88 або 8,7%), Одеським (69 або 6,8%), Донецьким (66 або 5,9%), Харківським (54 або 5,3%), Івано-Франківським (51 або 5,0%) територіальними управліннями.

Правозастосування в територіальних органах Комісії

Протягом 2010 року уповноваженими особами територіальних органів Комісії розглянуто 7 278 справ про правопорушення на ринку цінних паперів, винесено 8 403 розпорядження про усунення порушень законодавства на ринку цінних паперів, складено 7 477 актів про правопорушення на ринку цінних паперів та 73 протоколи про адміністративні правопорушення.

За порушення законодавства на ринку цінних паперів у 2010 році накладено 6 693 санкції, в тому числі 4 443 – у вигляді штрафів на загальну суму 42,36 млн грн.

Зокрема, найбільшу кількість штрафних санкції за правопорушення на ринку цінних паперів накладено Територіальним управлінням Комісії в м. Києві та Київській області (6,82 млн грн), Луганським (4,20 млн грн), Херсонським (3,54 млн грн), Вінницьким (3,12 млн грн), Запорізьким (2,71 млн грн) та Одеським (2,65 млн грн) територіальними управліннями.

Діяльність щодо захисту прав інвесторів

Велика увага територіальними органами Комісії приділяється своєчасному та ретельному розгляду звернень громадян, постійно надаються консультації та роз'яснення норм законодавства з регулювання фондового ринку, здійснюється постійний моніторинг звернень, у разі необхідності проводяться перевірки як результат.

У 2010 році з метою захисту прав інвесторів та запобігання правопорушенням на ринку цінних паперів територіальними органами проведено 107 семінарів щодо роз'яснення законодавства про цінні папери.

2.11. ДІЯЛЬНІСТЬ КОНСУЛЬТАЦІЙНО-ЕКСПЕРТНОЇ РАДИ ТА СТРАТЕГІЧНОЇ ГРУПИ ДЕРЖАВНОЇ КОМІСІЇ З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

Консультаційно-експертна рада Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – КЕР) здійснювала свою роботу згідно з рішенням Комісії від 10.09.2002 № 248, яким затверджено Положення про Раду та склад Ради.

У складі Ради працюють такі секції: правового забезпечення розвитку фондового ринку, розвитку інфраструктури фондового ринку, розвитку корпоративного управління, інституціональних інвесторів.

У 2010 році Консультаційно-експертною радою проведено вісім засідань, на яких розглядалися, зокрема, наступні питання:

щодо перспектив розвитку та функціонування фондового ринку України у 2010-2015 роках та загальних підходів до формування Програми розвитку фондового ринку України на 2011 – 2015 роки;

щодо проекту Програми розвитку фондового ринку України на 2011 – 2015 роки;

щодо законопроекту про внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства»;

щодо Положення про подання адміністративних даних емітентами з закритим (приватним) розміщенням цінних паперів до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

щодо проекту Закону України «Про довірче управління фінансовими активами»;

щодо проекту Положення про порядок здійснення операцій із заставними;

щодо концепції законодавчого врегулювання проблеми дефолту на фондовому ринку України;

щодо внесення змін до Положення про порядок визначення чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (відкритого, корпоративного, професійного) та до Положення про визначення вартості чистих активів інститутів спільного інвестування (пайових та корпоративних інвестиційних фондів).

У липні 2009 року рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 07.06.2009 № 735, на підтримку ініціативи професійних учасників фондового ринку України, з метою розроблення пропозицій щодо концептуальних засад державної політики на фондовому ринку відповідно до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» була створена Стратегічна група при ДКЦПФР (далі — СГ). До складу Стратегічної групи увійшли керівники саморегулівних організацій, низки фондових бірж, депозитаріїв, а також представники провідних професійних учасників і банків.

У 2010 році було проведено п'ять засідань СГ.

На своїх засіданнях Стратегічна Група розглядала наступні питання:

про вимоги до професійних учасників ринку;

про запобігання маніпулюванню на фондовому ринку;

про вдосконалення системи підготовки фахівців фондового ринку та у сфері корпоративного управління в Україні;

про питання паралельного лістингу цінних паперів (акцій, облігацій) емітентів, значна частка активів або доходів яких формується на території України.

этот ГО можно считать последним;

здесь - актуальная диаграмма 1.2.3.5 (на ней видно все подписи)